

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/14-09/46

URBROJ: 65-14-02

Zagreb, 12. lipnja 2014.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2013. godinu*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora, sukladno odredbi članka 34. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 79/09 i 80/13), dostavila Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, aktom od 12. lipnja 2014. godine.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

CROATIAN COMPETITION AGENCY

Klasa: 034-08/2014-01/02/001
Urbroj: 580-07/23-2014-002
Zagreb, 12. lipnja 2014.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 12-06-2014		
Klasifik. aka /oznaka:	Org. jed.	
021-12/14-09/46	65	
Podložni broj:	Pril.	Vrij.
5693-14-01	4	CD

HRVATSKI SABOR
n/r g. predsjednika Hrvatskoga sabora
Trg sv. Marka br. 6-7
10 000 Zagreb

Predmet: Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2013. godinu - dostavlja se

Poštovani gospodine predsjedniče Hrvatskoga sabora,

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Agencija) temeljem članka 34. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013) podnosi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o radu Agencije za proteklu kalendarsku godinu.

Stoga Vam u pravitku dostavljamo Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2013. godinu te Vas molimo da predmetno izvješće uvrstite u dnevni red sjednice Hrvatskoga sabora.

Budući da je u Agenciji u 2013. godini uslijedila promjena čelnika Agencije, pa je odlukom Hrvatskog sabora dana 15. listopada 2013. godine razriješena dužnosti dotadašnja predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja mr. sc. Olgica Spevec (Odluka o razriješenju predsjednice i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine, Narodne novine, broj 139/2013)., a dana 15. studenoga 2013. godine Hrvatski sabor je predsjednikom Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja imenovao Mladena Cerovca, mag. iur. (Odluka o imenovanju predsjednika i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine, Narodne

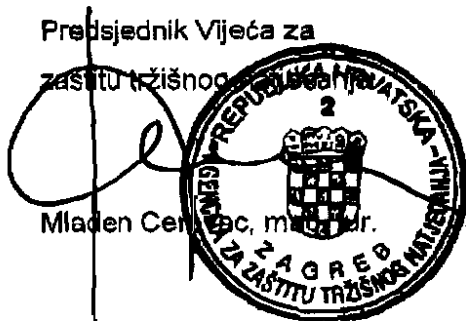
novine, broj 139/2013), sukladno članku 12. točki 5. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 78/2011 i 106/2012), u prilogu Vam dostavljamo dvije izjave o fiskalnoj odgovornosti i dva upitnika za proračunsku 2013. godinu.

Mišljenje unutarnjih revizora ne prilaže s obzirom da Agencija nije obveznica uspostave unutarnje revizije prema kriterijima iz članka 2. i 3. Pravilnika o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna (Narodne novine, broj 96/13).

S poštovanjem,

Predsjednik Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerić, mag. iur.

Priloci:

- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2013. godinu u pisanom formatu
 - Sažetak Godišnjeg izvješća o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2013. godinu u pisanom formatu
 - Izjava o fiskalnoj odgovornosti za razdoblje od 1. siječnja do 15. listopada 2013.
 - Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za razdoblje od 1. siječnja do 15. listopada 2013.
 - Izjava o fiskalnoj odgovornosti za razdoblje od 15. studenoga do 31. prosinca 2013.
 - Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za razdoblje od 15. studenoga do 31. prosinca 2013.
 - sve prethodno navedene dokumente u elektronskom formatu na jednom CD mediju (*Word dokument i PDF format*)
-

REPUBLIKA HRVATSKA

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Godišnje izvješće

o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

za 2013. godinu

Zagreb, lipanj 2014.

Sadržaj

<i>Uvod</i>	5
<i>Promjene u nadležnosti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u 2013. godini</i>	9
<i>Odluke Agencije u 2013. godini</i>	13
<i>Provedba propisa o zaštiti tržišnog natjecanja</i>	16
<i>Kontrola koncentracija poduzetnika</i>	19
<i>Povratak sustava kreditnih unija i institucija u nadležnost Agencije</i>	36
<i>Zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika i zabranjeni sporazumi između poduzetnika</i>	38
<i>Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja</i>	56
<i>Sektorska istraživanja</i>	67
<i>Sudska kontrola</i>	70
<i>Državne potpore</i>	72
<i>Međunarodna suradnja</i>	110
<i>Unutarnje ustrojstvo, financiranje i javnost rada Agencije</i>	118
<i>Zaključak</i>	131
<i>Prilozi</i>	134

Uvod

Od 1997. godine kada je započela s radom, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu i: Agencija ili AZTN), kao pravna osoba s javnim ovlastima kontinuirano obavlja poslove zaštite tržišnog natjecanja – utvrđivanje zabranjenih sporazuma između poduzetnika, utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika i ocjenu dopuštenosti koncentracija između poduzetnika.

Uz zakonsku obvezu podnošenja Hrvatskom saboru izvješća o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za proteklu kalendarsku godinu¹, cilj svakog ovakvog dokumenta je ne samo osigurati transparentnost u radu Agencije, njegovom objavom i na taj način upoznavanjem političke, gospodarske, i stručne javnosti s njegovim sadržajem, već i pridonijeti afirmaciji tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj. Misija Agencije je u bitnome pomoći tržištu da funkcionira dobro za potrošače, poduzetnike i gospodarstvo u cjelini, otklanjanjem zapreka i slabosti odnosno ograničenja koja sputavaju djelovanje sila tržišnog natjecanja i jačanjem kulture tržišnog natjecanja. Praksa u gospodarski razvijenim zemljama je pokazala da se učinkovitim tržišnim natjecanjem potiče stvaranje uvjeta za gospodarski rast koji se temelji na konkurentnim tržištima, učinkovitoj alokaciji i korištenju ograničenih resursa, inovacijama i ulaganjima koja tome pridonose. Međutim, kako bi se u Republici Hrvatskoj ostvarilo učinkovito tržišno natjecanje ili barem približilo tom cilju nije dostatan samo angažman ove Agencije, iako je naravno on primaran, već i angažman svih državnih tijela, u okviru njihove nadležnosti, u stvaranju jasnih i provedivih pravila koja reguliraju postupanja na tržištu.

Agencija u svome dugogodišnjem iskustvu konkretno djeluje protiv svih oblika sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja i time nastoji pridonijeti stvaranju i uspostavi učinkovitog i odgovornog sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj. No, pritom uvijek treba isticati najvažniji cilj u djelovanju svakog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja – a to je nesporno stvaranje posljedične, mjerljive koristi za potrošače.

¹ Članak 34. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013).

Kao možda niti jedna godina do sada, 2013. godina u radu Agencije bila je obilježena značajnim promjenama. Prije svega to se odnosi na:

1. **promjenu nadležnosti Agencije** kao posljedicu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine,
2. izrazito **povećanje opsega poslova Agencije**, pa tako i broja odluka Agencije, naročito u području ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika te
3. razrješenje dužnosti dotadašnje predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu i: Vijeće) i dvoje članova Vijeća odnosno **imenovanje novog predsjednika i dvoje članova Vijeća**.

Konkretno, u odnosu na **promjenu** nadležnosti počevši od 1. srpnja 2013. godine Agenciji su značajno proširene nadležnosti vezane uz provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u užem smislu, a smanjene u odnosu na provedbu propisa o državnim potporama.

Budući da politika tržišnog natjecanja nužno prati regulativu unutarnjeg tržišta Europske unije (dalje u tekstu i: EU) već je na početku potrebno istaći kako zakonodavstvo Europske unije ovisi o državama članicama koje osiguravaju postojanje učinkovitih i dobro opremljenih nacionalnih tijela za tržišno natjecanje te im u velikoj mjeri prepušta osmišljavanje nacionalnih mehanizama za provedbu politika tržišnog natjecanja. Jedini izričit zahtjev jest da države članice odrede svoja vlastita tijela odgovorna za primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, (SL C 115 od 9. svibnja 2008.; dalje u tekstu i: UFEU) kako bi se osiguralo učinkovito poštivanje odredbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003², glavnom proceduralnom instrumentu za provedbu navedenih članaka UFEU, koji uvod sustav paralelne nadležnosti i obveznu suradnju i djelovanje Agencije unutar Europske mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ECN).

Od 1. srpnja 2013. godine u nadležnost Agencije vraćena je i zaštita tržišnog natjecanja u sustavu kreditnih unija i kreditnih institucija, odnosno danom pristupanja

² Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 001, 04. 01. 2003. (dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003).

Republike Hrvatske (dalje u tekstu i: RH) u EU, Hrvatska narodna banka je tu nadležnost, koju je imala proteklih jedanaest godina, izgubila.

S druge strane, značajna promjena nadležnosti za Agenciju u 2013. godini dogodila se u području državnih potpora – pristupanjem Republike Hrvatske u EU nadležna za kontrolu njihove zakonitosti, nadzor i povrat sukladno članku 107. UFEU postala je isključivo Europska komisija, a Agencija je, sve do 24. travnja 2014. godine u tom području preuzela savjetodavnu ulogu u odnosu na davatelje i/ili primatelje državnih potpora odnosno posredničku ulogu između njih i Europske komisije.

Sve navedene promjene utjecale su na povećanje opsega poslova Agencije, osobito nakon 1. srpnja 2013. godine i pristupanja RH Europskoj uniji.

Odlukom Hrvatskog sabora dana 15. listopada 2013. godine razriješeni su dužnosti dotadašnja predsjednica Vijeća mr. sc. Olgica Spevec, te članovi Vijeća dr. sc. Mirna Pavletić-Župić i Milivoj Maršić, dipl. oec.³. Dana 15. studenoga 2013. godine Hrvatski sabor je predsjednikom Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja imenovao Mladena Cerovca, mag. iur., te mr. sc. Ljiljanu Pavlic, mr. sc. Tatjanu Peroković i Denisa Matica, dipl. iur. članovima Vijeća⁴. Vesna Patrlj, dipl. iur. imenovana je 21. veljače 2014. godine članicom Vijeća na novi mandat od 5 godina⁵.

Navedeno je imalo za posljedicu da u razdoblju od 15. listopada do 15. studenoga 2013. godine Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja nije održavalo sjednice, zbog nedovoljnog broja članova Vijeća, što je zbog nemogućnosti donošenja odluka, dovelo do usporavanja redovnih radnih aktivnosti u Agenciji.

Usprkos tomu, i uz manji broj zaposlenih u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, u 2013. godini se bilježi značajan porast broja donesenih odluka - **ukupno 680**. Na ovakvo izrazito povećanje broja riješenih predmeta Agencije, posebno je utjecala obveza zaprimanja notifikacija koncentracija po Uredbi Vijeća (EZ) br.

³ Odluka o razrješenju predsjednice i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine (Narodne novine, broj 139/2013).

⁴ Odluka o imenovanju predsjednika i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine (Narodne novine, broj 139/2013).

⁵ Odluka o imenovanju članice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 21. veljače 2014. godine (Narodne novine, broj 27/2014).

139/2004⁶, a koje Agenciji dostavlja Europska komisija radi odluke o tome koje je tijelo (Europska komisija ili neko od nacionalnih tijela za tržišno natjecanje država članica EU) najpogodnije za odlučivanje u pojedinim predmetima. Riječ je o 145 zaprimljenih notifikacija samo u polugodišnjem razdoblju od 1. srpnja 2013. godine pa do kraja izvještajnog razdoblja. Drugo, tu je i izrazit rast broja predmeta iz područja državnih potpora iz savjetodavne odnosno posredničke uloge Agencije u razdoblju nakon 1. srpnja 2013. godine do kraja izvještajnog razdoblja. Treće, ovako značajnom porastu pridonio je i tradicionalno visok broj od 144 mišljenja i ostalih očitovanja u području promicanja kulture tržišnog natjecanja.

Međutim, ne radi se samo o povećanju broja predmeta, već i o kontinuiranom povećanju opsega poslova odnosno broju radnji koje je potrebno izvršiti u prethodnim ispitivanjima stanja na pojedinim tržištima cilju utvrđivanja dostatnih indicija prije donošenja formalne odluke o pokretanju postupaka u pojedinim predmetima. U 2013. godini je prethodnim ispitivanjima stanja na tržištu bilo obuhvaćeno više od sedamdeset tržišta. Konkretno, a kako je dalje detaljno prikazano u pojedinim dijelovima ovoga izvješća, za istaknuti je da su često nedostatni ljudski resursi Agencije u 2013. godini intenzivno radili na predmetima ocjene dopuštenost dviju značajnih koncentracija na drugoj razni, pri provedbi prethodnih ispitivanja stanja na tržištima prikupljali i analizirali podatke od više od dvjesto poduzetnika, proveli prvu nenajavlvenu pretragu poslovnih prostorija poduzetnika, provodili sektorska istraživanja i sl. Pri tome je u području promicanja politike tržišnog natjecanja i državnih potpora dano ukupno 251 mišljenje, uz isto tako visok broj dodatnih očitovanja, odgovora na upite poduzetnika i drugih zainteresiranih.

Naime, Agencija s jedne strane djeluje preventivno, educirajući poduzetnike kako ne bi došlo do povreda propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. S druge strane, u cilju bržeg i efikasnijeg uspostavljanja tržišnog natjecanja odnosno uklanjanja potencijalnih negativnih učinaka postupanja poduzetnika na tržišno natjecanje i skraćivanja postupka koji vodi, Agencija primjenjuje i institut prihvaćanja preuzimanja obveza samoinicijativno predloženih od strane poduzetnika u ranoj fazi postupka. Konačno, tu su i upravno-kaznene mjere koje utvrđuje i izriče Agencija poduzetnicima koji krše propise o zaštiti tržišnog natjecanja, a koje ne služe samo kažnjavanju poduzetnika koji je povrijedio propise i sprječavanju recidiva, već i kao efikasna mjera odvraćanja drugih poduzetnika od takvih postupanja.

⁶Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004.; dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004.

Promjene u nadležnosti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u 2013. godini

Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine došlo je do **značajnih promjena u sustavu zaštite tržišnog natjecanja**. Naime, od 1. srpnja 2013. godine stupili su na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 80/2013;)⁷ te Zakon o državnim potporama (Narodne novine, broj 72/2013. i 141/2013.; dalje u tekstu i: ZDP) kojima je uređena nadležnost Agencije na području zaštite tržišnog natjecanja u užem smislu i državnih potpora nakon pristupanja.

Zakon o izmjenama i dopunama ZZTN-a značajno je povećao ovlasti Agencije budući da je postala nadležna i za **izravnu primjenu pravne stečevine EU** iz područja zaštite tržišnog natjecanja. Konkretno, Agencija istovremeno provodi odredbe ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU. Riječ je o tzv. **paralelnoj nadležnosti**, gdje u slučajevima narušavanja tržišnog natjecanja kada postoji značajan učinak na trgovinu između Republike Hrvatske i jedne ili više država članica EU, u postupcima utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika kao i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika, uz nacionalno zakonodavstvo (članke 8. i/ili 13. ZZTN-a), Agencija u Hrvatskoj može izravno primjenjivati članke 101. i/ili 102. UFEU, dok će i nadalje, kada se radi o narušavanju tržišnog natjecanja za koje procijeni da nema učinak na trgovinu s drugim članicama EU, primjenjivati isključivo nacionalno pravo. Drugim riječima, zaštita tržišnog natjecanja u Hrvatskoj postala je dio sustava zaštite tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu EU, koju istodobno, osim hrvatske Agencije i hrvatskih sudova (Visoki upravni sud RH i nadležni trgovački sudovi), provode i europske institucije - Europska komisija, Opći sud i Sud Europske unije.

Spomenuta paralelna nadležnost podrazumijeva za Agenciju od 1. srpnja 2013. godine i uspostavu obvezne suradnje Agencije sa srodnim tijelima u drugim državama članicama EU i Europskom komisijom (dalje u tekstu i: EK) kroz **Europsku**

⁷ Zakonodavni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj predstavlja Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013), za koji se dalje u tekstu, ako nije drugačije navedeno, koristi skraćenica ZZTN, te provedbeni propisi doneseni temeljem toga zakona.

mrežu tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ECN). Suradnja obuhvaća razmjenu informacija o postupcima koji se vode protiv poduzetnika za koje se sumnja da sklapaju zabranjene sporazume ili zlorabe vladajući položaj odnosno krše odredbe članka 101. ili 102. UFEU, provedbu zajedničkih nenajavljenih pretraga ili pružanje pomoći u provođenju pretraga, kao i provedbu pretraga u ime i za račun EK ili nekog tijela države članice. Ujedno, obveza je AZTN-a da prije donošenja konačne odluke u postupku koji vodi temeljem članka 101. i 102. UFEU o tome izvijesti EK, te da u slučaju ako je EK već pokrenula postupak u istom predmetu, obustavi daljnje vođenje tog postupka⁸.

U području kontrole koncentracija poduzetnika hrvatski poduzetnici imaju obvezu prijave namjere provedbe koncentracije Europskoj komisiji u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti propisani Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004. No, ako EK odluči da neće ocjenjivati određenu koncentraciju unatoč činjenici da ta koncentracija ima tzv. europsku dimenziju, taj posao može povjeriti AZTN-u. S druge strane, opseg poslova Agencije u području kontrole koncentracija od 1. srpnja 2013. godine znatno se povećao obvezom zaprimanja **notifikacija koncentracija** koje poduzetnici prijavljuju Europskoj komisiji, a koje Europska komisija tada upućuje nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje radi utvrđivanja najprikladnijeg tijela za ocjenu svake od njih, sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004, a u okviru rada ECN mreže.

Značajnu promjenu i dodatno povećanje obujma poslova Agencije od 1. srpnja 2013. godine predstavlja i činjenica da je pristupanjem Republike Hrvatske u punopravno članstvo u Europskoj uniji, **AZTN postao nadležan i za primjenu prava tržišnog natjecanja u sustavu kreditnih unija i kreditnih institucija** (gdje se potonje, sukladno odredbama Zakona o kreditnim institucijama, mogu osnovati kao banke, štedne banke i stambene štedionice).

Nadalje, novim zakonskim uređenjem o suradnji sudova, Europske komisije i Agencije osnažen je i **institut privatnih tužbi** (engl. *private enforcement*) pa je, drugim riječima, temeljem članka 101. i 102. UFEU moguće pokretanje privatno-pravnih sporova pred nadležnim trgovačkim sudovima radi utvrđivanja zabranjenih sporazuma ili zloropaba vladajućeg položaja poduzetnika. Tako Agencija ostaje djelovati u javnom interesu, a ovakvo uređenje adresatima ZZTN-a omogućuje izbor

⁸ Sve promjene do kojih je došlo članstvom u EU uređene su odgovarajućim pravnim aktima EU: Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 001, 04. 01. 2003. (dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003, i Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) SL L 24, 29.1.2004; dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004.

– ili da inicijativu za pokretanje postupka podnesu Agenciji ili da se odluče za privatnu tužbu pred nadležnim trgovačkim sudovima. Sudovi su Agenciju dužni obavijestiti o svim sudskim postupcima koje vode temeljem članka 101. ili 102. UFEU, a u svrhu očuvanja jedinstvene primjene europskog prava tržišnog natjecanja, odluke nadležnih trgovačkih sudova ne smiju biti protivne već donesenim pravomoćnim odlukama Europske komisije u istoj stvari.

Konačno, kada je riječ o sudskoj kontroli rada Agencije, za odlučivanje o tužbama protiv odluka Agencije od 1. srpnja 2013. godine nadležan je **Visoki upravni sud Republike Hrvatske** koji je nadležan i za izdavanje naloga za provođenje nenajavljenih pretraga poslovnih i drugih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava u postupcima koji se odnose na utvrđivanje najtežih povreda ZZTN-a (u pravilu, zabranjenih horizontalnih sporazuma poduzetnika – kartela i zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika). Ovdje je potrebno naglasiti da je od 1. srpnja 2013. godine Europska komisija nadležna za primjenu EU prava i u Hrvatskoj, a ukoliko EK preuzme postupak, Agencija ga je dužna obustaviti.

S druge strane, u dijelu nadležnosti Agencije u području **odobravanja državnih potpora** (osim u području poljoprivrede i ribarstva), nadzora provedbe i naloga povrata državnih potpora koje su dane ili korištene protivno propisima o državnim potporama i podnošenja godišnjeg izvješća o državnim potporama Hrvatskom saboru sukladno Zakonu o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011), pristupanjem Hrvatske EU, i stupanjem na snagu Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 72/2013 i 141/2013) nadležna za kontrolu njihove zakonitosti, nadzor i povrat sukladno članku 107. UFEU postala je isključivo Europska komisija.

Podsjetimo, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je od listopada 2003. godine do 30. lipnja 2013. godine, sukladno tada važećim propisima o državnim potporama⁹, bila nadležna za odobravanje, nadzor i povrat dodijeljenih državnih potpora, a nakon što je Republika Hrvatska postala članicom Europske unije, 1. srpnja 2013. godine ušla je u opći režim primjene pravila o državnim potporama koji vrijedi za sve države članice Europske unije te je nadležnost za primjenu tih pravila automatski preuzela Europska komisija.

Tako je nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja tijekom izvještajnog razdoblja nakon 1. srpnja 2013. godine

⁹ Zakon o državnim potporama (Narodne novine, broj 47/2003, 60/2004, 140/2005 i 49/2011).

zadržala savjetodavnu ulogu u odnosu na davatelje državnih potpora (davanje mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima o državnim potporama prije prijave Europskoj komisiji radi odobrenja, davanje mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora izuzetih od obveze prijave Europskoj komisiji) i posredničku ulogu u komunikaciji s Europskom komisijom (prijava prijedloga programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora Europskoj komisiji, izvještavanje Europske komisije o dodijeljenim državnim potporama i sl.).

Međutim, stupanjem na snagu novoga Zakona o državnim potporama 24. travnja 2014. godine sve ovlasti vezane za državne potpore objedinjuju se u jednom tijelu – Ministarstvu financija¹⁰. Na taj će se način pojednostavniti postupak pružanja stručne pomoći davateljima državnih potpora, uspostaviti jedinstven sustav nadzora i upravljanja sredstvima, stvoriti jedinstvena baza podataka i jedinstveni registar državnih potpora. Zbog izbjegavanja diskontinuiteta u obavljanju tih poslova, Ministarstvo financija sukladno novom zakonu, preuzima sve radnike Agencije zaposlene na poslovima državnih potpora, predmete u tijeku, pismohranu, sredstva za rad i financijska sredstva namijenjena za tu svrhu.

U nadležnosti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja ostaju poslovi tržišnog natjecanja u užem smislu, određeni Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, odnosno poslovi zbog kojih je to tijelo izvorno osnovano 1995. godine, a počelo s radom 1997. godine dodjelom proračunskih sredstava za svoj rad. Kako je i do sada Agencija poslove tržišnog natjecanja u užem smislu obavljala odvojeno od državnih potpora, ovakva promjena ne predstavlja zadiranje u njenu neovisnost u izvršenju poslova uređenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

¹⁰ Hrvatski sabor usvojio je novi Zakon o državnim potporama 4. travnja 2014., a zakon je stupio na snagu 24. travnja 2014. godine (Narodne novine, broj 47/2014).

Odluke Agencije u 2013. godini

Izveštajno razdoblje koje obuhvaća 2013. godinu obilježio je značajan porast broja riješenih predmeta iz nadležnosti Agencije. Kao što to prikazuje tablica 1., u 2013. godini riješeno je **ukupno 680 predmeta**.

Tablica 1. Broj riješenih predmeta u 2013. godini

Broj riješenih predmeta u 2013.	
1. Tržišno natjecanje	481
2. Državne potpore	199
UKUPNO	680

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

U usporedbi s 390 predmeta riješenih u 2011. godini, i 395 predmeta riješenih u 2012. godini, razlog za ovako izrazito povećanje broja ukupno riješenih predmeta u radu Agencije prije svega leži u promjeni nadležnosti odnosno povećanju opsega poslova Agencije pristupanjem Republike Hrvatske EU, na temelju prethodno opisanog, izmijenjenog zakonskog okvira i u području tržišnog natjecanja u užem smislu i u području kontrole državnih potpora.

Na ovakvo značajno povećanje broja riješenih predmeta Agencije na jednogodišnjoj razni u odnosu na prethodne godine, posebno je utjecala obveza zaprimanja

notifikacija koncentracija po Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004¹¹, a koje Agenciji dostavlja Europska komisija radi odluke o tome koje je tijelo (Europska komisija ili neko od nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja država članica EU) najpogodnije za odlučivanje u pojedinim predmetima. Riječ je o 145 zaprimljenih notifikacija samo u polugodišnjem razdoblju od 1. srpnja 2013. godine pa do kraja izvještajnog razdoblja.

Drugi važan čimbenik koji je utjecao na povećanje ukupnog broja riješenih predmeta bio je i rast broja predmeta iz područja državnih potpora iz savjetodavne uloge Agencije u razdoblju nakon 1. srpnja 2013. godine, konkretno 107 mišljenja i očitovanja na programe državnih potpora i pojedinačne državne potpore sukladno Zakonu o državnim potporama koji je stupio na snagu pristupanjem Hrvatske EU.

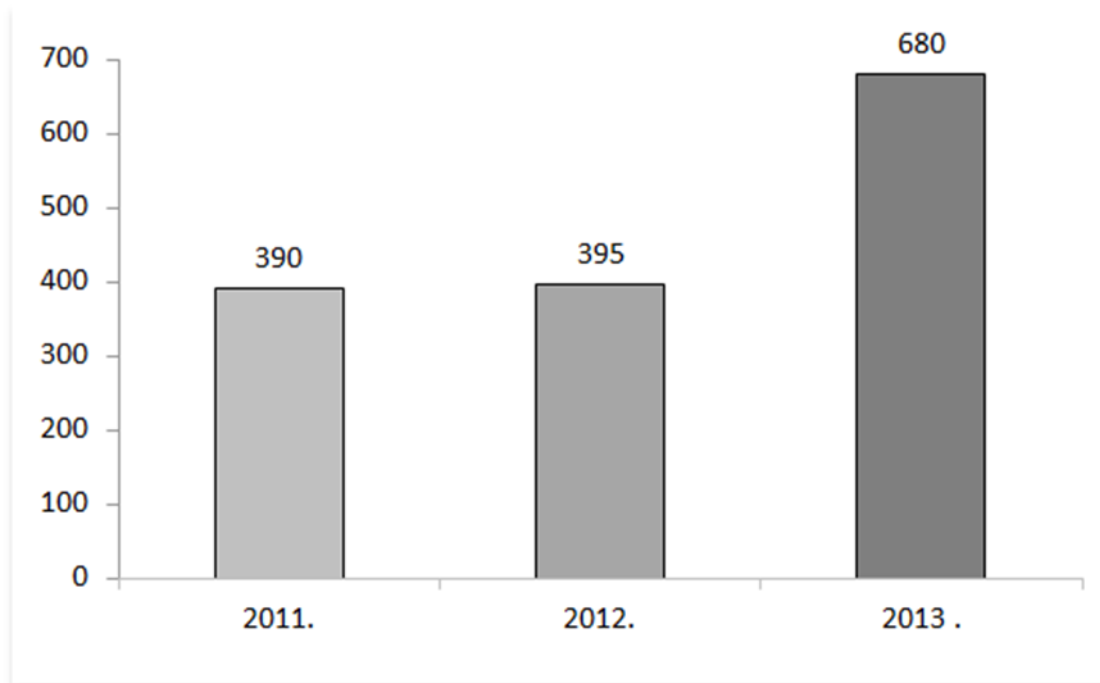
Treće, ovako značajnom porastu pridonio je i tradicionalno visok broj od 144 mišljenja i ostalih očitovanja u području promicanja tržišnog natjecanja.

Stoga, u odnosu na 2012. godinu, to znači **porast od 72 posto** u ukupnom broju riješenih predmeta tržišnog natjecanja u užem smislu i državnih potpora. Ukoliko bi se pak, koristeći istu metodologiju koja je korištena 2012. godine, iz ukupnog broja izdvojili predmeti zaprimljenih notifikacija koncentracija, porast učinkovitosti u odnosu na 2012. godinu i dalje bi iznosio gotovo 30 posto u povećanju broja riješenih predmeta u području tržišnog natjecanja u užem smislu. S druge strane, u posebnom području državnih potpora, iako je 1. srpnja 2013. godine Agencija izgubila dio nadležnosti koji je pristupanjem u EU isključivo pripao Europskoj komisiji, porast riješenih predmeta u 2013. godini u usporedbi s prethodnom 2012. godinom iznosi 46 posto. No, valja napomenuti da su na ovako značajan porast broja riješenih predmeta najveći utjecaj imali veliki, ali ipak jednokratni procesi koji su obilježili rad Agencije u 2013. godini.

¹¹ Riječ je o već spomenutoj Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004., dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004.

Navedena povećanja pokazuje i slika 1.

Slika 1. Broj ukupno riješenih predmeta u razdoblju od 2011. do 2013. godine

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Povećani obujam posla Agencija je u 2013. godini realizirala s manjim brojem zaposlenih u odnosu na ranija razdoblja - ukupno 51 djelatnikom.

Provedba propisa o zaštiti tržišnog natjecanja

Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir kojim se uređuju pravila i uspostavlja sustav mjera zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj čini Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009 i 80/2013; dalje u tekstu i ZZTN) te provedbeni propisi doneseni temeljem tog zakona.

Kao što je uvodno objašnjeno, pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji bilo je potrebno da se važeći ZZTN koji je u primjeni od 1. listopada 2010. godine prilagodi kako bi omogućio izravnu primjenu pravne stečevine Europske unije iz područja zaštite tržišnog natjecanja i to: članaka 101. i 102. UFEU koji uređuju pitanja vezana uz zaštitu tržišnog natjecanja između država članica EU, Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003¹² te Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004¹³. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 80/2013) stupio je na snagu 1. srpnja 2013. godine, na dan pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

S jedne strane, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja značajno je povećao ovlasti Agencije određujući Agenciju kao tijelo koje samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih ZZTN-om, navedenom Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 te Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004.

¹² Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u, SL L 1, 04.01.2003. Uredbom se uređuju načela u primjeni sadašnjih članaka 101. i 102. UFEU u odnosu na nacionalne propise o tržišnom natjecanju, ovlasti EK i tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje te nacionalnih sudova, odluke EK, suradnja između EK i država članica, razmjena informacija, obustava ili prekid postupka, suradnja s nacionalnim sudovima – sve u cilju jedinstvene primjene prava tržišnog natjecanja u EU. Nadalje, uređuju se ovlasti EK u provođenju pretraga i ovlasti nacionalnih tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje, zatim kazne, zastara, saslušanje stranaka i čuvanje poslovne tajne, sudski nadzor Suda EU itd.

¹³ Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.01.2004., slijedom koje od 1. srpnja 2013. Agencija ocjenjuje koncentracije koje imaju učinak na trgovinu između država članica EU, ali samo pod uvjetima uređenim u navedenoj uredbi, primjerice, kada ocjenu tih koncentracija Europska komisija odluči ustupiti Agenciji. Uredbom se detaljno uređuju kriteriji za koncentraciju EU dimenzije, kriteriji koji se uzimaju u obzir pri ocjeni koncentracije, definicija koncentracije, prethodna prijava koncentracije, izračunavanje prihoda, ispitivanje prijave i pokretanje postupka, prethodna prijava, upućivanje nadležnim tijelima država članica, pretrage, kazne, upućivanje EK itd.

Pojednostavljeno, Agencija je počevši od 1. srpnja 2013. godine, kao tijelo koje postupa u javnom interesu, ovlaštena izravno primjenjivati pravnu stečevinu EU sadržanu u članku 101. UFEU koji uređuje zabranjene sporazume između poduzetnika i članku 102. UFEU koji uređuje zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, oboje sa značajnim učinkom na trgovinu između Republike Hrvatske i države ili država članica EU, tj. na unutarnjem tržištu EU.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja uređuje i privatno-pravnu zaštitu jer su trgovački sudovi nadležni za izravnu primjenu članaka 101. i 102. UFEU u privatno-pravnim sporovima te u sporovima za utvrđivanje naknade štete zbog povreda ZZTN-a ili članaka 101. ili 102. UFEU.

Nadalje, povećana je i učinkovitost sudske zaštite protiv rješenja Agencije koja je sukladno opisanom zakonodavnom okviru stavljena u isključivu nadležnost Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu i Visoki upravni sud RH) koji je nadležan za odlučivanje o zakonitosti odluka Agencije i za davanje naloga za provedbu nenajavljene pretrage.

Konačno, od 1. srpnja 2013. godine, Agencija je postala nadležna i za primjenu prava tržišnog natjecanja u sustavu kreditnih unija i kreditnih institucija, odnosno danom pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju, Hrvatska narodna banka je tu nadležnost, koju je imala proteklih jedanaest godina, izgubila.

Pravni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja čine i provedbeni propisi - jedanaest uredbi Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu i: Vlada RH) kojima se detaljno uređuju pojedina područja primjene. To su: Uredba o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta¹⁴, Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika¹⁵, Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika¹⁶, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije¹⁷, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila¹⁸, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju¹⁹, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma u sektoru prometa²⁰, Uredba o sporazumima male vrijednosti²¹, Uredba o

¹⁴ Narodne novine, broj 9/2011.

¹⁵ Narodne novine, broj 37/2011.

¹⁶ Narodne novine, broj 72/2011.

¹⁷ Narodne novine, broj 9/2011.

¹⁸ Narodne novine, broj 37/2011.

¹⁹ Narodne novine, broj 78/2011.

²⁰ Narodne novine, broj 78/2011.

²¹ Narodne novine, broj 9/2011.

načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika²², Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere²³ i Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere²⁴.

Nadležnost Agencije sukladno ZZTN-u obuhvaća:

- utvrđivanje **zabranjenih sporazuma između poduzetnika** te određivanje mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje štetnih učinaka zabranjenih sporazuma,
- utvrđivanje **zlorporabe vladajućeg položaja poduzetnika** i zabrana svakog daljnjeg postupanja koje dovodi do zlorporabe te određivanje mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje štetnih učinaka takvog postupanja, kao i
- **ocjena dopuštenosti koncentracija poduzetnika.**

U slučaju utvrđenja zabranjenog sporazuma poduzetnika, zlorporabe vladajućeg položaja poduzetnika ili zabranjene koncentracije poduzetnika, Agencija poduzetnicima koji su povrijedili ZZTN **utvrđuje i izriče upravno-kaznene mjere** propisane tim zakonom i Uredbom o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

Osim vođenja gore navedenih postupaka odnosno izvršne uloge Agencije, važan dio u njezinu radu predstavlja i **promicanje prava i politike tržišnog natjecanja**. Agencija daje stručna mišljenja o sukladnosti sa ZZTN-om nacрта prijedloga zakona i drugih propisa, važećih zakona i drugih propisa, provedbom učinaka tih propisa te o ostalim pitanjima od značaja za tržišno natjecanje.

U 2013. godini Agencija je u provedbi ZZTN-a, u okviru svojih gore navedenih primarnih aktivnosti utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika, utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja poduzetnika i ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika, te intenzivnih aktivnosti u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja riješila ukupno 481 predmet.

²² Narodne novine, broj 38/2011.

²³ Narodne novine, broj 129/2010.

²⁴ Narodne novine, broj 129/2010.

Kontrola koncentracija poduzetnika

Za razliku od 2012. godine u kojoj je Agenciji na ocjenu bilo prijavljeno svega pet koncentracija, u 2013. godini Agencija je zaprimila prijave za ocjenu **20 koncentracija**. Od 20 prijavljenih namjera koncentracija, 16 ih je ocijenjeno dopuštenima na prvoj razini, jedna je prijava odbačena jer sudionici koncentracije nisu ispunjavali uvjete za prijavu, a 3 koncentracije su ocjenjivane na drugoj razini postupka. U odnosu na godinu ranije to predstavlja povećanje broja prijava za čak 300 posto. Budući da je obveza prijave koncentracije povezana s objektivnim kriterijima te da Agencija nema nikakav utjecaj na broj podnesenih prijava koncentracija, takvo višestruko povećanje prije svega je odraz procesa restrukturiranja i konsolidacije kroz koja prolaze tržišta u realnom sektoru u Republici Hrvatskoj. Takav je trend sukladan i EU prostoru.

Istodobno je, međutim, na povećanje obujma posla vezanog za ocjenu koncentracija u 2013. godini značajno utjecalo i pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji zbog obveze zaprimanja notifikacija koncentracija poduzetnika dostavljenih od strane Europske komisije Agenciji kao nacionalnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja po Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004.

Postupak prijave koncentracije na ocjenu Agenciji

Ključ nastanka koncentracije je stjecanje kontrole. Kontrola se ostvaruje prijenosom prava, ugovora ili drugih sredstava kojima jedan ili više poduzetnika, bilo pojedinačno, bilo zajednički, stječe mogućnost ostvarivanja prevladavajućeg utjecaja nad jednim ili više poduzetnika ili pak dijela jednog ili više poduzetnika na trajnoj osnovi. U smislu prava tržišnog natjecanja, koncentracija poduzetnika, sukladno članku 15. ZZTN-a, nastaje promjenom kontrole nad poduzetnikom na trajnoj osnovi koja se stječe:

1. pripajanjem ili spajanjem dva ili više neovisnih poduzetnika ili dijelova tih poduzetnika,
2. stjecanjem izravne ili neizravne kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog, odnosno više poduzetnika nad drugim, odnosno više drugih poduzetnika ili dijelom, odnosno dijelovima drugih poduzetnika i to:
 - stjecanjem većine dionica ili udjela, ili
 - stjecanjem većine prava glasa, ili
 - na drugi način u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima i drugim propisima.

Koncentracijom u smislu ZZTN-a²⁵ se također smatra i stvaranje zajedničkog pothvata (*joint venture*) od strane dva ili više neovisnih poduzetnika, koji na trajnijoj osnovi djeluju kao neovisan gospodarski subjekt.

Sukladno propisima koji uređuju njezinu nadležnost, Agencija ocjenjuje samo poslovne transakcije **značajne ekonomske snage koja se** očituje kroz **ukupne prihode** poduzetnika sudionika koncentracije. Drugim riječima, poduzetnik je **obvezan prijaviti** svaku namjeru provedbe koncentracije ako su, sukladno članku 17. stavku 1. ZZTN-a, kumulativno ispunjena dva uvjeta:

- da ukupan godišnji konsolidirani prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu, iznosi najmanje jednu milijardu kuna sukladno financijskim izvješćima za financijsku godinu koja je prethodila koncentraciji, ako najmanje jedan sudionik koncentracije ima sjedište i/ili podružnicu u Republici Hrvatskoj, i
- da ukupan prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije, u Republici Hrvatskoj, sukladno financijskim izvještajima iznosi najmanje 100.000.000 kuna, u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji.

²⁵ U smislu članka 15. stavka 5. ZZTN-a koncentracijom poduzetnika **ne smatra se**:

1. kada kreditne ili druge financijske institucije, investicijski fondovi ili društva za osiguranje, u svojem redovnom poslovanju, koje uključuje promet i posredovanje vrijednosnim papirima, za vlastiti račun ili račun trećih, privremeno, ali ne dulje od 12 mjeseci, stječu ili drže dionice ili udjele s namjerom njihove daljnje prodaje i to, ako ne koriste pravo glasa s obzirom na te dionice ili udjele na takav način da to utječe na konkurentno ponašanje tog poduzetnika. Na zahtjev, Agencija može produljiti rok od 12 mjeseci ako poduzetnik dokaže da se takva prodaja nije mogla provesti u zadanom roku,
2. stjecanje dionica ili udjela koje je posljedica internog restrukturiranja poduzetnika povezanih zajedničkom kontrolom (pripajanje, spajanje, prijenos vlasništva i sl.),
3. kada je kontrola nad poduzetnikom prenesena na stečajnog upravitelja ili likvidatora sukladno odredbama Stečajnog zakona i Zakona o trgovačkim društvima ili drugih primjenjivih propisa.

Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika koje Agencija uvijek pokreće po službenoj dužnosti, postupak ocjene koncentracije u pravilu se pokreće **temeljem prijave njezinih sudionika**. Budući da koncentracije poduzetnika mogu imati pozitivne i negativne učinke na tržištu, Agencija, upravo uzimajući u obzir učinke koncentracije na mjerodavnom tržištu ili tržištima, odlučuje o **kriterijima ocjene** svake pojedine koncentracije. Ukoliko sudionici koncentracije propuste prijaviti koncentraciju na ocjenu njezine dopuštenosti Agenciji, a takva obveza postoji sukladno ranije citiranoj odredbi članka 17. ZZTN-a, tada ih je Agencija u obvezi kazniti upravno-kaznenom mjerom do najviše jedan (1) posto njihovog ukupnog godišnjeg prihoda u godini koja je prethodila nastanku obveze prijave.

Postupak ocjene koncentracije na I. razini

Kada Agencija na temelju potpune prijave namjere koncentracije i saznanja kojima raspolaže ocijeni da se može razumno pretpostaviti da predmetna koncentracija **nema značajni učinak** na mjerodavnom tržištu, **koncentracija se smatra dopuštenom na I. razini** (bez pokretanja i vođenja postupka ocjene konkretne koncentracije na II. razini). U tom slučaju, Agencija bez odlaganja, nakon što zaprimi potpunu prijavu koncentracije, u roku od 30 dana od dana davanja potvrde podnositelju prijave o potpunosti prijave koncentracije, obavještava javnost o dopuštenosti koncentracije na I. razini i dostavlja podnositelju prijave koncentracije potvrdu o dopuštenosti te koncentracije na I. razini. Međutim, kako bi takvu potvrdu mogla dati, Agencija obavezno prethodno mora provesti analizu podataka iz zaprimljene potpune prijave koncentracije o mjerodavnom tržištu i tržišnim udjelima konkurenata i učincima koncentracije te objaviti javni poziv svim konkurentima i drugim zainteresiranim da se Agenciji (ukoliko to žele) očituju o učincima te koncentracije na tržište. Tek nakon što uzme u obzir sve navedeno i utvrdi da koncentracija nema značajan učinak, Agencija daje podnositelju prijave potvrdu o dopuštenosti koncentracije na I. razini.

Odobrenjem na I. razini u 2013. godini je okončano **16 predmeta** ocjene dopuštenosti koncentracije. Između ostalih, dopuštenom na prvoj razini Agencija je 13. lipnja 2013. godine ocijenila i koncentraciju kojom je **Time Warner Inc.** sa sjedištem u New Yorku SAD stekao kontrolu nad poduzetnikom **Central European**

Media Enterprises (CME)²⁶. Riječ je o koncentraciji koja je nastala izmjenom Sporazuma o pravu glasa između *Time Warnera* i *RSL Savannah* pod kontrolom R. S. Laudera, predsjednika Upravnog odbora CME-a i imatelja većinskog udjela u temeljnom kapitalu tog poduzetnika. *Time Warner* tom izmjenom stječe samostalnu kontrolu nad *CME-om* čime je došlo do promjene iz zajedničke u pojedinačnu kontrolu nad poduzetnikom *CME*. **Budući da su i *Time Warner* i *CME* prisutni u Hrvatskoj - *CME* putem poduzetnika *NOVA TV*, a *Time Warner* putem poduzetnika *HBO Adria***, Agencija je ocjenjivala prijavu koncentracije koja ima učinke na mjerodavnim tržištima licenciranja audio-vizualnog televizijskog sadržaja, tržištu stjecanja (iskorištavanja) audio-vizualnog sadržaja, tržištima pružanja usluga televizijskih kanala na veliko i malo te tržištu televizijskog oglašavanja u Republici Hrvatskoj.

Nakon što je provela analizu podataka i dokumentacije iz prijave koncentracije, te analizirala konkurente i učinke na spomenutim mjerodavnim tržištima te objavila javni poziv na koji nije zaprimljena niti jedna primjedba, Agencija je ocijenila da provedbom koncentracije niti na jednom od tih tržišta neće doći do značajnije promjene u tržišnim udjelima te da stoga koncentracija neće imati značajan učinak na tržišno natjecanje. Slijedom navedenog, Agencija je konkretnu koncentraciju odobrila na I. razini.

Postupak ocjene na I. razini Agencija je provela i u predmetu koncentracije poduzetnika ***Crodex derivati i OMV Hrvatska***²⁷, u kojoj je *Crodex* preuzeo 100 posto udjela u temeljnom kapitalu *OMV Hrvatska*. Agencija je 28. ožujka 2013. godine slijedom analize svih činjenica i okolnosti iz dostavljene prijave koncentracije te analizom konkurenata i učinaka konkretne koncentracije na tržišno natjecanje ovu koncentraciju dopustila na I. razini jer je ocijenila da nije riječ o koncentraciji koja bi mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje. Na javni poziv Agencije poduzetnicima i ostalima da dostave primjedbe i mišljenja na prijavljenu koncentraciju nije zaprimljena niti jedna primjedba pa je Agencija podnositelju prijave koncentracije dala potvrdu o dopuštenosti koncentracije na I. razini.

²⁶ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1. razini u predmetu klase: UP/I 034-03/13-02/006 od 13. lipnja 2013., dostupna na internetskoj stranici Agencije.

²⁷ Obavijest o dopuštenosti koncentracije poduzetnika na 1. razini u predmetu klase: UP/I 034-03/13-02/003 od 28. ožujka 2013., dostupna na internetskoj stranici Agencije.

Svi analizirani podaci i okolnosti konkretnog predmeta ukazuju na logičnu pretpostavku da će *Crodux derivati* i *OMV Hrvatska* zajedničkim tržišnim udjelom pridonijeti većoj konkurenciji između poduzetnika na mjerodavnim tržištima.

Postupak ocjene koncentracije na II. razini

Ukoliko, pak, Agencija temeljem analize podataka i okolnosti iz prijave koncentracije procijeni da bi provedba koncentracije mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu, a osobito ako se tom koncentracijom stvara novi ili jača postojeći vladajući položaj sudionika koncentracije, Agencija u roku od 30 dana od dana davanja potvrde o potpunosti prijave koncentracije donosi **zaključak o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije, čijim donošenjem započinje postupak ocjene dopuštenosti koncentracije na II. razini.**

Predmeti ocjene dopuštenosti koncentracije na II. razini izuzetno su zahtjevni i u takvim je postupcima, radi stjecanja uvjeta za donošenje odluke prosječno potrebno provesti **oko 100 radnji u postupku**, (u nekim slučajevima i više) radi prikupljanja podataka, dokumentacije i očitovanja potrebnih za izradu dubinske pravne i ekonomske analize mjerodavnog tržišta i učinaka konkretne koncentracije na tržišno natjecanje. To podrazumijeva kontaktiranje značajnog broja poduzetnika i/ili interesnih udruženja koji posluju i/ili imaju saznanja o mjerodavnom tržištu koje je potrebno analizirati u konkretnom slučaju i zatražiti ih sveobuhvatne brojčane i financijske pokazatelje kao i analize poslovanja.

Konkretno, od ukupnog broja prijavljenih koncentracija u 2013. godini, a promatrano u kontekstu objektivne ukupne veličine hrvatskog tržišta, **tri su prijave koncentracije** ocjenjivane **na II. razini postupka**, a riječ je o predmetima: *Tisak d.d., Zagreb* i *iNovine d.d., Zagreb*, *Hrvatski Telekom d.d., Zagreb* i *OT-Optima Telekom d.d., Zagreb*, i *Agrokor d.d., Zagreb* i *Poslovni Sistemi Mercator d.d., Ljubljana, Republika Slovenija*²⁸. Iako **su formalne odluke u dva postupka donesene u prvom tromjesečju 2014.** godine, a u jednom su postupku **sudionici odustali od prijave koncentracije** netom prije nego što je Agencija donijela odluku u predmetu, u svim je tim slučajevima **do kraja 2013. godine Agencija obavila najzahtjevnije**

²⁸ Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji, klasa: UP/I 034-03/2013-02/008 od 24. ožujka 2014., objavljeno u Narodnim novinama, broj 56/2014 i na internetskoj stranici Agencije.

radnje u postupku te je podnositelje prijava navedenih koncentracija putem instituta Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku upoznala s do tada utvrđenim činjenicama i okolnostima svakog predmeta pojedinačno te o primjedbama Agencije vezanim uz negativne učinke navedenih koncentracija na tržišno natjecanje.

Naime, na II. razini postupka ocjene dopuštenosti koncentracije obvezno je podnositelja prijave koncentracije upoznati sa svim do tada utvrđenim činjenicama i okolnostima konkretnog predmeta i primjedbama Agencije vezano uz učinke konkretne koncentracije na tržišno natjecanje te je nakon toga obvezno održavanje usmene rasprave prije donošenja odluke vezano uz ocjenu konkretne koncentracije. Rokovi za provedbu postupka ocjene koncentracije na II. razini su prekluzivni, u trajanju od tri mjeseca od dana donošenja zaključka o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Taj se rok iznimno može produljiti za naredna tri mjeseca ako se u konkretnom slučaju pokaže da je potrebno provesti dodatne analize zbog specifičnosti određenog pitanja koje se javi tijekom postupka.

Ovdje je potrebno naglasiti da, ako Agencija tijekom postupka ocjene koncentracije, utvrdi da se ista može dopustiti samo uz ispunjavanje određenih mjera i uvjeta, podnositelj prijave je dužan **samoinicijativno predložiti odgovarajuće mjere praćenja** poslovanja i/ili strukturne mjere i uvjete kojima bi se trebali otkloniti negativni učinci predmetne koncentracije u određenom roku. Ako Agencija ocijeni da predložene mjere nisu dostatne za otklanjanje negativnih učinaka koncentracije, odnosno ako podnositelj prijave uopće ne predloži mjere, tada donosi odluku o njezinoj zabrani²⁹.

Od tri postupka ocjene koncentracija na II razini koje je vodila u 2013. godini, u jednom postupku - **Tisak d.d., Zagreb i iNovine d.d., Zagreb**³⁰ - sudionici koncentracije odustali su od prijave nakon što su zaprimili primjedbe Agencije vezane uz ozbiljne negativne učinke te koncentracije na tržišno natjecanje te nakon održane usmene rasprave u tom predmetu. Agencija je svoje primjedbe utemeljila na provedenoj dubinskoj pravnoj i ekonomskoj analizi mjerodavnog tržišta i učinaka navedene koncentracije na tržišno natjecanje za čiju je izradu provedeno **215 radnji u postupku**. Primjerice, Agencija je u postupku kontaktirala značajan broj poduzetnika i interesnih udruženja, od kojih je visoki postotak anketiranih izrazio

²⁹ Postupak prijave namjere provedbe koncentracije, postupak ocjene dopuštenosti koncentracije, potvrda o dopuštenosti koncentracije i rješenje o ocjeni koncentracije, mjere nakon provedbe nedopuštene koncentracije detaljno su opisani u člancima 19. do 24. ZZTN-a i Uredbom o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika (Narodne novine, broj 38/2011).

³⁰ Rješenje o obustavi postupka, klasa: UP/I 034-03/2013-02/005 od 30. prosinca 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

ozbiljnu zabrinutost vezano uz eventualnu provedbu predmetne koncentracije. Agencija je, također, nedostatnima za otklanjanje negativnih učinaka predmetne koncentracije ocijenila i mjere koje su predložili sudionici te koncentracije te je stoga u tom postupku bila pripravna na donošenje rješenja kojim se predmetna koncentracija ocjenjuje zabranjenom. Međutim, podnositelji prijave namjere navedene koncentracije su odustali od svoje prijave, pa je Agencija morala okončati postupak u tom predmetu rješenjem o obustavi postupka zbog odustanka podnositelja prijave.

Već je istaknuto da je u druga dva predmeta ocjene koncentracije na II. razini - **HT/Optima i Agrokor/Mercator**, formalne odluke Agencija donijela početkom 2014. godine, ali i da je gotovo u cijelosti najzahtjevnije radnje dubinske pravne i ekonomske analize konkretnih slučajeva usmjerenih na stjecanje uvjeta za donošenje odluka, Agencija provela u 2013. godini. U oba predmeta je Agencija tijekom postupka ocjene koncentracije utvrdila da se iste mogu dopustiti samo uz ispunjavanje određenih, ozbiljnih mjera i uvjeta u za to predviđenim rokovima, pa su stoga podnositelji prijave navedenih koncentracija Agenciji ponudili ozbiljne strukturne mjere i mjere praćenja njihovog postupanja, radi otklanjanja negativnih učinaka tih koncentracija na tržišno natjecanje.

Prihvaćene mjere za uvjetno odobrenje koncentracije HT/Optima Telekom³¹

Pri ocjeni navedene koncentracije, Agencija je prihvatila „obranu primjenom kriterija opadajućeg poslovanja *Optime*“ (engl. *failing firm defence*) jer je utvrdila da bi u slučaju izlaska *Optime* s tržišta, struktura natjecanja na mjerodavnom tržištu bila narušena barem do jednake razine kao i kad do predmetne koncentracije ne bi došlo. Naime, iako to tržište obilježava relativno velik broj alternativnih operatora prisutnih na određenim maloprodajnim i veleprodajnim razinama, prema veličini tržišnog udjela i tržišnoj snazi operatora, to je tržište asimetrično i loše strukturirano i na njemu bi se, provedbom koncentracije, asimetrija dodatno pojačala i umanjila postojeća razina tržišnog natjecanja.

³¹ Agencija je 19. ožujka 2014. godine donijela rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji kojom *Hrvatski telekom* u postupku predstečajne nagodbe stječe kontrolu nad *Optima Telekomom*. Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji, klasa: UP/I 034-03/2013-02/007 od 19. ožujka 2014., objavljeno je u Narodnim novinama, broj 52/2014 i na internetskoj stranici Agencije.

Stoga se, unatoč prihvaćanju kriterija opadajućeg poslovanja, koncentracija mogla dopustiti samo uz ispunjavanje vrlo strogih i obuhvatnih mjera i uvjeta za otklanjanje mogućih negativnih učinaka koncentracije na tržišno natjecanje na tržištu pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga u nepokretnim mrežama u Republici Hrvatskoj.

Pri ocjeni prihvatljivosti konačnih mjera, Agencija je uzela u obzir prijedloge i mišljenja konkurenata pribavljene kroz test tržišta te mišljenja sektorskog regulatora Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije. Prihvaćanjem mjera i uvjeta kojima se uklanjaju učinci koncentracije na tržišno natjecanje, sudionici koncentracije obvezali su se na njihovo provođenje u za to utvrđenim rokovima.

Agencija je prihvatila četiri grupe mjera i uvjeta, a njihovo izvršenje pratit će Povjerenik kojeg na prijedlog sudionika koncentracije odobrava Agencija i čiji je zadatak da tijekom čitavog trajanja koncentracije izvješćuje Agenciju o svim značajnim radnjama koje sudionici koncentracije poduzimaju u izvršenju predloženih mjera. Povjerenik može biti neovisno revizorsko društvo ili konzultantska kuća koji posjeduju potrebne kvalifikacije u smislu iskustva i poznavanja tržišta elektroničkih komunikacija, a ne smije biti personalno ni kapitalno povezan sa sudionicima koncentracije i ne smije biti niti postati izložen sukobu interesa. Pisano izvješće Agenciji Povjerenik podnosi svakih šest mjeseci, a po potrebi i nalogu Agencije i češće.

Prije svega, trajanje koncentracije *HT-a i Optime* ograničeno je na razdoblje od četiri (4) godine počevši od *HT-ovog* stjecanja kontrole nad *Optimom* odnosno od trenutka kada sve odluke glavne skupštine *Optime* koje su predviđene predstečajnom nagodbom budu valjano donesene i upisane u sudski registar. Istekom četverogodišnjeg roka koncentracija automatski prestaje, bez mogućnosti produljenja.

Danom isteka treće godine trajanja koncentracije, *HT* mora započeti s postupkom prodaje svih svojih dionica *Optime* u transparentnom, objektivnom, nediskriminatornom postupku. Ukoliko se dionice ne uspiju prodati do isteka četverogodišnjeg trajanja koncentracije, automatski prestaje bilo kakva mogućnost kontrole *HT-a* nad *Optimom*.

Kada je riječ o imovini *Optime* (korisnička baza i infrastruktura), *HT* se obvezao da će za vrijeme koncentracije, a s obzirom na ranije trendove poslovanja *Optime*, osigurati takvo upravljanje *Optimom* koje na kraju razdoblja trajanja koncentracije neće dovesti do toga da *Optimina* imovina bude podkapitalizirana u odnosu na stanje na početku razdoblja koncentracije.

Ako se tijekom razdoblja trajanja koncentracije pokaže da ne postoje objektivni razlozi za odstupanja veća ili manja od utvrđenih odnosno ako se ta odstupanja ne mogu pripisati ranijim trendovima poslovanja *Optime* i njezinim objektivnim mogućnostima da prati tržišni razvoj, već se mogu pripisati upravljanju *Optimom* od strane *HT-a* s ciljem njezine podkapitalizacije, Agencija može zabraniti koncentraciju.

HT se, također, obvezao na niz mjera kojima se osigurava samostalnost poslovanja *Optime* te da će u roku od 30 dana od dostave rješenja Agencije uspostaviti mehanizme osiguranja sprječavanja protoka svih poslovno osjetljivih podataka (u pravu tržišnog natjecanja uvriježen naziv za to je kineski zid, *engl. Chinese wall*) između *Optime* i *HT-ovog* osoblja uključenog u njezino poslovanje i *HT-ove* Poslovne jedinice za privatne korisnike, Poslovne jedinice za poslovne korisnike i povezanog društva *Iskon Internet*.

Također, tijekom trajanja koncentracije Uprava *Optime* će odgovarati isključivo Nadzornom odboru *Optime* i redovno će, a najmanje jednom u 3 mjeseca, izvještavati Nadzorni odbor *Optime* o namjeri, planiranju, tijeku i ishodu provedbe projekata između *HT-a* i *Optime* u okviru koncentracije te o koristima tih projekata za *Optimu*.

Tijekom trajanja koncentracije zaposlenici *Optime* za svoj rad neće biti odgovorni bilo kojoj osobi izvan *Optime*, a sve poticajne naknade zaposlenika i menadžmenta *Optime*, kao i isplate bonusa koji se temelji na učinku, isključivo će biti vezane za poslovne ciljeve koji se odnose na poslovne rezultate *Optime*. Ni jedna isplata bonusa odnosno poticajne naknade zaposlenika i menadžmenta *Optime* neće biti izražena u dionicama *HT-a*.

Dodatno osiguranje samostalnosti poslovanja *Optime* je obveza *HT-a* da tijekom trajanja koncentracije neće nuditi zaposlenje ključnim zaposlenicima *Optime*, da će zaštititi povjerljivost korisničke baze podataka *Optime*, da neće poduzimati nikakve radnje kojima bi se ograničavala dosadašnja prodajna aktivnost *Optiminih* prodajnih partnera te da neće prodati *Optimina* maloprodajna mjesta.

Kada je riječ o zaštiti dosadašnjih korisnika *Optiminih* veleprodajnih usluga koja uključuje i uslugu zakupa optičkih niti (*engl. dark fiber*), *HT* se obvezao da ugovori između *Optime* i njenih kupaca tijekom trajanja koncentracije ostaju na snazi za razdoblje na koje su sklopljeni. Izuzetak su ugovori koji bi se mogli prijevremeno raskinuti zbog financijskih/gospodarskih razloga, o čemu *HT* unaprijed mora obavijestiti povjerenika i Agenciju.

Također, *HT* i *Optima* se obvezuju da će tijekom trajanja koncentracije *Optima* na veleprodajnoj razini ostalim operatorima na tržištu (postojećim i/ili novim), po troškovno orijentiranim i tržišno osnovanim cijenama, ponuditi u zakup slobodne kapacitete u izgrađenoj optičkoj mreži, pri čemu ta ponuda neće imati utjecaja na postojeće ugovore kupaca te *Optimine* veleprodajne usluge. *Optima* se obvezuje dostaviti povjereniku i Agenciji javnu ponudu za pružanje veleprodajnih usluga zakupa slobodnih kapaciteta u optičkoj mreži u roku od 30 dana od dana *HT-ovog* stjecanja kontrole nad *Optimom*.

Tijekom trajanja koncentracije, *HT* neće *Optimi* omogućiti povoljniji tretman u pogledu pružanja veleprodajnih usluga *HT-a* u odnosu na ostale operatore prisutne na mjerodavnom tržištu.

Tijekom trajanja koncentracije *Optima* će na svojim mrežnim stranicama, u okviru svojeg službenog memoranduma te na svojim računima prema korisnicima njezinih usluga imati naznačenu informaciju da je dio *HT* grupe.

HT se obvezuje da tijekom trajanja koncentracije neće sudjelovati u preuzimanjima kontrole nad ostalim alternativnim operatorima elektroničkih komunikacija nad kojima jest, ili bi mogao biti, otvoren postupak predstečajne nagodbe.

Prihvaćene mjere za uvjetno odobrenje koncentracije Agrokor/Mercator³²

U drugom postupku ocjene koncentracije na II. razini koji je u najzahtjevnijem dijelu Agencija provela u 2013. godini., a riječ je o koncentraciji ***Agrokor d.d., Zagreb i Poslovni Sistemi Mercator d.d., Ljubljana, Republika Slovenija*** sveobuhvatna pravna i ekonomska analiza pokazala je kako je riječ o koncentraciji dvaju poduzetnika koji raspolažu maloprodajnim mrežama na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske te da će provedbom koncentracije doći do preklapanja djelatnosti na mjerodavnom tržištu trgovine na malo mješovitom robom koje će osobito biti izraženo na području pojedinih županija. Istodobno, provedba koncentracije učinke će imati i na tržištu nabave roba. Provedbom koncentracije *Agrokorov* povezani poduzetnik *Konzum* će, kao vodeći poduzetnik na tržištu maloprodaje, dodatno ojačati svoj položaj na području cijele Hrvatske uz posljedično povećanje asimetrije

³² Rješenje o uvjetno dopuštenoj koncentraciji, klasa: UP/I 034-03/2013-02/008 od 24. ožujka 2014., objavljeno u Narodnim novinama, broj 56/2014 i na internetskoj stranici Agencije.

tržišta. Osim toga, dodatno bi ojačala kupovna moć *Konzuma* u odnosu na dobavljače.

Naime, *Agrokor* je vertikalno integrirani sustav koji osim na tržištu trgovine na malo mješovitom robom djeluje i na tržištima nabave. Tržišna snaga *Konzuma* kao dijela tog sustava i njegov utjecaj na mjerodavno tržište, proizlazi i iz činjenice da je istovremeno i dobavljač mješovite robe gdje se kao kupci pojavljuju trgovci na malo koji su mu ujedno i konkurenti. Ovom koncentracijom, s jedne strane bi dodatno ojačala *Agrokorova* pregovaračka snaga u odnosu na dobavljače *Konzuma*, a s druge strane u odnosu na kupce proizvođačkog prehrambenog dijela koncerna.

To bi *Agrokoru* omogućilo prelijevanje ekonomske i tržišne snage s jednog tržišta na drugo te bi i na taj način moglo posredno utjecati i na strukturu tržišta maloprodaje. Sve to je osobito važno u kontekstu mogućeg zatvaranja tržišta za konkurente te za kupce.

Stoga se *Agrokor* obvezao da će ispuniti vrlo stroge i obuhvatne mjere i uvjete za otklanjanje negativnih učinaka koncentracije na tržišno natjecanje, a kao i u slučaju *HT/Optima telekom*, provedbu i ovih mjera nadgledat će povjerenik kojeg imenuje Agencija na prijedlog *Agrokora*. Za povjerenika može biti predložena fizička ili pravna osoba, koja nije personalno ni kapitalno povezana sa sudionicima koncentracije i posjeduje potrebne kvalifikacije. Ta osoba ne smije biti ili postati izložena sukobu interesa. Povjerenik kojeg odobri Agencija poslove praćenja i izvještavanja obavlja temeljem neopozivog mandata i bez ikakvog utjecaja od strane podnositelja prijave koncentracije ili s njime povezanih poduzetnika.

Mjere koje je prihvatila Agencija, a koje je predložio *Agrokor*, kao podnositelj prijave namjere koncentracije *Agrokor/Mercator*, grupirane su u dvije kategorije:

- a) strukturne mjere u obliku dezinvestiranja prodajnih objekata odnosno prodajnih mjesta sudionika koncentracije uz precizno određene uvjete, s ciljem uklanjanja negativnih horizontalnih učinaka koncentracije,
- b) mjere praćenja uvjeta poslovanja u obliku mjera ponašanja *Agrokora* prema dobavljačima sudionika koncentracije, a osobito prema dobavljačima *Mercatora*, s ciljem uklanjanja negativnih vertikalnih učinaka koncentracije.

Kada je riječ o provedbi strukturnih mjera, *Agrokor* se na području Republike Hrvatske obvezao dezinvestirati ukupno 96 prodavaonica iz kombinirane mreže

Konzuma i *Mercatora* čiji ukupni prihod čini gotovo 60 posto prihoda *Mercatora-H* iz 2012. godine.

Strukturne mjere su prije svega usmjerene na Grad Zagreb i Zagrebačku županiju gdje je *Konzum* i prije koncentracije bio tržišni lider i gdje bi provedba koncentracije imala najznačajniji negativni učinak. Stoga *Agrokor* na području Grada Zagreba treba dezinvestirati 26 prodajnih mjesta, a 19 na području Zagrebačke županije. U još 13 županija ukupno će biti dezinvestirano 51 prodajno mjesto. Dezinvestiranje podrazumijeva prodaju, raskid ugovora o zakupu ili davanje prodajnih mjesta u dugoročni zakup (na najmanje 10 godina, bez mogućnosti prijevremenog otkaza). Dezinvestirana prodajna mjesta *Agrokor* ne može ponovo otkupiti ili uzeti u zakup prije isteka roka od pet godina od dana dezinvestiranja. Rok za dezinvestiranje je šest mjeseci od dana preuzimanja kontrole nad *Mercatorom*.

Kupac ne smije biti osoba povezana s *Agrokorom* ili *Mercatorom* ili članovima njihovih uprava i mora raspolagati s financijskim sredstvima na osnovu kojih se opravdano može pretpostaviti da će moći poslovati na tržištu.

Prodajna mjesta koja ne uspije dezinvestirati u roku od šest mjeseci od preuzimanja kontrole nad *Mercatorom*, *Agrokor* mora ponuditi na prodaju ili davanje u zakup objavom javnog oglasa u najmanje jednoj nacionalnoj općeinformativnoj dnevnoj ili tjednoj tiskovini te u najmanje jednoj regionalnoj općeinformativnoj dnevnoj ili tjednoj tiskovini, najčitanijoj u županiji i/ili gradu u kojem se nalaze prodajna mjesta predložena za dezinvestiranje.

Kao krajnju mjeru, sva prodajna mjesta koja nisu prodana, dana u zakup ili prenamijenjena za drugu djelatnost, *Agrokor* mora zatvoriti u roku od mjesec dana od isteka roka za promjenu namjene i ne smije ih ponovo otvoriti prije isteka roka od pet godina.

Budući da je *Agrokor* vertikalno integrirani sustav koji se istovremeno pojavljuje i kao dobavljač vlastitih proizvoda konkurentima *Konzuma* i kao prodavatelj vlastitih proizvoda u prodajnoj mreži *Konzuma* te da u određenim grupama tih proizvoda *Agrokor* ima i značajan tržišni udjel, Agencija je zaključila kako strukturne mjere dezinvestiranja same nisu dostatne da se njima u dovoljnoj mjeri ograniči dodatno jačanje kupovne moći *Konzuma* na maloprodajnom tržištu. Takvo jačanje moglo bi utjecati na smanjenje dostupnosti (plasmana) na policama *Konzuma* proizvoda onih poduzetnika koji nisu u sastavu koncerna *Agrokor* jer bi moglo doći do prelijevanja tržišne snage s tržišta na kojima su proizvođači iz koncerna *Agrokor* prisutni kao dobavljači proizvoda mješovite robe.

Stoga se, kako bi otklonio te učinke, *Agrokor* obvezao na prihvaćanje mjera praćenja ponašanja čija je prvenstvena svrha zaštita dobavljača *Mercatora-H* i mogućnost ulaska i/ili širenja konkurencije na policama *Konzuma* u odnosu na ključne kategorije proizvoda proizvođača iz sastava koncerna.

Rokovi u kojima *Agrokor* mora izvršiti mjere na koje se obvezao u pravilu teku od tzv. Početnog dana, odnosno od dana stjecanja kontrole nad *Mercatorom*, o čemu u roku od 48 sati mora izvijestiti Agenciju. Iznimno, rok za pronalaženje tzv. unaprijed poznatog kupca počinje teći s danom zaprimanja rješenja Agencije.

Ocjena je Agencije da se provedbom mjera za uklanjanje negativnih učinaka ove koncentracije neizravno postižu i pozitivni učinci na tržišno natjecanje i interese potrošača. Naime, mjerama praćenja poslovanja novog gospodarskog entiteta u određenoj mjeri se omogućava ulazak odnosno širenje ponude konkurencije na policama *Konzuma* u odnosu na ključne proizvode društava iz sastava koncerna. S druge strane, obvezom o dezinvestiranju značajnog broja prodajnih mjesta različitih formata ograničava se tržišna snaga novog gospodarskog entiteta, a istodobno se konkurentima *Konzuma* daje prilika da preuzimanjem ponuđenih prodajnih mjesta povećaju svoj tržišni udjel i prisutnost na tržištu.

Notifikacije koncentracija zaprimljene od Europske komisije

Već je u nekoliko navrata naglašeno kako su ovlasti i poslovi Agencije nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji značajno povećani upravo u području kontrole koncentracija poduzetnika temeljem zaprimanja notifikacija od Europske komisije u okviru rada u ECN mreži – Europskoj mreži tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (engl. *European Competition Network*)³³.

Riječ je o postupcima u kojima Europska komisija temeljem Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 dostavlja Agenciji prijave koncentracija poduzetnika (notifikacije) koje je zaprimila Europska komisija, a Agencija je dužna provjeriti imaju li te koncentracije koje su prijavljene Europskoj komisiji učinak na hrvatskom tržištu. Također, u tom se

³³ Mreža nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja kroz koju se, između ostaloga, ostvaruje bliska i stalna suradnja između EK i nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, između samih nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, naročito u provođenju sustava upućivanja predmeta koji se odnose na kontrolu koncentracija.

postupku u okviru ECN mreže određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene koncentracije.

Tako je samo u razdoblju od 1. srpnja do 31. prosinca 2013. godine Agencija zaprimila ukupno 148 notifikacija, od čega je u **2013. godini razmatrala 145 notifikacija** u kojima se, provjerom dostavljenih podataka i dokumentacije iz prijave svake koncentracije na ocjenu Europskoj komisiji, odlučivalo o tome koje će tijelo unutar ECN mreže rješavati konkretnu koncentraciju.

Naime, po zaprimanju notifikacija u Agenciji slijedi otvaranje predmeta, pregled i obrada prijave koncentracije u dijelu koji se odnosi na članak 17. ZZTN-a, odnosno u dijelu koji se odnosi na postojanje obveze prijave konkretne koncentracije na ocjenu Agenciji kao nacionalnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja, o čemu ovisi i odluka o tome je li hrvatsko nacionalno tijelo najprikladnije za rješavanje predmetne koncentracije.

Jurisdikcija EU u području kontrole koncentracija predviđa primjenu kriterija ukupnog prihoda poduzetnika na svjetskom tržištu odnosno na tržištu EU koji je utvrđen Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004. U kontroli koncentracija nema paralelne nadležnosti EK i nacionalnih agencija država članica. Drugim riječima, nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja država članica nadležna su za kontrolu koncentracija koje nemaju tzv. EU dimenziju, dok je isključivo Europska komisija nadležna za koncentracije od interesa za EU.

Sustav upućivanja predmeta, pak, uređuje da EK može preuzeti kontrolu koncentracija koje nemaju EU dimenziju dok nacionalna tijela mogu preuzeti kontrolu koncentracija koje imaju EU dimenziju (iznimka od općeg pravila isključive nadležnosti temelji se na načelu supsidijarnosti i proporcionalnosti), a sukladno temeljnim načelima za upućivanje u cilju pojednostavljenja postupka (načelo upućivanja najprikladnijem tijelu, načelo jedne notifikacije koncentracije, načelo pravne sigurnosti)³⁴.

³⁴ Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji u pravni okvir za ocjenu koncentracija poduzetnika uključena je i pravna stečevina EU u tom području: već spomenuta Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004, Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 1269/2013 od 5. prosinca 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 802/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika, SL L 336, 14.12.2013., Obavijest Komisije o upućivanju predmeta u odnosu na koncentracije, SL C 56, 5. 3.2005. i druge obavijesti i smjernice EK.

Za hrvatske poduzetnike to konkretno znači da imaju obvezu prijave namjere provedbe koncentracije Europskoj komisiji u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti propisani Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija koja uređuje kontrolu koncentracija tzv. EU dimenzije. No, ako Europska komisija pak odluči da neće ocjenjivati određenu koncentraciju, taj posao može povjeriti Agenciji.

U ovom dijelu nadležnosti Agencije valja naglasiti da je, uz obradu prijave koncentracije temeljem zaprimanja notifikacija, opseg posla iznimno povećan i zbog obveze aktivnog rada u okviru ECN mreže u svrhu obvezne razmjene informacija i obostranog izvještavanja između Europske komisije i nacionalnih tijela vezano uz koncentracije za koje postoji mogućnost primjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004. Naime, Europska komisija u određenim je slučajevima zainteresirana za aktivno praćenje određenih predmeta ocjene koncentracija iz nadležnosti nacionalnog tijela. Komunikacija između nacionalnog tijela za tržišno natjecanje i Europske komisije je strogo povjerljive naravi koja proizlazi iz primjene pravne stečevine EU i ugrađena je zbog toga i u ZZTN.

Postupak ocjene koncentracija u području medija

Konačno, zbog njihove posebnosti, potrebno je i u ovom izvješću istaknuti da se na **koncentracije u području medija** primjenjuju **posebni propisi**³⁵. Naime, u slučaju trajne promjene kontrole nad poduzetnikom u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, neovisno o visini prihoda sudionika koncentracije, poduzetnici nakladnici medija moraju podnijeti prijavu koncentracije Agenciji. Propuštanje podnošenja prijave koncentracije u zakonskom roku predstavlja povredu ZZTN-a temeljem koje je Agencija poduzetnicima u obvezi izreći upravno-kaznenu mjeru do najviše jedan posto ukupnog prihoda poduzetnika iz godine koja prethodi koncentraciji.

Unatoč svim nastojanjima Agencije da u što je moguće većoj mjeri informira poduzetnike koji posluju na tržištu medija o njihovim obvezama vezanim uz ocjenu koncentracija, i u 2013. godini je na području medija i elektroničkih medija nastavljen **trend propuštanja obveze podnošenja prijave koncentracije** na ocjenu Agenciji. Naime, Agencija je još u 2012. godini zbog ovog uočenog trenda, na svojim

³⁵ Zakon o medijima (Narodne novine, broj 59/2004, 84/2011 i 81/2013), i Zakon o elektroničkim medijima (Narodne novine, broj 153/2009, 84/2011, 94/2013 i 136/29013).

službenim mrežnim stranicama poduzetnike na tržištu medija dodatno podsjetila i informirala o njihovoj obvezi prijave koncentracije Agenciji, na jednostavan, jasan i maksimalno transparentan način. Poduzeticima je (osobito naglašavajući iznimke u odnosu na tržište medija) dala osnovne informacije vezane uz područje ocjene koncentracija u nadležnosti Agencije, navodeći pri tom i sve relevantne poveznice uz navedenu problematiku.

Štoviše, upravo temeljem uočenog trenda neprijavljivanja koncentracija od strane poduzetnika koji posluju na navedenom tržištu, Agencija je u svojem mišljenju na Zakon o elektroničkim medijima³⁶ nadležnom ministarstvu ukazala na moguća rješenja vezana uz potencijalno nerazumijevanje granice razgraničenja nadležnosti Agencije i ostalih tijela nadležnih za regulaciju tog tržišta, a vezano uz područje ocjene medijskih koncentracija. Mišljenje Agencije je u tom dijelu uvaženo i u navedeni zakon su unesene izmjene u tom smislu kako bi se izbjegle eventualne nejasnoće u tumačenju razgraničenja nadležnosti različitih tijela vezano uz ocjenu koncentracija poduzetnika na tržištu elektroničkih medija.

Upravno-kaznene mjere zbog propuštanja obveze podnošenja prijave koncentracije

U četiri predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije poduzetnika Agencija je u 2013. godini pozvala poduzetnike na prijavu koncentracije po službenoj dužnosti. Već je naznačeno da prijave koncentracija na ocjenu Agenciji podnose poduzetnici sami, pa je u konkretnim slučajevima riječ o iznimnom postupanju Agencije u ovoj vrsti postupka. Agencija je, naime, temeljem saznanja iz medija i informacija iz trećih izvora, provela prethodno ispitivanje oblika vlasničke povezanosti te je utvrdila da je došlo do koncentracije poduzetnika za koju postoji obveza prijave Agenciji, a da su sudionici koncentracije to propustili učiniti. Stoga je pozvala poduzetnike na prijavu koncentracije. Iako je u tim predmetima nakon analize podataka iz prijave koncentracije, utvrđeno kako je riječ o koncentracijama dopuštenim na I. razini, Agencija je sukladno zakonskoj obvezi iz članka 62. stavka 1. točke 1. ZZTN-a, po službenoj dužnosti provela **postupak radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere**, te je u ta četiri predmeta izrekla upravno-kaznene mjere u ukupnom iznosu od **126.000,00 kuna**.

³⁶ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/13-02/006 od 11. travnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

Tri su upravno kaznene mjere izrečene poduzetnicima nakladnicima medija u predmetima: Andre d.o.o., Pula i Novi list d.d., Rijeka³⁷; Saša Engler, Zvonimir Kabelka, Zoran Kovačić, Zakup d.o.o., Split i Televizija Dalmacija d.o.o., Split,³⁸ te Cratis Retis d.o.o., Zagreb i Radio Trsat d.o.o.³⁹ a jedna poduzetniku iz djelatnosti maloprodaje u predmetu Tommy d.o.o., Split i Kerum d.o.o., Split⁴⁰.

³⁷ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/13-02/001 od 27. lipnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

³⁸ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/13-02/004 od 3. listopada 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

³⁹ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/12-02/004 od 11. srpnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁴⁰ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/12-02/002 od 9. svibnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

Povratak sustava kreditnih unija i institucija u nadležnost Agencije

Stupanjem Republike Hrvatske u punopravno članstvo u Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine, sustav kreditnih unija i kreditnih institucija vraćen je u nadležnost Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, nakon jedanaest godina nadležnosti Hrvatske narodne banke. Naime, stupanjem na snagu Zakona o bankama u srpnju 2002. godine Hrvatska narodna banka je u svoje ovlasti dobila i primjenu prava tržišnog natjecanja u tada, bankovnome sustavu.

Za razliku od američke i prakse EU, banke u Republici Hrvatskoj nikad nisu bile izuzete iz domene prava tržišnog natjecanja (u SAD-u do 40-tih, u EU do 80-tih godina 20-tog stoljeća), ali su se mijenjala nadležna tijela: Agencija od početka funkcioniranja 1997. do 2002. godine, pa Hrvatska narodna banka od 2002. godine do 1. srpnja 2013. godine. Komparativni primjer ovakvom modelu uređenja je do 2005. godine bila Centralna banka Italije koja je nadležnost nad primjenom prava tržišnog natjecanja u bankovnome sustavu imala od 90-tih godina 20-tog stoljeća. Od kada je Centralna banka Italije izgubila navedenu nadležnost, hrvatski model je predstavljao jedinstveno rješenje u okvirima Europske unije.

Hrvatski bankovni sustav je u tome razdoblju prošao fazu konsolidacije karakteriziranu valom spajanja i preuzimanja nakon nacionalne bankarske krize krajem 90-tih, a prateći europske i globalne trendove M&A-a od kraja 20-tog stoljeća. Iako je konsolidacija doprinijela porastu mjera koncentriranosti sektora, analize i istraživanja su upućivali na unaprjeđenje kvalitete usluga, porast ponude, i raznovrsnosti, proizvoda i usluga, inovacije (kako u dijelu usluga tako i u kanalima distribucije). Do globalne financijske krize koja je zahvatila i Hrvatsku od 2008. godine i kretanje kamatnih stopa je upućivalo na rastući stupanj konkurencije. Prateći sazrijevanje sustava i aktivnosti Hrvatske narodne banke su se s kontrole koncentracija pomicali prema sporazumima i promicanju politike tržišnog natjecanja. Pritisci krize su na europskoj razini potakli implementaciju raznih oblika državnih potpora nacionalnim bankama, uključujući i nacionalizacije (npr. Hypo Alpe-Adria-Bank AG iz Klagenfurta), što je dovelo do novih preuzimanja (npr. preuzimanje Volksbank International) koja su se odrazila promjenama i na nacionalnoj razini (primjerice, ulazak ruske Sberbank na hrvatsko tržište).

Bankovni sustav je zbog prirode posla kojim se bavi neodvojivo povezan s regulacijom. Globalna zbivanja su akcelerirala izgradnju nove financijske regulacije koji su rezultirali brojnim regulatornim izmjenama stavljajući sve veće zahtjeve pred kreditne institucije kao regulirane subjekte. Još u rujnu 2009. godine Europska komisija je iznijela prijedlog zamjene dotadašnje supervizorske arhitekture s tri nova regulatora: *European Banking Authority*, *European Securities and Markets Authority*, i *European Insurance and Occupational Pensions Authority* („ESAs”). Uspostavom *ESAs* i *European Systemic Risk Board* u siječnju 2011. godine zamijenjena je dotadašnja supervizorska arhitektura. U 2012. godini EK je predložila uspostavu Bankovne unije, Europska Centralna Banka se intenzivno priprema za preuzimanje novih ovlasti, u prosincu 2013. Godine ECOFIN se složio s uspostavom *Single Resolution Mechanism*, a prijedlog EK je u travnju 2014. godine podržao i Europski parlament. Cilj nove arhitekture je uspostava seta „alata” za borbu s potencijalnim bankarskim krizama na tri razine: preventiva, rana intervencija i rezolucija. Prethodno prisutna liberalizacija je ustupila mjesto pojačanoj regulaciji koja predstavlja poseban izazov za male i srednje banke (kreditne institucije).

Kontinuirana debata o odnosu stabilnosti i konkurencije bankovnoga sustava od 2008. godine dobiva novi smjer uz sve češće naglašavanu potrebu ostvarenja učinkovite konkurencije (engl. *effective competition*) i primjenu bihevioralnih financija.

LIBOR i EURIBOR predmeti su zbog izrazito visokih kazni i uključenih banaka potvrdili nužnost dosljedne primjene prava konkurencije neovisno o fazi konjunktornoga ciklusa, pa je i povjerenik Almunia u govoru na *Univeristy of College*, u Londonu, početkom veljače 2014. godine naglasio kako nema sumnje da politika tržišnog natjecanja može u bitnome pomoći ponovnoj uspostavi povjerenja u financijski sustav i ponovnom otvaranju normalnih kapitalnih tokova prema realnoj ekonomiji.

Za zaključiti je da su u proteklom razdoblju promjene u sustavu bile značajne i izrazito dinamične. Regulatorni „remont” kako na supranacionalnoj, tako i na nacionalnoj razini je u završnoj fazi. Kreditne institucije, pa tako i banke, koje posluju u Republici Hrvatskoj, uglavnom su dijelovi velikih europskih financijskih sustava. Na nacionalnoj razini sustav je visoko kapitaliziran i stabilan, a pravila iz propisa o zaštiti tržišnog natjecanja su poznata svim akterima u sustavu. Povratkom nadležnosti, Agencija je zaokružila spektar svog djelovanja kao opće tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja, dok *ex ante* regulacija ostaje na Hrvatskoj narodnoj banci.

Zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika i zabranjeni sporazumi između poduzetnika

Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu

Ključni alat u radu Agencije predstavlja **prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu** koje Agencija vodi kako bi utvrdila postoje li uopće dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja (ili pak zabranjenog sporazuma) protiv određenog poduzetnika.

U tu svrhu prikupljaju se podaci i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga, odnosno komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju određena saznanja koja su bitna za ispitivanje tržišta i utvrđivanje stanja na tržištu. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu ograničeno je zakonskim rokom na najviše šest mjeseci i najkasnije u tom roku Agencija mora odlučiti ima li dostatnih indicija za pokretanje postupka koji uvijek pokreće po službenoj dužnosti, neovisno o inicijativama koje može zaprimiti od širokog kruga osoba⁴¹.

U 2013. godini u predmetima u kojima je Agencija postupala bilo je obuhvaćeno više od dvije stotine poduzetnika, desetine ostalih pravnih ili fizičkih osoba strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga, komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave, te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave - svih onih koji imaju ili bi mogli imati određena saznanja koja su bitna za ispitivanje tržišta i utvrđivanje stanja na tržištu, dok je podvrgnuto istraživanju bilo više od sedamdeset mjerodavnih tržišta.

Od mnogobrojnih **mjerodavnih tržišta koja su bila podvrgnuta prethodnom ispitivanju stanja na mjerodavnom tržištu u izvještajnom razdoblju**, za potrebe ovoga izvješća navode se, primjerice, tržište prijenosa audiovizualnog programa s domaćim i inozemnim nakladnicima televizijskih programa, tržište pružanja medijskih usluga televizijskog emitiranja programa nacionalne pokrivenosti, maloprodajno tržište prijenosa televizijskog programa uz plaćanje naknade, veleprodaja i

⁴¹ Članak 38. stavak 1. ZZTN-a i članak 37. ZZTN-a.

maloprodaja te servisiranje računala i računalne opreme, prodaja ukapljenog naftnog plina, pružanje usluga pomorskih agenata i otpremnika, distribucija rezervnih dijelova za plovila, pružanje kolodvorskih usluga u autobusnom prometu u Splitu, zastupanje u osiguranju, pružanje usluga foto agencija, javna vodoopskrba i javna odvodnja na području Osječko-baranjske županije, započinjanje (originacija) poziva iz javne komunikacijske mreže koje se pruža na fiksnoj lokaciji, pristup javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike, veleprodajni (fizički) pristup mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni i potpuni pristup izdvojenoj lokalnoj petlji) na fiksnoj lokaciji, veleprodajni širokopojasni pristup, pružanje poštanskih usluga, trgovina na veliko i malo plavim dizelom, javne komunikacijske usluge, pružanje usluga u marinama, kasko osiguranje cestovnih vozila, obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti, servisiranje i prodaja rezervnih dijelova za motorna vozila marki Peugeot i Citroen, veleprodaja uredskog i tiskarskog materijala itd. Treba istaći da je po prvi puta analizirano i tržište pružanja usluga slanja i prezentacije e-računa i elemenata e-uplatnica fizičkim osobama putem internetskog bankarstva, pri čemu je utvrđeno kako je riječ o tržištu u nastanku na kojem zasad nisu uočeni problemi s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Riječ je o predmetu **AZTN protiv Zagrebačka banka d.d., Privredna banka Zagreb d.d. i HPD i račun d.o.o.**⁴²

Agencija je 17. lipnja 2013. godine zaprimila od Hrvatske narodne banke na nadležno postupanje inicijativu poduzetnika *Računi.hr*, u kojoj podnositelj u bitnome navodi da je tijekom 2010. godine razvio i posjeduje cjelovito informatičko rješenje koje omogućuje povezivanje izdavatelja računa, primatelja računa te kreditnih institucija radi elektronskog slanja e-uplatnica i e-računa korisnicima internetskog bankarstva. Podnositelj je nadalje naveo kako je u više navrata pristupao *ZABI i PBZ-u* s molbama, prijedlozima i zahtjevima da mu se omogući pristup njihovim mrežama, izravno ili preko poduzetnika *HPD i RAČUN*, no da mu navedene banke ne omogućavaju pristup koji ima samo poduzetnik *HPD i RAČUN*. Stoga smatra da će navedeno postupanje rezultirati njegovim istiskivanjem s mjerodavnog tržišta.

Također, s obzirom na činjenicu da je u konkretnom slučaju riječ o materiji koja zahtjeva posebna stručna znanja i detaljno poznavanje načina funkcioniranja tržišta pružanja usluga internetskog bankarstva u Republici Hrvatskoj, te u svrhu pravilnog utvrđivanja mjerodavnog tržišta, Agencija je zatražila stručnu pomoć i održala

⁴² Rješenje o odbacivanju inicijative, klasa: UP/I 034-03/13-01/025 od 6. prosinca 2013. objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

sastanke s predstavnicima Hrvatske narodne banke, Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije, Hrvatske gospodarske komore i Ministarstva gospodarstva.

U prethodnom ispitivanju stanja na mjerodavnom tržištu Agencija je prikupila i obradila očitovanja i dokumentaciju podnositelja inicijative, PBZ-a, *HPD i RAČUNA*, *ZABE*, očitovanja osam konkurentskih banaka, devet poduzetnika izdavatelja računa, dva poduzetnika informacijskih posrednika, te proučila sve materijalno-pravne izvore hrvatskog i sekundarnog prava EU bitne za konkretan slučaj.

Zaključno, Agencija je utvrdila kako je u konkretnom slučaju utvrđeno mjerodavno tržište pružanja usluga slanja i prezentacije e-računa i elemenata e-uplatnica fizičkim osobama putem internetskog bankarstva u početnoj fazi razvoja, te uzimajući u obzir brojčane pokazatelje, proizlazi da se poduzetnik *HPD i RAČUN* **ne nalazi u vladajućem položaju na tom tržištu te ga stoga nije mogao ni zlouporabiti**. Također, u konkretnom slučaju nema uvjeta niti za pokretanje postupka protiv *ZABE i PBZ-a* jer se navedene banke ne nalaze u vladajućem položaju na tržištu platnih transakcija izvršenih putem internetskog bankarstva, a nije niti utvrđeno da nastupaju ili djeluju zajednički. Također, nisu utvrđene bilo kakve indicije niti dokazi o postojanju zabranjenog sporazuma između *ZABE i PBZ-a*. S druge strane, utvrđeno je da postoji niz drugih njima konkurentskih banaka s kojima podnositelj inicijative može ostvariti ili već ostvaruje poslovnu suradnju. Stoga je Agencija utvrdila da ne postoje dostatne indicije za pokretanje postupka u konkretnom predmetu.

Ovdje, dakle treba podsjetiti da samo postojanje vladajućeg položaja poduzetnika na mjerodavnom tržištu nije suprotno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Zabranjena je zlouporaba toga položaja.

Nadalje, ne postoji unaprijed definirani tržišni udjel nekog poduzetnika za koji bi se sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja sa sigurnošću moglo utvrditi da se smatra vladajućim položajem. No, propisi uređuju da se u vladajućem položaju može nalaziti poduzetnik čiji tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi više od 40 %⁴³. Dakle, riječ je o oborivoj zakonskoj presumpciji.

Jednostavnije, u ocjeni Agencije o tome nalazi li se konkretan poduzetnik u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu odlučujući je odgovor na pitanje može li

⁴³ Vladajući položaj uređuje članak 12. ZZTN-a.

se zbog svoje tržišne snage taj poduzetnik na tom tržištu ponašati u značajnoj mjeri neovisno od svojih stvarnih ili mogućih konkurenata, potrošača, kupaca ili dobavljača odnosno kolika je razina pritiska konkurencije na konkretnog poduzetnika (engl. *competition restraint*). Ništa manje važno, poduzetnik koji se nalazi u vladajućem položaju ima i veću odgovornost u postupanju prema drugim poduzetnicima sudionicima na tržištu.

Sukladno članku 13. ZZTN-a zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na mjerodavnom tržištu, a osobito:

1. **izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena**, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta,
2. **ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača**,
3. **primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima**, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
4. **uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze**, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u izravnoj vezi s predmetom tih ugovora.

Za Agenciju gore navedeno znači da u svakom pojedinačnom slučaju – postupku u kojem utvrđuje moguću zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, najprije ocijeni nalazi li se uopće određeni poduzetnik u vladajućem položaju na određenom tržištu, ovisno o njegovom tržišnom udjelu i tržišnoj snazi, ali i drugim okolnostima na konkretnom mjerodavnom tržištu. Naime, pri ocjeni zlouporabe vladajućeg položaja potrebno je u obzir uzeti kompetitivnu strukturu čitavog tržišta – od učinkovitog pritiska konkurencije na dobavljače, ali i reakcije konkurenata, kupaca i potrošača, do postojanja ograničenja za širenje stvarnih konkurenata ili ulaska novih, potencijalnih konkurenata na tržište, pa do kupovne snage poduzetnika i pregovaračke snage dobavljača itd. Kao što je već istaknuto, pokretanju postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u pravilu prethodi kompleksno prethodno ispitivanje stanja na konkretnom mjerodavnom tržištu, a Agencija nakon što pokrene postupak mora nesporno utvrditi da se neki poduzetnik nalazi u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu te ocijeniti, na temelju sveobuhvatne pravne i ekonomske analize stvarne i moguće učinke postupanja toga poduzetnika na mjerodavnom tržištu.

Preuzimanje obveza od strane poduzetnika

U radu Agencije i u 2013. godini i u ovom segmentu njezine nadležnosti nastavlja se trend iz 2012. godine kada je po prvi puta u četiri predmeta tržišno natjecanje ponovno uspostavljeno prihvaćanjem **preuzimanja obveza predloženih od strane poduzetnika** (engl. *commitments*), odnosno prihvaćanjem od strane Agencije mjera i uvjeta i rokova koje su poduzetnici u tim predmetima ponudili u ranom stadiju postupka u cilju ponovne uspostave učinkovitog tržišnog natjecanja.

Institut predlaganja i preuzimanja obveza izvršenja određenih mjera i uvjeta od strane poduzetnika u cilju otklanjanja negativnih učinaka na tržišno natjecanje⁴⁴ sadržan je u članku 49. ZZTN-a koji uređuje da nakon pokretanja postupka sukladno članku 39. ZZTN-a, a najkasnije prije dostave Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku iz članka 48. ZZTN-a, stranka u postupku može Agenciji predložiti preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta, te rokove u kojima će to učiniti, u cilju otklanjanja negativnih učinaka njezinog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje. Ako Agencija ocijeni da su predložene mjere, uvjeti i rokovi **dostatni za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja**, rješenjem prihvaća predložene mjere, uvjete i rokove koji time postaju obveznim za predlagatelja. Agencija pak rješenjem obvezuje poduzetnika na **dostavu dokaza kojima potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u zadanom roku**, te obustavlja postupak jer nakon prihvata predloženih mjera više nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika.

Prednost ovog raspoloživog alata je prije svega je u **ekspeditivnosti i ekonomičnosti postupka**, relativno brzom načinu rješavanja potencijalne povrede tržišnog natjecanja, u tome što su obveze "po mjeri" poduzetnika odnosno poduzetnik ih dobrovoljno predlaže, a tržišno natjecanje se brže uspostavlja, bez potrebe utvrđenja povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i bez izricanja upravno-kaznene mjere. Ipak, preuzimanje obveza nije primjenjivo u svim slučajevima, a osobito kada teška priroda povrede zahtijeva izricanje upravno-kaznene mjere (primjerice, uopće nije primjereno za kartele), dok javni poziv Agencije

⁴⁴ Preuzimanje obveza od strane poduzetnika često je korišten institut u pravu tržišnog natjecanja. U ZZTN je preuzet iz pravne stečevine EU - članka 9. Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1/2003, koji ovlašćuje Europsku komisiju odnosno nacionalno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja da u cilju otklanjanja povreda članka 101. i 102. UFEU odlukom obveže poduzetnika na preuzimanje mjera i uvjeta koje poduzetnik sam predloži, a koje su za ta tijela prihvatljivi te da obustavi daljnje vođenje postupka. U tom slučaju ne utvrđuje se povreda i ne izriču kazne.

svim zainteresiranim stranama (engl. *market testing*), u slučaju da namjerava prihvatiti ponuđene obveze, može ukazati i na neprimjerenost ponuđenih obveza pa se time i postupak može produljiti⁴⁵.

Potpuno u skladu s praksom Europske komisije i većine nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, i u 2013. godini aktivnost Agencije prvenstveno je bila usmjerena na **što brže otklanjanje mogućih ograničenja tržišnog natjecanja** u slučajevima kada je nakon pokretanja postupka bilo izvjesno da određena postupanja poduzetnika mogu izazvati negativne učinke na tržištu i štetu za potrošače.

U tom smislu, u četiri postupka donesena su rješenja o prihvaćanju mjera, uvjeta i rokova koje su ponudili poduzetnici, a koje su Agencija i ostali sudionici na pojedinom tržištu, nakon provedene analize i testa na tržištu, putem javnog poziva, ocijenili dostatnim za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu učinkovitog tržišnog natjecanja⁴⁶.

Tako je u predmetu **AZTN protiv Hrvatske radiotelevizije**⁴⁷ Agencija rješenjem od 28. ožujka 2013. godine obustavila postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja kojeg je pokrenula protiv HRT-a te prihvatila mjere i uvjete za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja na tržištu pružanja medijskih usluga televizijskog emitiranja programa nacionalne pokrivenosti, što ih u postupku utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja Agenciji predložila Hrvatska radio televizija.

Postupak je pokrenut po službenoj dužnosti, a povodom inicijative poduzetnika *Digi satelitska televizija d.o.o.* zbog odbijanja poslovanja HRT-a s tim poduzetnikom te radi sumnje u primjenu nepravednih prodajnih cijena za reemitiranje programa HRT-a operatorima koji prenose televizijske programe krajnjim potrošačima uz plaćanje naknade (*pay tv*), bez obzira na platformu koju koriste (kabelski, IPTV ili satelit).

⁴⁵ Agencija može ponovno pokrenuti postupak protiv poduzetnika u slučaju ako je rješenje Agencije doneseno na temelju netočnih ili neistinitih podataka dostavljenih od stranaka, i/ili ako su se značajno promijenile okolnosti na kojima se temeljilo rješenje Agencije. Ukoliko u nadzoru nad provedbom preuzetih mjera i uvjeta Agencija utvrdi da se poduzetnik ne pridržava utvrđenih mjera, uvjeta i rokova, takvo postupanje smatrat će se povredom ZZTN-a, te će se to utvrditi posebnim rješenjem kojim će se izreći i upravno-kaznena mjera za tešku povredu sukladno odredbama ZZTN-a.

⁴⁶ Osim u upisana tri predmeta rješenje o prihvaćanju mjera, uvjeta i rokova doneseno je i u predmetu AZTN protiv Societe Generale - Splitska banka d.d., klasa: UP/I 034-03/13-01/029 od 1. kolovoza 2013. , objavljeno u Narodnim novinama, broj 113/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

⁴⁷ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/12-01/002 od 28.ožujka 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 51/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

Naime, tijekom postupka se HRT samoinicijativno ponudio izmijeniti cijene reemitiranja i spustiti ih na razinu koja je prihvatljiva za sve operatore što je Agencija i prihvatila. Naime, sukladno članku 49. ZZTN-a, ukoliko sudionici na mjerodavnom tržištu nemaju značajnih primjedbi, uz uvjet da i sama ocijeni predložene mjere dostatnim za ponovnu uspostavu učinkovitog tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu te ako smatra da je to svrsishodnije od daljnjeg vođenja postupka, Agencija je ovlaštena prihvatiti mjere i obveze koje predloži poduzetnik protiv kojeg se vodi postupak. U konkretnom slučaju HRT-a, ocijenjeno je da za to postoje uvjeti.

HRT je tijekom vođenja postupka surađivao s Agencijom i uvažio primjedbe sudionika na mjerodavnom tržištu koje je Agencija zaprimila za trajanja javnog poziva poduzetnicima da dostave svoje stavove na predložene mjere HRT-a.

U modelu koji je na koncu prihvaćen rješenjem Agencije, HRT je u obvezi donijeti Opće uvjete reemitiranja programa HRT-a na „pay TV“ platformama u Republici Hrvatskoj. Cijena za reemitiranje sadržaja s kojima HRT slobodno raspolaže vrijedit će za svaki oblik reemitiranja, bez obzira na platformu na kojoj „pay TV“ operatori reemitiraju programe. Pritom se cijena za reemitiranje programa HRT-a određuje prema pretplatniku i prema kanalu na godišnjoj razini.

U 2013. godini ta će cijena iznositi 0,289 eura po pretplatniku i po kanalu godišnje. Ona ne sadrži naknade za kolektivno ostvarivanje prava od strane drugih nositelja autorskog i srodnih prava. U ponudi HRT-a će biti svi programi HRT-a, a svi će operatori ostvariti pravo na reemitiranje programa HTV 4 bez naknade za razdoblje od godinu dana, počevši od 1. siječnja 2013. godine.

HRT je u otvorenom roku u cijelosti ispunio predložene mjere.

U predmetu **AZTN protiv Grand auto d.o.o.**⁴⁸ Agencija je 1. kolovoza 2013. godine donijela rješenje kojim se prihvaćanjem mjera i uvjeta, obustavlja postupak protiv Grand Auta.

Riječ je o postupku koji je Agencija u ožujku 2013. godine pokrenula po službenoj dužnosti, a na inicijativu poduzetnika iz Zagreba, kako bi utvrdila je li *Grand auto*

⁴⁸ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/12-01/016 od 1. kolovoza 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 110/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

zloporabio vladajući položaj na tržištu pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila marke Land Rover i prodaje rezervnih dijelova za ta motorna vozila.

Tijekom postupka *Grand Auto* je samoinicijativno dostavio prijedlog kojim preuzima obvezu otklanjanja svih negativnih učinaka svoga postupanja na tržišno natjecanje. Naime, taj poduzetnik je prema ugovoru koji je sklopio s proizvođačem vozila Land Rover preuzeo obvezu da do 1. siječnja 2014. godine organizira mrežu ovlaštenih servisa za tu marku vozila i to kroz sustav kvalitativne selektivne distribucije. Jednostavno rečeno, riječ je o sustavu kojem se mogu priključiti svi zainteresirani serviseri, ali pod uvjetom da ispunjavaju sve kriterije koje određuje proizvođač vozila Land Rover. Kako bi svim poduzetnicima zainteresiranim za servis omogućio da se prijave za ulazak u njegovu mrežu ovlaštenih serviseri i/ili distributera, *Grand Auto* se obvezuje prema Agenciji da će u roku od 15 dana sve poduzetnike koji su aplicirali za to, izvijestiti o razlikovanju pojma i kriterija za stjecanje svojstva ovlaštenog serviseri i distributera od pojma i kriterija za stjecanje svojstva ovlaštenog partnera. Kako na taj prijedlog mjera objavljen na mrežnim stranicama Agencije nije bilo primjedaba, Agencija je prihvatila mjere predložene od *Grand auta*.

Grand Auto dostavio je Agenciji dokaze da je proveo mjere kojima su uklonjeni protutržišni učinci na tržištu pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila marke Land Rover i prodaje rezervnih dijelova za ta motorna vozila.

U predmetu **AZTN protiv Brodogradilište Viktor Lenac d.d.**⁴⁹ Agencija je donijela rješenje kojim prihvaća obvezu namjere izvršenja mjera koje su predložili *Viktor Lenac* i *Jadroagent* kako bi se uklonili negativni učinci njihova ponašanja na tržišno natjecanje. Naime, Agencija je po službenoj dužnosti, a povodom inicijative poduzetnika iz Rijeke, u ožujku 2013. godine, protiv tih poduzetnika pokrenula postupak utvrđivanja sklapanja zabranjenog sporazuma. Razlog za pokretanje postupka je sporazum između *Viktora Lenca* i *Jadroagenta* kojima je brodogradilište brodarima čiji se brodovi nalaze na remontu nametalo *Jadroagent* kao isključivog lučkog agenta i time onemogućavao brodate u samostalnom izboru lučkih agenata. Posljedično, ovaj sporazum je za posljedicu imao otežavanje pristupa tržištu konkurentima *Jadroagenta*.

Po zaprimanju mjera od strane *Jadroagenta* i *Viktora Lenca*, Agencija je tijekom kolovoza na svojoj mrežnoj stranici objavila javni poziv. Budući da nitko od

⁴⁹ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 034-03/13-01/003 od 5.rujna 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 121/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

zainteresiranih nije Agenciji dostavio svoje primjedbe, stavove i mišljenja o tome jesu li mjere koje su predložili *Viktor Lenac* i *Jadroagent* dovoljne za potpuno uklanjanje svih negativnih učinaka njihovog ponašanja na tržišno natjecanje, Agencija je donijela odluku kojom je prihvatila mjere koje su predložili poduzetnici.

Prihvaćenim mjerama se u cijelosti mijenja sporna poslovna politika na način da će izmijeniti odnosno staviti van snage sporne odredbe Ugovora o lučkoj agenturi kojom je vlasnike brodova obvezivao na imenovanje *Jadroagenta* agentom za sve brodove koji se nalaze/koji će biti na popravku ili u remontu u brodogradilištu. Također, briše se odredba prema kojoj se brodogradilište obvezuje *Jadroagenta* uvrstiti kao agenta u sve postojeće ugovore o popravku/remontu brodova, kao i u one ugovore koje će ubuduće sklopiti. Iz Ugovora o lučkoj agenturi bit će izbrisana i odredba prema kojoj je brodar, ukoliko nije suglasan prihvatiti preporuku brodogradilišta, ovlašten imenovati svog nadzornog agenta.

Uz to, brodogradilište se obvezalo izmijeniti i sporne odredbe Općih uvjeta poslovanja brodogradilišta koje su na snazi od 13. rujna 2012. godine, u dijelu koji se odnosi na lučku agenturu i izbor lučkog agenta na način da odabir agencije ovlaštene za obavljanje poslova lučkog agenta i špeditera za brodove na remontu i preinaci u brodogradilištu obavlja sam naručitelj.

Prihvaćanjem navedenih mjera, Agencija je obustavila postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, a brodogradilište *Viktor Lenac* i *Jadroagent* pravodobno su i u potpunosti izmijenili sporne odredbe Ugovora o lučkoj agenturi i Općih uvjeta poslovanja *Brodogradilišta Viktor Lenac* sukladno predmetnom rješenju i o tome dostavili dokaze Agenciji.

Zaključno, važno je istaknuti da u ovakvim slučajevima Agencija ne utvrđuje povredu Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja i ne izriče upravno-kaznenu mjeru.

Konačno, u ukupno 29 predmeta u području tzv. *antitrusta* (utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja), a nakon provođenja prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, doneseni su

zaključci odnosno rješenja o odbacivanju inicijative, zbog nepostojanja uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti⁵⁰.

Tako je, primjerice, u predmetu **AZTN protiv Powercom sistemi d.o.o.**⁵¹ Agencija zaključkom o odbacila inicijativu poduzetnika *Snažna računala d.o.o.*, podnesene protiv poduzetnika *Powercom sistemi d.o.o.*, zbog nepostojanja uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Podnositelj inicijative, u bitnome je naveo kako je *Powercom sistemi*, kao jedini distributer većeg dijela *Appleovih* proizvoda za Republiku Hrvatsku (osim *iPhonea* koji nije predmet inicijative), netransparentnim formiranjem cijena i popusta *Appleovih* proizvoda te kriterija za dobivanje statusa *Apple Premium Reseller* (dalje: APR), izravnim ograničavanjem slobodnog utvrđivanja cijene *Appleovih* proizvoda, prestankom isporuke predmetnih proizvoda, jednostranim isključivanjem iz mreže ovlaštenih servisa rečene marke proizvoda te protežiranjem poslovanja poduzetnika *iStyle d.o.o.*, s kojim je rečeni poduzetnik vlasnički povezan, narušio tržišno natjecanje.

Agencija je provela prethodno ispitivanje stanja na uzlaznom tržištu tj. tržištu prodaje računala i računalne opreme na veleprodajnoj razini te na silaznom tržištu tj. tržištu preprodaje i servisa računala i računalne opreme krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini, te zatražila dostavu očitovanja i dokumentacije i od dvadeset poduzetnika sudionika na tržištu trgovine i servisa računala i rezervne opreme, kao i dostavu cjelokupne korespondencije elektroničkom poštom sa poduzetnikom *Powercom sistemi* u 2012. godini.

Također je, a vezano za mjerodavno tržište (pitanje zamjenjivosti računala: stolna, prijenosna i tablet računala te glazbenih *playera* marke *Apple* s računalima i glazbenim *playerima* ostalih marki), zatražena stručna pomoć od sljedećih tijela: HUP-Udruga informatičke i komunikacijske djelatnosti i HGK-Udruženje za informacijske tehnologije.

⁵⁰ Sukladno članku 58. stavku 2. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine broj 79/2009) Agencija je, zbog nepostojanja uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti, inicijativu za pokretanje postupka odbacivala zaključkom. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine broj 80/13) koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., odredbe članka 58. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja su izmijenjene i usklađene sa Zakonom o općem upravnom postupku (Narodne novine broj 47/2009), na način da Agencija, kada utvrdi da ne postoje uvjeti ili javni interes za pokretanje postupka, inicijativu, odbacuje rješenjem, a ne zaključkom.

⁵¹ Zaključak o odbacivanju inicijative, klasa: UP/I 034-03/13-01/001 od 13.lipnja 2013., objavljen na internetskoj stranici Agencije.

Radi uvida u komparativnu praksu zemalja članica Europske unije, Agencija je dopisom od 30. svibnja 2013. godine zatražila od svih europskih nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, uključujući i Europsku komisiju, podatke o tome jesu li se pred tim tijelima vodili postupci koji su se odnosili na tržište trgovine i servisa računala i rezervne opreme *Apple* proizvoda (osim *iPhonea*). Na temelju cjelokupne zaprimljene dokumentacije (ugovora, nezavisnih istraživanja, očitovanja dvanaest europskih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, očitovanja podnositelja inicijative i *Powercom sistema*, te poduzetnika sudionika na tržištu trgovine i servisa računala i računalne opreme, navedenih udruženja itd.), tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu prikupljena je i obrađena velika količina materijala, te je izrađena pravna i ekonomska analiza.

Po provedenom prethodnom ispitivanju stanja na tržištu, Agencija je utvrdila kako *Powercom sistemi* nije mogao počinuti zlouporabu vladajućeg položaja, u smislu članka 13. ZZTN-a, budući da u analiziranom razdoblju nije imao vladajući položaj na navedenom mjerodavnom tržištu. Također je utvrđeno kako u konkretnom slučaju nema uvjeta za pokretanje postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma sukladno članku 8. ZZTN-a, s obzirom na činjenicu da u cjelokupno zaprimljenoj dokumentaciji nisu pronađene indicije niti dokazi da je rečeni poduzetnik ograničavao pravo kupcima-preprodavateljima da slobodno određuju prodajnu cijenu mjerodavnih proizvoda, te da je analizom ugovornih odredbi sadržanih u tipskom Ugovoru o imenovanju *Appleovog* ovlaštenog preprodavatelja i tipskom Ugovoru o ovlaštenom *Appleovom* serviseru utvrđeno da navedeni ugovori ne sadrže odredbe koje su u suprotnosti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Stoga je Agencija utvrdila da ne postoje dostatne indicije za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u konkretnom predmetu.

U drugom predmetu, ***AZTN protiv Prirodni plin d.o.o.***⁵² Agencija je rješenjem odbacila inicijativu *Gradske plinare Zagreb (GPZ)*, podnesene protiv poduzetnika *Prirodni plin d.o.o.*, jer je u prethodnom ispitivanju stanja na mjerodavnom tržištu utvrdila da ne postoje uvjeti za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja, a položaj i djelovanje *Prirodnog plina* proizlazi iz zakonskih i podzakonskih propisa.

Agencija je u ožujku 2013. zaprimila inicijativu u kojoj podnositelj navodi da se *Prirodni plin* nalazi u apsolutnom vladajućem položaju na tržištu plina te da na taj

⁵² Rješenje o odbacivanju inicijative, klasa: UP/I 034-03/13-01/006 od 5. rujna 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

način uništava razvoj plinskog tržišta u Republici Hrvatskoj. Podnositelj inicijative ističe da *Prirodni plin* u pogledu organiziranja bilančne skupine (kategorije kupaca), nuđenja energije uravnoteženja kao i korištenja skladišta plina u skladištu Okoli, ima potpuno povlašten tržišni položaj, kakav na plinskom tržištu u Hrvatskoj nemaju svi drugi opskrbljivači. Primjerice, s obzirom na to da je cjelokupno skladište plina u Republici Hrvatskoj zakupljeno, a zakupoprimac je *Prirodni plin*, ostali poduzetnici nemaju gdje skladištiti neiskorištene količine plina, što izravno dovodi do njihove penalizacije od strane dobavljača.

Prirodni plin je uz to, navodi GPZ, početkom 2013. godine počeo djelovati i kao izravni opskrbljivač krajnjih kupaca na distribucijskom sustavu te neke krajnje kupce preuzimati od svojih konkurenata, pa tako i od GPZ-a. Istodobno, jedini od svih opskrbljivača tržišta ne uvozi sve svoje količine plina nego ima isključivo pravo cjelokupnog otkupa svih proizvedenih količina prirodnog plina u Republici Hrvatskoj, i to prema ugovorima koji su, kako navodi GPZ, u tržišnom smislu potpuno netransparentni.

Istodobno, podnositelj inicijative smatra da *Prirodni plin* zlouporabljuje i svoju poziciju ponuditelja energije uravnoteženja, kao i da *Prirodni plin* ima samo jednu bilančnu skupinu, čiji su članovi svi opskrbljivači koji imaju obvezu pružanja javne usluge s reguliranom cijenom, kao i opskrbljivači koji prirodni plin za opskrbu tarifne grupe poduzetništvo kupuju na tržištu, dok ostali voditelji bilančnih skupina moraju biti članovi dvije bilančne skupine te su i u tom pogledu u neravnopravnom položaju u odnosu na *Prirodni plin*.

Agencija je provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu te je utvrdila da položaj i djelovanje *Prirodnog plina* u konkretnom slučaju proizlazi iz posebnih propisa koji uređuju navedenu djelatnost. Vlada RH je *Prirodni plin* odredila kao dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca. Istodobno, svaki energetske subjekt koji posjeduje dozvolu za opskrbu plinom ima pravo opskrbljivati prirodnim plinom sve povlaštene kupce plina u Republici Hrvatskoj. Međutim, to ne uključuje kupce iz kategorije kućanstvo koji javnu uslugu opskrbe plinom koriste po reguliranim uvjetima i kojima plin dobivaju isključivo opskrbljivači koji su nositelji obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo za područje jedinice područne (regionalne) samouprave.

Vezano uz predmetnu problematiku Agencija je osim uvida u relevantni zakonodavni okvir u području dobave plina, opskrbe plinom, prava i obveze ponuditelja energije uravnoteženja, te skladištenju plina, zatražila i mišljenje Hrvatske energetske regulatorne agencije, podatke od Carinske uprave Ministarstva financija o uvozu

plina u Republiku Hrvatsku od rujna 2011. do lipnja 2013. godine, a slijedom navoda iz sveobuhvatne analize te kako bi utvrdila sve činjenice i okolnosti na mjerodavnom tržištu, Agencija je tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu analizirala položaj *Prirodnog plina d.o.o.* na tržištu plina u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, s obzirom na to da *Prirodni plin* na ograničeno vrijeme ima u zakupu sve kapacitete u jedinom podzemnom skladištu plina u Republici Hrvatskoj – PSP Okoli, taj je poduzetnik prema važećoj zakonskoj regulativi odnosno prema Pravilniku o organizaciji tržišta prirodnog plina, određen i za ponuditelja energije uravnoteženja do 31. ožujka 2014. godine, odnosno nametnuta mu je obveza osiguranja plina za uravnoteženje plinskog sustava.

Sama činjenica da je *Prirodni plin* sklopio ugovore s poduzetnicima koji su bili u ugovornom odnosu s podnositeljem inicijative nije sporna u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Naime, *Prirodni plin* više nije jedini dobavljač plina u Republici Hrvatskoj, a dozvolu za opskrbu plinom u RH ima više od 50 poduzetnika. Prema tome, *Prirodni plin* ni nije neizbježan partner GPZ -a za opskrbu povlaštenih kupaca. Na to upućuju i podaci o nabavi plina samog GPZ-a koji pokazuju da on nabavlja plin i od drugih poduzetnika. Dakle, razvidno je kako ne postoje administrativne ili neke druge značajne zapreke pristupu tržištu koje bi GPZ-u onemogućile nabavu plina od drugih poduzetnika za opskrbu povlaštenih kupaca. Primjerice, u tekućoj plinskoj godini 2012./2013. GPZ ne kupuje plin od *Prirodnog plina* radi daljnje prodaje kupcima iz kategorije poduzetništvo, što jasno pokazuje da GPZ može poslovati na tržištu prodaje plina kategoriji kupaca poduzetništvo i to neovisno o *Prirodnom plinu*.

Vezano uz zakup cjelokupnog volumena podzemnog skladišta plina PSP Okoli *Prirodni plin* je samo zakupoprimac, a ne vlasnik ili operator skladišta plina Okoli, pa stoga nema vladajući položaj u pogledu skladištenja plina u tom skladištu. Budući da je riječ o reguliranoj djelatnosti, operator sustava skladišta će skladišne kapacitete nakon isteka roka zakupa, raspodijeliti sukladno zakonskoj regulativi.

Utvrđivanje zabranjenih sporazuma – kartela i nenajavljene pretrage

Premda podaci prikupljeni u prethodnom ispitivanju stanja na tržištu mogu predstavljati dostatne indicije za pokretanje postupka utvrđivanja zabranjenog

sporazuma - kartela, utvrđene činjenice i okolnosti u postupku ne daju uvijek dostatne dokaze za samo utvrđenje postojanja zabranjenog sporazuma i time povredu ZZTN-a. Drugim riječima, iako podaci prikupljeni u prethodnom ispitivanju tržišta mogu predstavljati dostatne indicije za pokretanje postupka, činjenice i okolnosti utvrđeni nakon pokretanja postupka ne moraju predstavljati dokaze dovoljne za utvrđenje postojanja zabranjenog sporazuma.

Pod pojmom zabranjenog sporazuma u pravu tržišnog natjecanja najčešće se odmah misli na kartele ili kartelne sporazume (horizontalni sporazumi između konkurenata na određenom tržištu). Kartelni sporazumi u kojima se članovi kartela **dogovaraju o cijenama, količini proizvodnje, rabatima, izboru kupaca ili područja, nastupu i uvjetima koje će postaviti u postupcima javne nabave, dijele profit, razmjenjuju komercijalno osjetljive informacije** i sl., takvim postupanjem na najteži način ograničavaju ili potpuno ukidaju tržišno natjecanje jer definiraju čitavu djelatnost kojom se bave, zatvaraju tržište za nove konkurente, ne ulažu u inovacije i poboljšanje proizvoda ili usluga, a izravno štete potrošačima koji plaćaju višu cijenu proizvoda ili usluga. Prema ocjenama Europske komisije ta cijena može biti viša i do 25 % od onih koje bi bile da dogovora između poduzetnika nije bilo, ne nudeći raznolikost i kvalitetu.

Karteli su najčešće tajni, neformalni i usmeni, a njihovo postojanje potrebno je **dokazati**. Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja predviđen je čitav niz alata u borbi protiv kartelnih sporazuma, primjerice **ovlast za provođenje nenajavljenih pretraga** poslovnih i drugih prostorija poduzetnika i uvidom u poslovne knjige i drugu dokumentaciju odnosno u sadržaju inicijativa za pokretanje postupka koje mogu podnijeti drugi poduzetnici koji djeluju na tržištu ili pak krajnji korisnici, zatim uvođenje tzv. **pokajničkog programa** ili programa zviždača koji se u Europi i svijetu pokazao kao najučinkovitije sredstvo u borbi protiv kartela, a uključuje oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere pokajniku – sudioniku zabranjenog sporazuma koji Agenciji prvi otkrije kartel i omogući joj pokretanje postupka ili, ako je Agencija već pokrenula postupak, koji joj prvi dostavi relevantne dokaze o postojanju kartela, ali i umanjenje iznosa upravno-kaznene mjere i ostalim poduzetnicima – pokajnicima ovisno o redu obraćanja Agenciji i dostavi dodatnih valjanih dokaza koji su od odlučujućeg značaja za okončanje postupka utvrđivanja kartela.

Nenajavljene pretrage su posljednjih godina postale jedan od ključnih alata u otkrivanju kartelnih dogovora, kako u postupcima koje provodi Europske komisija, tako i u postupcima pred nacionalnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja.

Tako je jedan od konkretnih oblika suradnje s Europskom komisijom koji je pristupanjem Republike Hrvatske u EU povjeren Agenciji, sudjelovanje i asistencija u provedbi nenajavljenih pretraga koje se uobičajeno provode u okviru ispitnih postupaka dokazivanja kartelnih dogovora između poduzetnika. Također je bitno naglasiti kako je, na zahtjev Europske komisije sukladno njezinim ovlastima u provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija poduzetnika s učinkom između država članica Europske unije, Agencija obavezna izvršiti inspekcijske pretrage u poduzetnicima i njihovim udrugama na području Republike Hrvatske.

Naime, borba protiv kartela je određena kao jedan od prioriteta Europske komisije u narednim razdobljima rada. Općenito se smatra da kartelni dogovori o cijenama nanose najveću štetu zahvaćenim tržištima, krajnjim korisnicima predmetnih proizvoda ili usluga, te gospodarstvima u cjelini. Radi toga je borba protiv kartela, primjereno sankcioniranje sudionika i prekogranična suradnja u fokusu velike većine tijela za zaštitu tržišnog natjecanja. Iz tih razloga su hrvatskoj Agenciji kao i ostalim sličnim tijelima dane posebne ovlasti vezano uz nenajavljene pretrage poslovnih i drugih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, pečaćenje i privremeno oduzimanje predmeta⁵³.

Agencija međutim, u primjeni tih ovlasti ima ograničena iskustva. Razlog tome je **nedostatak opreme za digitalnu forenziku**, odnosno nemogućnost nabave iste poradi recesijskih ograničenja vezanih uz proračunsko financiranje Agencije. Ipak, ovdje je potrebno napomenuti da su sustavnom i dugotrajnom edukacijom djelatnici Agencije u potpunosti obučeni za provedbu nenajavljenih pretraga.

S obzirom na razvoj tehnologije i činjenicu kako se danas podaci sve više pohranjuju u digitalnom obliku, a komunikacija između poduzetnika se odvija gotovo isključivo u elektroničkom obliku, pretrage su prvenstveno fokusirane na računala, servere, mobitele i ostale elektroničke uređaje. Za kvalitetnu i efikasnu pretragu istih, Agenciji je uz educirane djelatnike kojima raspolaže, potrebna i oprema za digitalnu forenziku kojom se na licu mjesta mogu pretražiti, pronaći i pohraniti digitalni dokazi. Osim toga, tu je i nemogućnost istovremenog provođenja nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija svih ili barem većine potencijalnih sudionika kartela jer u pravilu u kartelu sudjeluje više poduzetnika konkurenata na nekom tržištu. Stoga su istovremene nenajavljene pretrage više poduzetnika uobičajen način provođenja pretraga jer je

⁵³ Članci 42. do 46. ZZTN-a.

tako vjerojatnost pronalaženja dokaza najveća, a umanjuje se mogućnost bilo kojem sudioniku kartela da ih sakrije ili uništi.

Dakle, u današnje doba snažnog tehnološkog razvoja i promjena u poslovanju i komunikaciji pod utjecajem mogućnosti koje pruža informacijsko-telekomunikacijska oprema i tehnološki trendovi, otkrivanje kartela „iz ureda“ je gotovo nemoguće. U tom smislu, korištenje digitalne forenzičke opreme koja omogućava „rad na terenu“ odnosno u poslovnim prostorijama poduzetnika te direktno preuzimanje dokaza u vidu dokumenata i datoteka jest tehnološki standard kojemu Agencija za sada ne udovoljava. Izravne negativne posljedice (uz presumpciju postojanja funkcionalnog kartela) toga su dvojake:

- 1) kartel ostaje na snazi, čime potrošači plaćaju višu cijenu proizvoda/usluga, poduzetnici ne nastoje poslovati efikasnije, ne ulaže se u inovativnost, tržište gubi na konkurentnosti;
- 2) izostanak primjerenih upravno-kaznenih mjera koje bi uključenim poduzetnicima izrekla Agencija, a koje su prihod Proračuna Republike Hrvatske.

U slučaju da Europska komisija zatraži asistenciju Agencije u provedbi nenajavljene pretrage ili inspekcijske pretrage, Agencija će uslijed nepostojanja adekvatne opreme vrlo vjerojatno imati problema u provedbi tih ovlasti. Unatoč činjenici da Agencija sukladno ZZTN-u može zatražiti određena vještačenja ili pružanje druge stručne pomoći od strane ovlaštenih osoba ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, i jednim i drugima ograničenje predstavlja nedostatak u financiranju u unapređenje forenzičke opreme.

Zaključno, treba spomenuti i postupke koje je Agencija pokrenula u drugoj polovici 2013. godine, a s obzirom na sveobuhvatne radnje u tim predmetima koje su izvršene. Tako je u rujnu 2013. godine Agencija zbog sumnji u sklapanje zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) donošenjem „Minimalnog cjenika ortodontskih usluga“, pokrenula postupak protiv udruge *Hrvatsko društvo ortodonata, Zagreb*. Postupak je u tijeku.

Također, u prosincu 2013. godine Agencija je pokrenula postupak protiv udruženja poduzetnika Hrvatski ured za osiguranje i dvanaest poduzetnika članova HUO-a - *Euroherc osiguranje d.d., Croatia osiguranje d.d., Croatia Lloyd d.d., HOK-osiguranje d.d., Izvor osiguranje d.d., Jadransko osiguranje d.d., Sunce osiguranje d.d., Triglav osiguranje d.d., Uniqa osiguranje d.d., Velebit osiguranje d.d., Basler osiguranje*

Zagreb d.d., Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d., u kojem treba utvrditi jesu li navedeni poduzetnici narušili tržišno natjecanje sklapanjem zabranjenog sporazuma odnosno jesu li donošenjem odluke o oduzimanju ovlasti za izdavanje zelene karte osiguranja *Generali osiguranju* sklopili zabranjeni sporazum kojim jednog od članova udruženja kažnjavaju zbog spuštanja cijena premija osiguranja od automobilske odgovornosti.

U prosincu 2013. godine pokrenut je i postupak protiv Hrvatske gospodarske komore i devet poduzetnika članova Udruženja nautičkog turizma (marina) - poduzetnika *Adriatic International club d.d., Tehnomont d.d., Marina Šibenik d.o.o., Ilirija d.d., Marina Hramina d.o.o., Brodogradilište i marina d.o.o., Marina Punat d.o.o., Marina Dalmacija d.o.o., te Marina Borik d.o.o.*, kako bi utvrdila jesu li marine koje su sudjelovale na sastanku udruženja u okviru HGK sklopile zabranjeni sporazum razmjenjujući informacije o budućim cijenama svojih usluga, konkretno o cijenama vezova. Navedeni su postupci u tijeku.

U slučaju utvrđivanja zabranjenih vertikalnih sporazuma koje sklapaju poduzetnici koji nisu međusobni konkurenti, odnosno poduzetnici koji djeluju na različitim razinama proizvodnog odnosno distribucijskog lanca, jedno od najčešćih zabranjenih ograničenja je **ograničavanje prava kupca da slobodno određuje daljnju prodajnu cijenu proizvoda** kojim ga (ili kojima ga) opskrbljuje proizvođač ili dobavljač. Određivanje cijene ili tzv. fiksiranje cijene uvijek se smatra teškim ograničenjem tržišnog natjecanja. No, to ne isključuje dopuštenu mogućnost da dobavljač odredi maksimalnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da to nije fiksna ili minimalna prodajna cijena, koja bi bila posljedica izvršenog pritiska ili poticaja, bilo od strane dobavljača bilo od strane kupca. Primjerice, cijena za daljnju prodaju može ovisiti o odobrenom rabatu na količinu. No, pri tome dobavljač ne smije primjenjivati nejednake uvjete na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima jer time neke od njih dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na njihovu konkurenciju⁵⁴.

Na kraju, u 2013. godini pokrenut je niz postupaka i obavljena većina radnji u predmetima utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja mogućim sklapanjem zabranjenih vertikalnih sporazuma za koje je potrebno utvrditi sadrže li ograničavajuće odredbe u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, primjerice, u odnosu na eventualno nametanje minimalnih veleprodajnih i maloprodajnih cijena ili fiksnih cijena prodaje, ograničavajuće odredbe o području prodaje i druge zabranjene

⁵⁴ Zabranjeni sporazumi uređeni su člankom 8. ZZTN-a, dok se člankom 10. uređuje skupno izuzeće sporazuma odnosno utvrđuju uvjeti koje pojedini sporazumi moraju ispuniti kako bi bili izuzeti od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

obveze, a kako bi se utvrdilo jesu li te odredbe u skladu s člankom 8. ZZTN-a, koji uređuje zabranjene sporazume. Riječ je o mjerodavnim tržištima veleprodaje i maloprodaje mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH, trgovine na veliko konditorskim proizvodima na teritoriju RH, trgovine na veliko vinima, trgovine na veliko mesom i prerađevinama od mesa, trgovine na veliko kruhom i brašnom na teritoriju RH, trgovine na veliko pivom na teritoriju RH i trgovine na veliko šećerom na teritoriju RH, u predmetima *AZTN protiv poduzetnika Dukat d.d., Zagreb i Konzum d.d., Zagreb, AZTN protiv Kraš d.d., Zagreb i NTL d.o.o., Sesvete, AZTN protiv Kutjevo d.d., Kutjevo i KTC d.d., Križevci, AZTN protiv Carlsberg Croatia d.o.o., Koprivnica i KTC d.d., Križevci, AZTN protiv Viro tvornica šećera d.d., Virovitica i Konzum d.d., Zagreb, AZTN protiv Viro tvornica šećera d.d., Virovitica i Stridon-promet d.o.o., Dugo Selo*. Navedeni postupci su u tijeku.

Važno je reći da su navedeni postupci utvrđivanja postojanja zabranjenih sporazuma sklopljenih između određenih proizvođača (dobavljača) i trgovaca na malo u smislu ocjene ugovornih odredaba tijekom 2013. godine pokrenuti temeljem saznanja Agencije iz redovitog sektorskog istraživanja tržišta distribucije i maloprodaje u Republici Hrvatskoj (**tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj**) čiji rezultati predstavljaju kvantitativne pokazatelje stanja na tržištu koje Agencija koristi prije svega u postupcima ocjene koncentracija poduzetnika.

Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja

Usko povezanu uz nadležnosti utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika, zlouporabe vladajućeg položaja i ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika, predstavlja i nadležnost Agencije koja se odnosi na promicanje tržišnog natjecanja, u cilju upoznavanja tijela središnje i lokalne vlasti, ostalih institucija, poduzetnika, strukovnih udruženja, odvjetnika i medija, stručne i široke javnosti o prednostima koje ono donosi za potrošače ali i za čitavo gospodarsko okruženje.

Upravo ta krajnja korist za poduzetnika ili krajnjeg potrošača cilj je svih aktivnosti koje poduzima tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja kako bi i samo stvorilo okruženje koje potiče tržišno natjecanje između gospodarskih subjekata, što pridonosi jačanju i učinkovitosti režima tržišnog natjecanja bez provođenja postupaka.

Najbolji konkretni primjer iz rada Agencije na tom području, kada su upravo njezini naponi izravno utjecali na promjene u okruženju s maksimalnom koristi za potrošače, jest liberalizacija pružanja taksi usluga u gradu Zagrebu, ali posljedično i u drugim gradovima u Republici Hrvatskoj. Već od 2005. godine Agencija je sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja ukazivala na potrebu ulaska konkurencije, poboljšanja razine usluga taksi prijevoza, a posebno na pitanje formiranja cijena taksi usluga. Dugotrajno i stalno ukazivanje na neophodno otvaranje toga tržišta, konačno i mišljenjem⁵⁵ iz 2010. godine, potaklo je liberalizaciju pružanja taksi usluga u Zagrebu, ali i u drugim gradovima. Danas su u Zagrebu cijene taksi usluga i do 40 % niže, umjesto jednog operatera, na tržištu je u ovom trenutku pet koji se međusobno natječu na tržištu, čime dokazano profitiraju korisnici.

Drugi važan primjer odnosi se na učinke mišljenja Agencije u vezi s tadašnjim cjenicima četiriju komora (Hrvatske komore inženjera građevinarstva, Hrvatske komore arhitekata, Hrvatske komore inženjera strojarstva, Hrvatske komore inženjera elektrotehnike), sve četiri komore, u lipnju 2013. godine stavile su izvan snage sporni Pravilnik o cijenama usluga (Narodne novine, broj 85/99), koji je sadržavao

⁵⁵ Mišljenje na Prijedlog Odluke Grada Zagreba o autotaksi prijevozu, klasa: 031-02/2010-01/121 od 21. listopada 2010., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

ograničavajuće odredbe s propisanom cijenom usluga i sankcije u slučaju primjene nižih cijena od propisanih, čak u smislu izbacivanja člana iz komore. Nakon zaprimljenog mišljenja Agencije o prethodnoj problematici, sve komore su do kraja 2013. godine, zasebno donijele nove pravilnike kojima se više ne utvrđuje izračun cijena usluge, već samo sadržaj usluge i s time povezan izračun norma sati (riječ je o pravilnicima o standardu ili normativu usluga).

Stručna mišljenja i ostali akti donose se sukladno članku 25. ZZTN-a⁵⁶. Cilj svakoga mišljenja, očitovanja ili stava Agencije je promicati znanje o tržišnom natjecanju, podići razinu svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja, te sugerirati rješenja, prateći razvoj komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja.

Ovaj dio iz nadležnosti Agencije posebno je važan jer se time unaprijed smanjuje potreba za naknadnim postupanjima Agencije kao i broj subjekata kojima se nanosi šteta ograničavanjem tržišnog natjecanja.

Ovdje treba dodati i sektorska istraživanja tržišta, ali i brojne odgovore na upite ostalih institucija i samih poduzetnika, kojima Agencija ukazuje na potrebu smanjenja zapreka pristupu tržištu, bilo da se radi o administrativnim zaprekama ili onima od strane sudionika na tržištu, objavljivanje preporuka, sudjelovanje na konferencijama i seminarima i suradnju s drugim regulatorima.

U 2013. godini Agencija je u području zaštite tržišnog natjecanja u užem smislu dala ukupno 187 mišljenja, očitovanja i odgovora tijelima javne vlasti i poduzetnicima. Od toga broja je 44 stručna mišljenja temeljem članka 25. ZZTN-a, od čega 26 stručnih mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa te na važeće zakone i podzakonske akte, te 18 ostalih stručnih mišljenja koja se odnose na poslovanje u pojedinim sektorima.

⁵⁶ Članak 25. ZZTN-a propisuje: "(1) Agencija, na zahtjev Hrvatskoga sabora, Vlade Republike Hrvatske, središnjih tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima u skladu s posebnim zakonom i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave daje stručna mišljenja o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa s ovim Zakonom te o ostalim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. (2) Agencija može zatražiti od središnjih tijela državne uprave ili drugih državnih tijela dostavljanje na uvid nacрта prijedloga zakona i drugih propisa, radi davanja stručnih mišljenja o njihovoj sukladnosti s ovim Zakonom, ako smatra da mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. (3) Agencija može tijelima iz stavka 1. ovoga članka davati mišljenja o sukladnosti važećih zakona i drugih propisa s ovim Zakonom, donositi mišljenja kojima se promiče znanje o tržišnom natjecanju, odnosno podiže razina svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja, kao i donositi mišljenja i stručne stavove o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja".

Važan dio postupanja Agencije kao nadležnog tijela za procjenu učinaka propisa na tržišno natjecanje u 2013. godini odnosio se i na **primjenu Zakona o procjeni učinaka propisa**⁵⁷. Agencija je naime ovlaštena ukazivati na usklađivanje propisa s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja i prije izrade nacrtu prijedloga propisa, čime se potiče sustavna analiza učinaka koje bi donošenje nekog propisa moglo imati na razvitak tržišta i tržišnog natjecanja na njemu (ovdje se prije svega misli na posebno osjetljive sektore kao što su tzv. mrežne industrije - električna energija, plin, i sektor telekomunikacija, zatim slobodne profesije - odvjetnici, javni bilježnici, revizori, profesionalna udruženja, sektor javnih nabava, industrije koje obilježava visok stupanj zaštite standardima, poduzetnike s posebnim ili isključivim pravima itd.). U tom smislu, Agencija je surađivala s Uredom za zakonodavstvo Vlade RH te je, primjerice, u svome stručnom mišljenju na Prijedlog Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2014. godinu i Izvješće o provedbi Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2013. godinu⁵⁸, ukazala kako je procjenu učinaka propisa potrebno provoditi sukladno kriterijima propisanim provedbenim aktima navedenog zakona odnosno prema Obrascu testa učinaka propisa na tržišno natjecanje. Navedeno je posebno važno kod procjene dokumenata i nacrtu propisa koji izvjesno sadrže odredbe koje su relevantne s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, a kako to proizlazi iz Prijedloga Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2014.

U mišljenju na **Nacrt prijedloga Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske** Agencija je ukazala na potrebne izmjene i dopune radi usklađivanja s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja u širem smislu⁵⁹. Agencija je u konačnici posebno istakla važnost poštivanja temeljnih načela tržišnog natjecanja, a to je ravnopravan tretman svih subjekata na tržištu i stvaranje jednakih uvjeta poslovanja za sve poduzetnike bez obzira na njihovu tržišnu snagu i druge razlike među njima. Također, uzimajući u obzir načela tržišnog natjecanja, ključno je osigurati da se pozitivni propisi RH jednako odnose na sve gospodarske subjekte – potencijalne investitore, osobe zainteresirane za poduzetništvo, a da se izuzeća od primjene tih propisa primjenjuju u iznimnim, osobito opravdanim slučajevima, na temelju niza prethodno provedenih analiza, objektivnih kriterija i provjera.

Između ostalih, u 2013. godini dano je mišljenje i na Nacrt konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima⁶⁰, mišljenje o

⁵⁷ Narodne novine, broj 90/11.

⁵⁸ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-02/030 od 16. prosinca 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁵⁹ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-02/004 od 26. rujna 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁰ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/13-02/006 od 11. travnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

sukladnosti Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o cestama⁶¹, ali i mišljenje o usklađenosti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja na Nacrt prijedloga Zakona o tržištu toplinske energije⁶², Teze za prijedlog zakona i Nacrt prijedloga iskaza o procjeni učinka propisa te Nacrt prijedloga Zakona o factoringu⁶³, Nacrt prijedloga Zakona o željeznici⁶⁴, Nacrt prijedloga Zakona o leasingu⁶⁵, Nacrt prijedloga Zakona o socijalnoj skrbi i Prijedlog Iskaza o procjeni učinaka propisa⁶⁶, Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala⁶⁷, Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini⁶⁸ itd.

Agencija je i u 2013. godini nastavila uspješnu suradnju s Hrvatskom agencijom za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) u **sektoru elektroničkih komunikacija** i to u obliku 5 stručnih mišljenja koja su se odnosila na analize mjerodavnih tržišta koje je sukladno ovlastima temeljem posebnih propisa proveo HAKOM kao nadležno tijelo odnosno regulator u posebnom sektoru elektroničkih komunikacija, te 4 stručna mišljenja koja su se odnosila na postupke donošenja odluke pred HAKOM-om radi obavljanja zamjenskih poštanskih usluga.

Agencija, dakle, daje mišljenja na analize tržišta koje u prethodnoj (*ex ante*) regulaciji tržišta provodi HAKOM⁶⁹.

⁶¹ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-02/002 od 12. ožujka 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶² Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-02/005 od 28. ožujka 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶³ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/13-02/012 od 23. svibnja 2013. i mišljenje Agencije, klasa: 011-01/13-02/027 od 21. studenoga 2013., oba objavljena na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁴ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-01/016 od 13. lipnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁵ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/13-02/017 od 27. lipnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁶ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-02/023 od 21. studenoga 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁷ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2013-02/029 od 6. prosinca 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁸ Mišljenje Agencije, klasa: 011-01/2011-010 od 5. srpnja 2011., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁶⁹ HAKOM u okviru analiza mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj (*ex ante*) regulaciji temeljem Zakona o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine, broj 73/2008, 90/2011 i 133/2012, dalje u tekstu: ZEK) provodi postupke analize pojedinih mjerodavnih tržišta u svrhu ocjene djelotvornosti tržišnog natjecanja na njima, procjene postojanja jednog ili više operatora sa značajnom tržišnom snagom i određivanja regulatornih obveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom. Pri tom, HAKOM sukladno odredbama ZEK-a, osobito vodi računa o primjeni mjerodavne Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji (Commission Recommendation of 17 December 2007 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services, SL L 344, 28.12.2007.), i mjerodavnim Smjernicama Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage sukladno zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services, SL C 165, 11.7.2002.) Navedene preporuke i smjernice, u dijelu koji se odnosi na određivanje mjerodavnih tržišta i procjenu postojanja značajne tržišne snage operatora u bitnome se temelje na načelima iz prava tržišnog natjecanja.

Tako je, na primjer, u mišljenju o zaključcima iz prijedloga odluke o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom i regulatornih obveza operatoru sa značajnom tržišnom snagom na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu i pripadajućeg dokumenta analize tržišta, a u odnosu na određivanje mjerodavnog tržišta na temelju članka 54. ZEK-a i procjene postojanja značajne tržišne snage operatora na temelju članka 55. ZEK-a, Agencija predložila HAKOM-u da preispita zaključke o mjerodavnom tržištu u dimenziji usluga, u dijelu koji se odnosi na uslugu završavanja poziva putem LTE tehnologije odnosno u 4G mreži, na način da se i predmetna usluga promatra dijelom analiziranog mjerodavnog tržišta⁷⁰. Drugim riječima, Agencija je bila mišljenja kako je potrebno preispitati navedeni zaključak HAKOM-a u dijelu koji se odnosi na pitanje zamjenjivosti javno dostupne telefonske usluge putem LTE tehnologije, budući da je načelo tehnološke neutralnosti u ovom konkretnom slučaju potrebno razmatrati isključivo u odnosu na predmetnu uslugu, u ovom slučaju uslugu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. U tom smislu, neovisno o tome hoće li i kada usluga poziva biti korisnicima pružana putem LTE tehnologije, Agencija smatra kako u konkretnom slučaju, pri određenju mjerodavnog tržišta u dimenziji usluge, treba razmotriti tehnološku neutralnost i u odnosu na 4G tehnologiju. Naime, ukoliko mobilni uređaji korisnika na jednak ili u bitnome jednak način podržavaju govorne pozive neovisno o tehnologiji (2G, 3G i 4G), tada postoji mogućnost da sadašnji ili potencijalni korisnici koriste uslugu razgovora između mobilnih uređaja koji podržavaju različite tehnologije jer korisnik koji započinje poziv u pravilu ne zna niti utječe na pitanje tehnologije putem koje je na pokretnu mrežu povezan korisnik kod kojega završava poziv.

S druge strane, primjerice, u mišljenju Agencije o zaključcima iz Prijedloga odluke o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom i regulatornih obveza operatoru sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni ili potpuni izdvojeni pristup) na fiksnoj lokaciji čiji je sastavni dio pripadajući dokument analize tržišta⁷¹, i mišljenju o zaključcima iz Prijedloga odluke o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom i regulatornih obveza operatoru sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog širokopojsnog pristupa čiji je sastavni dio pripadajući dokument analize tržišta⁷², Agencija je uvažavajući detaljnu analizu koju je HAKOM proveo u odnosu na prepreke razvoju tržišnog natjecanja na predmetnim mjerodavnim tržištima, navedene prepreke posebice promatrala kroz njihov utjecaj na dobrobit

⁷⁰ Mišljenje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/009 od 14. veljače 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁷¹ Mišljenje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/053 od 9. svibnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁷² Mišljenje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/056 od 9. svibnja 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

krajnjih korisnika usluga. U tom smislu, Agencija je istakla kako pružanje usluga na veleprodajnoj razini postojećim i potencijalnim konkurentima treba omogućiti u najkraćim mogućim rokovima, kako bi pak operatori mogli krajnjim korisnicima započeti s pružanjem odabranih maloprodajnih usluga u najkraćim mogućim rokovima. Također, potrebno je osigurati mogućnost krajnjim korisnicima usluga da postojeću maloprodajnu uslugu koriste sve do trenutka dok se tehnički ne omogući pružanje maloprodajne usluge drugog operatora. Drugim riječima, vremensko razdoblje između prestanka korištenja postojeće maloprodajne usluge jednog operatora i početka korištenja maloprodajne usluge drugog operatora treba biti najkraći mogući rok. Uz to, Agencija je navela kako se neopravdano korištenje informacija o konkurentima može smatrati preprekom razvoja tržišnog natjecanja. U tom smislu, potrebno je osigurati zaštitu informacija o konkurentima tj. u fazi realizacije prelaska korisnika s usluge jednog operatora na drugog, odnosno u fazi realizacije veleprodajne usluge, dobivene informacije o krajnjim korisnicima od strane potencijalnih i sadašnjih konkurenata, ne smiju biti korištene na način kako bi se pojedini krajnji korisnici, posredno ili neposredno, motivirali da odustanu od odluke kojom su odabrali usluge drugog pružatelja. Zaključno, Agencija je u svojim mišljenjima ukazala da u konkretnim postupcima vezanim uz poduzetnike koji djeluju na tržištu elektroničkih komunikacija, u svakom pojedinom slučaju individualno utvrđuje mjerodavno tržište u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja čija primjena je u nadležnosti Agencije, a koje se ne mora nužno poklapati s mjerodavnim tržištima koja je HAKOM utvrdio *ex ante*.

Kao što je ranije navedeno, Agencija je u 2013. godini dala i 4 stručna mišljenja koja su se odnosila na postupke donošenja odluke pred HAKOM-om radi **obavljanja zamjenskih poštanskih usluga**⁷³. Ovdje je Agencija posebno analizirala uvjete i način obavljanja prijavljenih zamjenskih poštanskih usluga kako bi se prije donošenja konačne odluke od strane HAKOM-a kao nadležnog regulatornog tijela ukazalo na možebitne odredbe koje nisu poželjne s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Naime, sukladno članku 19. stavku 1. Zakona o poštanskim uslugama (Narodne novine, broj 144/12 i 155/13; dalje u tekstu ZPU) na temelju podnesene prijave, HAKOM procjenjuje radi li se o zamjenskim poštanskim uslugama, uvažavajući pritom značajke prijavljenih poštanskih usluga, njihovu uporabnu svrhu sa stajališta korisnika poštanskih usluga i cijenu usluge. Ako iz prijave proizlazi da su poštanske usluge, za koje je prijava podnesena, usluge iz članka 16. stavka 1. ZPU-a, HAKOM

⁷³ Mišljenje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/011 od 1. veljače 2013.; mišljenje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/015 od 14. veljače 2013.; mišljenje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/085 od 11. srpnja 2013.; mišljenje Agencije Klasa: 034-08/2013-01/299 od 30. prosinca 2013. – sva objavljena na internetskoj stranici Agencije.

donosi odluku o obavljanju zamjenskih poštanskih usluga, dok prije donošenja navedene odluke, sukladno članku 19. stavku 2. ZPU, HAKOM će zatražiti mišljenje tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja.

Tako je, u stručnim mišljenjima u sektoru obavljanja zamjenskih poštanskih usluga po prijavama poduzetnika *Weber Escal d.o.o., Hrvatski Leskovac, City Ex d.o.o., Zagreb, Vuk-com d.o.o., Novi Vinodolski i Tisak d.d., Zagreb*, Agencija u bitnome istakla kako je naročito važno da prijava za obavljanje zamjenskih poštanskih usluga sadrži kvantitativne i kvalitativne pokazatelje o tome odstupaju li prijavljene zamjenske poštanske usluge i u kojoj mjeri od uvjeta univerzalne usluge, kao što su obveza dnevne dostave ili obavljanje usluga na cijelom području države, budući da elementi ocjene zamjenskih usluga predstavljaju bitne odrednice uporabne svrhe prijavljenih zamjenskih poštanskih usluga sa stajališta korisnika usluga, koji bi trebali biti unaprijed upoznati s opsegom i dostupnosti poštanskih usluga, a kako bi se izbjegli mogući prijevori zbog nejasno i nedovoljno precizno utvrđenog stupnja zamjenjivosti univerzalne usluge. S tim u vezi, uvijek je potrebno utvrditi vremenske rokove u kojima će se pružati zamjenske poštanske usluge i područje obavljanja – dakle preciznije odrediti zamjenske poštanske usluge u smislu članka 2. stavka 1. točke 32. i članka 16. stavka 1. ZPU. Nadalje, kada je riječ o uvjetima komercijalnih popusta koji nisu transparentno i detaljno određeni u cjenicima, Agencija smatra kako je uvjete komercijalnih popusta odnosno posebne uvjete plaćanja potrebno detaljnije odrediti kako bi korisnici usluga s njima bili unaprijed upoznati.

Inače, najčešća područja iz kojih su u ovom izvještajnom razdoblju bila zatražena mišljenja ili očitovanja Agencije bila su, uz navedeni **telekomunikacijski sektor i sektor pružanja poštanskih usluga, sektor komunalnih usluga, područje javne nabave, uvjeti i postupanja u javnim natjecanjima, obavljanje zdravstvene djelatnosti, financiranje javnih znanstvenih instituta** i mnogi drugi.

U mnogim ovakvim slučajevima, posebno ocjenjujući postojeće propise, ali i promatrajući ponašanja poduzetnika na tržištu, Agencija djeluje preventivno, ukazujući i upozoravajući na moguće učinke njihovih aktivnosti i ponašanja na tržištu. Ovakvo djelovanje Agencije također je potpuno u skladu s preporukama europskih institucija koje pozivaju na razvoj instrumenata kojima je moguće unaprijed spriječiti ponašanja na tržištu koja su suprotna propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

I u ovom dijelu svojih aktivnosti, kao i uopće u konkretnim postupcima koje vodi, Agencija uspješno i intenzivno surađuje s gotovo svim ministarstvima, ali i sektorskim regulatorima, pa je i to jedan od načina utjecaja na unaprjeđenje instituta zaštite tržišnog natjecanja u svim sektorima. Tako su se stalni kontakti nastavili i u 2013.

godini s primjerice, Hrvatskom agencijom za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM), Državnim uredom za središnju javnu nabavu, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (HZZO), Hrvatskom narodnom bankom (HNB), Hrvatskom energetsom regulatornom agencijom (HERA), Agencijom za elektroničke medije (AEM), Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga (HANFA) itd. U pravilu je ova suradnja obostrana – bilo da Agencija zatraži određene podatke iz nadležnosti pojedinog ministarstva, specifičnog regulatora ili pak uprave, županije, komore ili udruženja, bilo da o pitanjima tržišnog natjecanja istima odgovara u okviru posebne nadležnosti tih tijela.

Tako je na zahtjev Ministarstva zdravlja Agencija dala stručno mišljenje u vezi s **primjenom načela tržišnog natjecanja u postupcima nabave računalnih programa i provedbi postupaka nabave za održavanje**⁷⁴, u kojem ističe kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja poželjno u svakom slučaju omogućiti svim zainteresiranim poduzetnicima pristup i sudjelovanje na određenom tržištu pod jednakim uvjetima, dok je uvjete iz natječaja važno odrediti na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način kako bi se što većem broju poduzetnika, konkurenata, omogućio pristup natječaju odnosno određenom tržištu te da u konačnici bude izabran poduzetnik koji nudi najbolji omjer cijene i kvalitete proizvoda odnosno usluga.

S tim u vezi, iako je razvidan manji broj upita o pitanjima iz područja javne nabave u odnosu na prošlo izvještajno razdoblje, što se može pripisati i snažnoj promociji zaštite tržišnog natjecanja u tom području u prethodnim godinama, Agencija se i u 2013. godini, ne ulazeći u odredbe posebnih propisa o javnoj nabavi za čiju primjenu nije nadležna, očitovala i **Američkoj gospodarskoj komori u Hrvatskoj u vezi s njezinim upitom o postupku javne nabave u zdravstvu**⁷⁵ u kojem je ponovno istakla kako je naručitelj u postupku javnog natječaja, sukladno načelima o tržišnom natjecanju i zabrani diskriminacije iz članka 3. Zakona o javnoj nabavi⁷⁶, dužan postupati s posebnom pažnjom te osigurati učinkovito tržišno natjecanje, uzimajući u obzir ne samo cijenu ponude, već sigurnost i kvalitetu izvršenja ponude.

Poželjno je da naručitelj odredi uvjete natječaja tako da što većem broju subjekata omogući pristup i sudjelovanje na predmetnom tržištu neovisno o njihovoj veličini, a pri ocjeni ponude preporuča se ocijeniti cjelokupnu ponudu (cijenu, kvalitetu, druge karakteristike, utjecaj na tržišno natjecanje, buduće natječaje, konačne koristi za

⁷⁴ Mišljenje Agencije, klasa : 034-08/2013-01/132 od 19. rujna 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

⁷⁵ Očitovanje Agencije, klasa: 034-08/13-01/110 od 2. kolovoza 2013.

⁷⁶ Narodne novine, broj 90/2011 i 83/2013.

potrošače) te odabrati kao najbolju ponudu onu koja nudi najveću vrijednost za uloženi novac. No, i kvalitativni aspekt ponude od iznimne je važnosti pri odabiru ponude. Ovo je posebno bitno kada je riječ o tržištima koja zahtijevaju proizvode posebnih tehničkih karakteristika.

Nastavno, Agencija je često i u drugim očitovanjima iz područja svoje nadležnosti isticala kako u cilju osiguravanja pristupa određenom tržištu pravo i politika tržišnog natjecanja u svakom slučaju kada je to moguće zagovaraju provođenje javnog natječaja na koji svaki zainteresirani gospodarski subjekt može podnijeti ponudu⁷⁷. Pri tome je važno uvjete iz natječaja odrediti na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način.

Međutim, iako pravo i politika tržišnog natjecanja načelno osiguravaju pristup i sudjelovanje na određenom mjerodavnom tržištu svim poduzetnicima pod jednakim uvjetima, određena ograničenja odnosno iznimke su mogući, ako za to postoje objektivni i opravdani razlozi, a ta ograničenja proporcionalna su cilju koji se želi postići. Stoga propisi kojima se primjerice štiti javni interes, opće dobro, zdravlje, sigurnost, kao što je to opisano u ovim i sljedećim primjerima, ako se takvo ograničenje može opravdati, a razlozi su proporcionalni cilju, u pravilu često imaju prednost i u nadležnosti su mjerodavnih tijela.

U okviru aktivnosti promicanja znanja o pravu i politici tržišnog natjecanja u 2013. godini Agencija se očitovala i na prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske odredbi dvaju propisa. U prvom primjeru, dopisom Vlade Republike Hrvatske traženo je očitovanje Agencije u vezi s **prijedlogom za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske, članka 36. Zakona o audiovizualnim djelatnostima** (Narodne novine, broj 76/07 i 90/11)⁷⁸. U drugom slučaju Agencija je dala stručno mišljenje Vladi Republike Hrvatske u odnosu na **prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske pojedinih odredbi Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda** (Narodne novine, broj 125/08, 119/09 i 94/13), a koji je Vladi RH dostavio Ustavni sud Republike Hrvatske⁷⁹, u kojem je istakla kako prilikom analize pojedinog propisa pri ocjeni narušava li se tim propisom tržišno natjecanje odnosno je li on sukladan propisima o tržišnom natjecanju, primarno razmatra osigurava li se konkretnim propisom načelo tržišnog natjecanja te u vezi s tim načelo nediskriminacije i jednakog tretmana poduzetnika i

⁷⁷ Očitovanje Agencije, klasa 034-08/13-01/051 od 14. listopada 2013.

⁷⁸ Očitovanje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/014 od 11. veljače 2013.

⁷⁹ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 034-08/13-01/166 od 19. rujna 2013.

razmjernosti mjera koje se tim propisom donose. Naime, iako pravo i politika tržišnog natjecanja načelno osiguravaju pristup i sudjelovanje na određenom mjerodavnom tržištu svim poduzetnicima pod jednakim uvjetima, određena ograničenja odnosno iznimke su mogući, ako za to postoje objektivni i opravdani razlozi, a ta ograničenja proporcionalna su cilju koji se želi postići, odnosno utemeljena su na načelu proporcionalnosti (razmjernosti) između ograničenja i cilja koji se želi postići radi zaštite javnog interesa.

Povod za postupanja Agencije često su i podnesci poduzetnika koji mogu ukazati na probleme na koje Agencija u sklopu svojih zakonskih ovlasti u smislu članka 25. stavka 3. ZZTN-a može reagirati u obliku donošenja očitovanja i preporuka kojima se na temelju postojećih specifičnih propisa promiče tržišno natjecanje na određenim tržištima i posebnim sektorima. Ovdje treba istaći, između ostalih, i očitovanje Agencije Ministarstvu zdravlja u odnosu na **postupanja zavoda za javno zdravstvo u provedbi mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije**⁸⁰.

Naime, Agencija je nakon provedene analize svih propisa koji uređuju predmetnu djelatnost zaključila kako je riječ o visoko reguliranoj djelatnosti koja se u području kontrole i nadzora obavlja u javnom interesu radi zaštite zdravlja, odnosno zaštite pučanstva od zaraznih bolesti, pa se na ovu djelatnost zavoda za javno zdravstvo ne odnose propisi o zaštiti tržišnog natjecanja. No, riječ je o djelatnosti koja se makar i u manjem dijelu može obavljati kao tržišna djelatnost. Stoga, budući da je dopušteno da zdravstvena ustanova obavlja javnu uslugu od općeg interesa temeljem isključivih prava određenih propisom, a istovremeno propisi joj dopuštaju obavljanje djelatnosti odnosno usluge i na slobodnom tržištu, potrebno je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja postupati s osobitom pozornošću.

Ovdje se naime ističe da se i ustanove, kada obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga na tržištu izravno ili neizravno, trajno, povremeno ili jednokratno, neovisno ostvaruju li profit ili ne, smatraju poduzetnikom u smislu članka 3. ZZTN-a te se u tom slučaju na njih primjenjuju odredbe ZZTN-a. Stoga je važno u ovom konkretnom slučaju, kroz primjerice institut nadzora nad radom zdravstvenih ustanova (zavoda za javno zdravstvo) i podzakonskim aktima urediti obavljanje predmetne djelatnosti na način da se između ostalog osigura i primjena načela fer tržišnog natjecanja. Drugim riječima, u slučaju kada zdravstvena ustanova osim što obavlja djelatnost kao javnu uslugu temeljem isključivih prava, istovremeno obavlja djelatnost na slobodnom

⁸⁰ Očitovanje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/081 od 1. kolovoza 2013.

tržištu, uvjeti i način obavljanja poslova u nadležnosti zdravstvene ustanove moraju biti određeni na jasan, transparentan i nediskriminirajući način. Agencija je u očitovanju dostavljenom Ministarstvu zdravlja preporučila da se podzakonskim aktom uvede računovodstveno razdvajanje djelatnosti javnih i komercijalnih, a kako ne bi došlo do prelijevanja sredstava iz regulirane u tržišnu djelatnost odnosno prekomjernog financiranja. Kako ne bi dolazilo do zlouporaba i nelojalne konkurencije odnosno isključivanja s tržišta poduzetnika koju ovu djelatnost obavljaju pod tržišnim uvjetima, podzakonskim bi aktom trebalo isključiti mogućnost da zavodi za javno zdravstvo u provedbi kontrole rada svojih konkurenata stječu uvid u njihovo komercijalno poslovanje, odnosno trgovinske uvjete (cijene) po kojima oni nude svoje usluge. Tako bi se, u slučajevima kada zdravstvene ustanove istovremeno obavljaju djelatnost od javnog interesa za zaštitu zdravlja, ali i komercijalnu djelatnost na slobodnom tržištu, pa se pojavljuju u ulozi kontrolora/nadzora i poduzetnika, osiguralo poštivanje načela tržišnog natjecanja kroz načelo transparentnosti i kontrole.

Sektorska istraživanja

Sektorska istraživanja uvijek se provode u cilju boljeg razumijevanja odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima, osobito onima koja ukazuju na slabosti u funkcioniranju koje mogu biti posljedica postupanja poduzetnika, strukture pojedinog tržišta, ponašanja i navika potrošača, utjecaja države kroz regulaciju te drugih čimbenika koji mogu imati negativan utjecaj na pojedino mjerodavno tržište. Takve dubinske analize tržišta ili pojedine prakse na tržištu često otkriju nepravilnosti koje su suprotne propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te Agenciji postaju temelj za pokretanje postupaka protiv poduzetnika.

Sektorska su istraživanja ujedno i izvor podataka za mišljenja i preporuke koje Agencija dostavlja Vladi RH, tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u cilju uklanjanja zapreka pristupu tržištu koje su posljedica regulatornog okvira, a objavom rezultata istraživanja i provođenjem mjera iz mišljenja i preporuka doprinosi se jačanju kulture tržišnog natjecanja, izvor su podataka i za provedbu prethodnog ispitivanja stanja u pojedinačnim postupcima koje vodi Agencija.

Primjerice, jedna od iznimno dinamičnih djelatnosti u kojoj su prisutne česte promjene vlasničkih odnosa te konsolidacije i okrupnjavanje je **tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj** pa Agencija redovito, niz godina uzastopce, provodi istraživanje čiji rezultati predstavljaju kvantitativne pokazatelje stanja na tržištu, a koje Agencija koristi prije svega u postupcima ocjene koncentracija poduzetnika.

Međutim, za razliku od prethodnih godina, u predmetnom istraživanju Agencija je poduzetnicima dostavila **značajno prošireni anketni upitnik**, kojim su uz opće pokazatelje (prihod iz maloprodaje i veleprodaje, broj i neto prodajna površina prodajnih mjesta po tipu prodajnih mjesta, prosječne marže, rokovi plaćanja, vlasnička povezanost s drugima i ostali oblici povezanosti, prodajna politika u dijelu koji se odnosi na određivanje maloprodajnih cijena), detaljno analizirani odnosi trgovaca i dobavljača. Neki nalazi iz te analiza predstavljali su indicije temeljem kojih je **Agencija tijekom 2013. pokrenula postupke** utvrđivanja postojanja zabranjenih

sporazuma sklopljenih između pojedinih proizvođača (dobavljača) i trgovaca na malo.⁸¹

Zaprimljeni podaci iz istraživanja korišteni su i u drugim postupcima pred Agencijom koji su se odnosili na mjerodavno tržište maloprodaje, posebice postupcima ocjene koncentracija poduzetnika *Agrokor/Mercator* te *Tommy/Kerum*.

Inače, istraživanjem je utvrđeno da tržište maloprodaje poprima određena obilježja zrelog tržišta, ponajprije kroz zadržavanje postojećih konkurenata na tržištu i pokazatelje usporavanja rasta ukupnog tržišta u odnosu na iste pokazatelje ranijih godina. Tržište je istodobno zadržalo dinamiku koja se prije svega ogleda u promjenama i prilagodbama novim uvjetima unutar grupacija odnosno saveza u koje su prethodnih godina ulazili trgovački lanci, bilo kroz model kapitalne povezanosti bilo kroz sporazume o suradnji.

Prema pokazateljima koncentriranosti tržišta koji se uobičajeno koriste u pravu tržišnog natjecanja, i to omjer koncentracije (CR) te *Herfindahl-Hirschmanov* indeks (HHI)⁸², tržište maloprodaje je umjereno koncentrirano tržište na kojem se asimetrija smanjuje. Jedna od značajki tržišta maloprodaje utvrđena u predmetnom istraživanju je i vitalnost i poslovna uspješnost regionalnih i lokalnih trgovaca koji u cjelini promatrano, bilježe rast prometa i tržišnih udjela.

Agencija je u izvještajnoj godini provela standardno **istraživanje tržišta osiguranja s** ciljem utvrđivanja općih pokazatelja (baze podataka) koje Agencija koristi za rad na predmetima iz tog sektora.

S obzirom na to da su rezultati istraživanja pokazali poseban značaj segmenta tržišta osiguranja motornih vozila u odnosu na cjelokupno tržište svih vrsta osiguranja, a kako je Agencija istodobno zaprimila veći broj upita koji se odnose na ponašanje poduzetnika na tom tržištu, radi boljeg razumijevanja stanja na tom tržištu, tijekom 2013. godine provedeno je dodatno sektorsko istraživanje toga segmenta tržišta,

⁸¹ Izvor: AZTN Info, broj srpanj/kolovoz 2013., dostupno na službenoj mrežnoj stranici Agencije http://www.aztn.hr/uploads/documents/Newsletter/AZTN_info_srpanj_kolovoz.pdf.

⁸² Omjer tržišne koncentracije (*engl. CR index*) jedno je, uz *Herfindahl-Hirschmanov* indeks, od uobičajenih mjerila tržišne koncentracije. Njime se prikazuje ukupni (zajednički) tržišni udjel dvaju ili više najvećih poduzetnika koji djeluju na nekom tržištu. S obzirom na broj poduzetnika čiji tržišni udjel uključuje, omjer tržišne koncentracije označava se sa CR2, CR3, CR4 itd. *Herfindahl-Hirschmanov* indeks služi za određivanje omjera između ukupnog broja i relativne veličine poduzetnika koji djeluju na nekom tržištu izražen u postotku njihova tržišnog udjela. (Izvor: Cerovac M., Rječnik pojmova prava i politike tržišnog natjecanja i srodnih područja, TEB 2004.).

odnosno **istraživanje tržišta obveznog osiguranja motornih vozila**. Cilj Agencije je bilo provođenje dublje analize u smislu zakonodavne regulative te postojanja eventualnih zapreka pristupu tržištu, a s obzirom na sveobuhvatan pristup, zaključci istraživanja se očekuju tijekom druge polovice 2014. godine.

U 2013. godini također je provedeno i sektorsko istraživanje **tržišta tiska** koje je pored uobičajenih pokazatelja stanja na tržištu obuhvatilo i analizu međusobnih odnosa sudionika u lancu nakladnik, trgovac na veliko tiskom te trgovac na malo tiskom.

Podaci i nalazi iz tog istraživanja poslužili su Agenciji u postupku ocjene koncentracije *Tisak/iNovine*.

Sudska kontrola

Sukladno članku 67. ZZTN-a protiv rješenja Agencije nije dopuštena žalba, ali se u roku od 30 dana od dana dostave rješenja može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Naime, od 1. siječnja 2012. godine sudovi koji su preispitali odluke Agencije (u dijelu koji se odnosi na utvrđenu povredu zakona i na izrečenu upravno-kaznenu mjeru) su bili mjesno nadležni upravni sudovi odnosno Visoki upravni sud Republike Hrvatske⁸³, no od 1. srpnja 2013. godine, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 80/2013) to je isključivo Visoki upravni sud Republike Hrvatske⁸⁴.

Razlozi za navedeno zakonsko uređenje su složenost i malobrojnost predmeta te stalna potreba edukacije sudaca odnosno njihove specijalizacije, obveza jedinstvene primjene članaka 101. i 102. UFEU u svim državama članicama EU, pa tako i u RH, žurnost postupka te potreba osiguranja žurnosti i tajnosti pri dobivanju naloga za provedbu nenajavljene pretrage.

Osim nadležnosti Visokog upravnog suda Republike Hrvatske za odlučivanje o tužbama protiv odluka Agencije, temeljem zahtjeva Agencije Visoki upravni sud Republike Hrvatske odlučuje također i o davanju naloga za provedbu nenajavljene pretrage poslovnih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, dokumenata, isprava i stvari koje se tamo nalaze, kao i pečačenje te privremeno oduzimanje predmeta, osobito ako postoji opasnost od skrivanja ili uništenja dokaza, a koji su nužni za utvrđivanje narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 8. ili 13. ZZTN-a ili

⁸³ Sukladno člancima 8. i 9. Zakona o izmjenama Zakona o sudovima (Narodne novine, broj 130/2011), kada je posebnim zakonima za rješavanje upravnih sporova propisana nadležnost Upravnog suda Republike Hrvatske, sukladno Zakonu o upravnim sporovima (Narodne novine, broj 53/1991, 9/92 i 77/1992) za takve sporove od 1. siječnja 2012. nadležni su mjesno nadležni upravni sudovi, osim upravnih sporova za koje je Zakonom o upravnim sporovima (Narodne novine, broj 20/2010) i drugim posebnim zakonima propisano da rješava Visoki upravni sud Republike Hrvatske. Upravni sud Republike Hrvatske od 1. siječnja 2012. nastavlja s radom kao Visoki upravni sud Republike Hrvatske.

⁸⁴ Sukladno članku 67. ZZTN-a.

članka 101. ili 102. UFEU, a razumno je pretpostaviti da se oni nalaze u određenom prostoru ili kod određene osobe.

Ovdje je važno istaknuti da se uobičajeno, efikasnost i učinkovitost tijela za zaštitu tržišnog natjecanja mjeri ne samo brojem donesenih odluka i mišljenja, već i primjerice, ostvarenjem zadanih ciljeva utvrđenih programom rada i ostalih strateških ciljeva, pozitivnim učincima na tržište i tržišno natjecanje, proaktivnošću agencije, učinkom kazni odnosno promjenom ponašanja poduzetnika, prisutnosti u javnosti, vrijednosti za novac poreznih obveznika, ostvarenim koristima za potrošače itd., ali naročito i **sudskim presudama kojima se potvrđuju odluke tijela za zaštitu tržišnog natjecanja**, a koje potvrđuju kvalitetu rješenja i efikasnost rada Agencije.

U 2013. godini nastavlja se pozitivan trend rezultata efikasnosti odluka Agencije temeljem dobivenih upravnih sporova pokrenutih po osnovi tužbi protiv odluka Agencije. U tom razdoblju nadležni upravni sudovi donijeli su 21 odluku, od toga 19 odluka kojima se odbijaju tužbe tužitelja i 2 odluke o obustavi postupka. Dakle, **ni jedna tužba nije uvažena, devetnaest ih je odbijeno, dvije su tužbe povučene**. Detaljni prikaz presuda Visokog upravnog suda Republike Hrvatske u 2013. godini i upravnih sudova s obzirom na njihovu nadležnost prije 1. srpnja 2013. godine nalazi se u Prilogu I. ovoga izvješća.

Tijekom 2013. godine Agencija je zaprimila i jedno rješenje **Ustavnog suda RH** temeljem kojeg je tužbu g. T. Bonaćija iz Zagreba odbacio. Podnositelj tužbe tražio je od Ustavnog suda pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom: Odluke o imenovanju predsjednice i dva člana Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. listopada 2003. godine, Odluke o imenovanju dva člana Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 17. listopada 2003. godine te rješenja Agencije od 29. listopada 2003. godine.

Državne potpore

Pravni okvir

S obzirom na to da je rad Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u području državnih potpora u 2013. godini, značajnim dijelom bio obilježen pristupanjem Republike Hrvatske u članstvo u Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine, uvodno treba podsjetiti da je sukladno odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica (dalje u tekstu: SSP)⁸⁵ i prvom Zakonu o državnim potporama (dalje u tekstu i: ZDP)⁸⁶, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja od listopada 2003. godine bila nadležna za odobravanje, nadzor i povrat dodijeljenih državnih potpora. Nakon što je postala članicom Europske unije 1. srpnja 2013. godine Republika Hrvatska je ušla u opći režim primjene pravila o državnim potporama koji vrijedi za sve države članice Europske unije te je nadležnost za primjenu tih pravila automatski preuzela Europska komisija.

Djelokrug Agencije u području državnih potpora do 30. lipnja 2013. godine bio je dakle uređen Zakonom o državnim potporama⁸⁷, Uredbom o državnim potporama⁸⁸, odlukama Vlade Republike Hrvatske o preuzimanju pravila o državnim potporama iz pravne stečevine EU (*acquis*) u hrvatski pravni sustav⁸⁹ i Pravilnikom o obliku i sadržaju, te načinu prikupljanja podataka i vođenja evidencija državnih potpora⁹⁰.

Međutim, pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji, iz promjene samog pravnog okvira, dakle Zakona o državnim potporama, proizašla je i promjena nadležnosti i ovlasti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.

Naime, dok je sukladno starom Zakonu o državnim potporama iz 2005., Agencija odobravalala i nadzirala provedbu državnih potpora te nalagala povrat državnih

⁸⁵ Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 14/2001, 14/2004, 1/2005 i 7/2005.

⁸⁶ Narodne novine, broj 47/2003.

⁸⁷ Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011.

⁸⁸ Narodne novine, broj 50/2006.

⁸⁹ Sukladno članku 3. Uredbe o državnim potporama, Vlada Republike Hrvatske donosi odluke o objavljivanju u Narodnim novinama pravila o državnim potporama koja se primjenjuju EU. Na taj način je od 2007. godine pa do kraja 2012. godine objavljeno ukupno 36 odluka o pravilima za dodjelu određenih kategorija i oblika državnih potpora ili o pravilima za dodjelu državnih potpora određenim sektorima (promet, audiovizualne djelatnosti itd.) u kojima su iz relevantne pravne stečevine EU prenesene 53 različite uredbe, odluke, okvira, priopćenja i slično.

⁹⁰ Narodne novine, broj 47/2012.

potpora koje su dane ili korištene protivno propisima o državnim potporama, stupanjem na snagu Zakona o državnim potporama u 2013. godini⁹¹, promijenjene su nadležnosti Agencije.

Tako je nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, Agencija zadržala savjetodavnu ulogu u odnosu na davatelje državnih potpora (davanje mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima o državnim potporama prije prijave Europskoj komisiji radi odobrenja, davanje mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora izuzetih od obveze prijave Europskoj komisiji) i posredničku ulogu u komunikaciji s Europskom komisijom (prijava prijedloga programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora Europskoj komisiji, izvještavanje Europske komisije o dodijeljenim državnim potporama).

Stoga se, s obzirom na značajne izmjene u nadležnosti i ovlastima, i rad Agencije nakon stupanja na snagu Zakona o državnim potporama na dan 1. srpnja 2013. godine, obrađuje u posebnom poglavlju ovoga izvješća.

Ovlasti Agencije do 30. lipnja 2013. godine bile su naime utvrđene u članku 6. Zakona o državnim potporama iz 2005. godine. Agencija je, konkretno, odobravalu (u roku od 90 dana od dana primitka potpunog prijedloga za odobrenje državne potpore) prijedloge državne potpore sukladne odredbama Zakona o državnim potporama, dok je odbijala davanje odobrenja za neusklađene prijedloge državnih potpora s odredbama Zakona o državnim potporama⁹².

Sve ostale prijedloge akata, uključujući i nacрте prijedloga zakona (prije upućivanja Vladi Republike Hrvatske na usvajanje) koji sadrže državne potpore, davatelji su bili dužni dostaviti Agenciji na odobrenje prije dodjele tih potpora⁹³, odnosno na prethodno obvezujuće mišljenje⁹⁴.

Do 30. lipnja 2013. godine svi akti (programi potpora, zakoni i ostali propisi) neusklađeni s odredbama Zakona o državnim potporama te provedeni bez odobrenja Agencije, s aspekta propisa o državnim potporama smatrali su se nezakonitima⁹⁵. U

⁹¹ Narodne novine, broj 72/2013 i 141/2013.

⁹² Članak 13. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011).

⁹³ Članci 11. i 12. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011).

⁹⁴ Članak 10. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011).

⁹⁵ Članak 14. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011).

takvim slučajevima, Agencija je mogla naložiti povrat iznosa iskorištene državne potpore uvećan za iznos kamate počevši od dana početka korištenja državne potpore. Iznimno, u posebno opravdanim slučajevima, već dodijeljena državna potpora mogla se naknadno odobriti, ako je bila sukladna propisima o državnim potporama.

Sukladno Pravilniku o obliku i sadržaju te načinu prikupljanja podataka i vođenja evidencije o državnim potporama iz 2012. godine, bio je propisan i **način prikupljanja podataka o korištenju i učincima dodijeljenih državnih potpora**, a što se osiguravalo kroz usporedbu utvrđenih ciljeva državne potpore i ostvarenih rezultata (primjerice, stvarnog povećanja broja zaposlenih kao posljedice dodjele potpore za zapošljavanje) i uloženi sredstava odnosno iznosa državne potpore.

Broj odluka u području državnih potpora u 2013. godini

Uzimajući u obzir naprijed opisane zakonske izmjene koje su imale izravan utjecaj na promjenu nadležnosti Agencije u području državnih potpora od 1. srpnja 2013. godine, dio izvješća o državnim potporama strukturiran je na način da izvijesti o radu i aktivnostima Agencije u području državnih potpora u 2013. godini u razdoblju prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, te nakon ostvarenja punopravnog članstva u EU, dakle nakon 1. srpnja 2013. godine do kraja izvještajnog razdoblja.

Sveukupno, obuhvaćajući oba navedena razdoblja, u 2013. godini Agencija je riješila **199 predmeta** u području državnih potpora, što je za 63 predmeta ili oko 46 % više nego u prethodnoj 2012. godini.

U 2013. godini osobito je bila izražena savjetodavna uloga Agencije u pripremi programa odnosno u davanju mišljenja i tumačenja davateljima državnih potpora u svezi ispravne primjene propisa o državnim potporama. Drugim riječima, razvidno je kako su s obzirom na približavanje članstva u EU, davatelji državnih potpora počeli sve veću pozornost posvećivati pravilnoj provedbi pravila o dodjeli državnih potpora koja su sadržana u više od pedeset propisa koji uređuju ovu pravnu materiju.

Naime, ukoliko se izuzme rješavanje Agencije u upravnim predmetima sukladno ZDP-u iz 2005., **ukupan broj mišljenja, očitovanja i naputaka koje je dala Agencija se s 99 u 2012. godini, povećao na 166 u 2013. godini.** To je povećanje

prije svega rezultat promjene nadležnosti u sustavu do koje je došlo 1.srpnja 2013. godine, u cilju koje su se i postupci koje je vodila Agencija privodili kraju.

Tablica 2. Broj riješenih predmeta u 2013. godini u području državnih potpora

Kategorija	Broj riješenih predmeta u 2013. godini		
	1.1.- 30.6.2013.	1.7.- 31.12.2013.	Ukupno
1. Programi državnih potpora	8	-	8
2. Pojedinačne državne potpore	24	1	25
I. UKUPNO	32	1	33
1. Prethodno obvezujuće mišljenje na zakon	2		2
2. Stručno mišljenje na zakon	9		9
3. Mišljenja i očitovanja na programe i pojedinačne državne potpore	42	65	107
4. Ostala očitovanja davateljima/korisnicima potpora	31	17	48
II. UKUPNO OSTALI PREDMETI:	84	82	166
UKUPNO	116	83	199

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

U odnosu na 2012. godinu, Agencija je u prvoj polovici 2013. godine odobrila približno jednak broj programa⁹⁶ ili pojedinačnih državnih potpora⁹⁷. Naime, do kraja lipnja 2013. godine ocijenila je 8 programa državnih potpora te 25 pojedinačnih državnih potpora, u odnosu na 11 programa državnih potpora i 26 pojedinačnih državnih potpora u prethodnoj godini.

Pri tome potrebno je ponovo naglasiti promjenu nadležnosti Agencije od 1. srpnja 2013. godine, što upućuje na zaključak da bi se broj riješenih pojedinačnih državnih

⁹⁶ Programom državne potpore smatra se akt na temelju kojeg se, bez potrebe za dodatnim provedbenim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima državne potpore dodjeljuju pojedinačne državne potpore i akt na temelju kojeg se državna potpora koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt dodjeljuje jednom ili više korisnika državne potpore na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

⁹⁷ Pojedinačnom državnom potporom smatra se državna potpora koja nije dodijeljena na temelju programa državne potpore uz obvezu dodatnog odobravanja.

potpora i programa državnih potpora do kraja 2013. godine vjerojatno i povećao, te da bi Agencija i u tom dijelu ostvarila povećanje broja riješenih predmeta.

S druge strane, vjerojatno je da su i davatelji državnih potpora uložili dodatne napore kako bi što veći broj programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora bio odobren do kraja lipnja 2013. godine⁹⁸.

Ukoliko se promatra sama struktura riješenih upravnih predmeta, potrebno je istaknuti i dalje prisutan negativan trend koji ukazuje na veći broj dodijeljenih državnih potpora pojedinačnim poduzetnicima od programa usmjerenih na dodjelu državnih potpora unaprijed nepoznatim korisnicima koji udovoljavaju kriterijima za korištenje državnih potpora za horizontalne ciljeve, čime se, s jedne strane, naglašava selektivan karakter potpora, s druge pak, umanjuju pozitivni učinci potpora na gospodarski rast i povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Također, treba imati u vidu kako postupak ocjene pojedinačnih državnih potpora zahtijeva i znatno više vremena, pažnje i napora, i od davatelja državne potpore i od Agencije kao tada nadzornog tijela, kako bi u konačnici predložena državna potpora bila usklađena sa strogim propisima o dodjeli pojedinačnih državnih potpora (primjerice za restrukturiranje). Pojednostavljeno, dodjelu pojedinačnih državnih potpora, osobito velikim poduzetnicima, treba svesti na najmanju moguću mjeru jer one u pravilu najviše narušavaju tržišno natjecanje.

Poslovi Agencije do 30. lipnja 2013. godine

U poslovima **ocjene državnih potpora** od ukupno riješenih 116 predmeta u prvoj polovici godine, dakle do datuma pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, 32 predmeta odnosila su se na provođenje upravnog postupka, dok je u 84 predmeta Agencija dala svoje mišljenje na prijedloge propisa, stručna mišljenja, očitovanja davateljima i korisnicima državnih potpora, te promicala i na konkretnim primjerima objašnjavala prilagodbu propisima o državnim potporama koji vrijede na unutarnjem tržištu Europske unije (engl. *advocacy*). Brojka od 84 predmeta iz tih savjetodavnih

⁹⁸ To s obzirom na činjenicu da su time mogli biti uvršteni na listu postojećih potpora i prije stjecanja punopravnog članstva RH u EU.

poslova Agencije u području državnih potpora govori o značaju ovoga dijela aktivnosti stručne službe u pomoći davateljima, neovisno o njihovoj razini.

Državne potpore za restrukturiranje poduzetnika u teškoćama

Državne potpore za restrukturiranje poduzetnika u teškoćama mogu se dodijeliti uz uvjete poštivanja pravila o državnim potporama za restrukturiranje, koji se odnose na sljedeće:

- državna potpora za restrukturiranje se može dodijeliti isključivo **poduzetniku u teškoćama**,
- državna potpora za restrukturiranje poduzetnika u teškoćama može se dodijeliti na temelju **održivog programa (plana) restrukturiranja** iz kojeg proizlazi da će poduzetnik na kraju razdoblja restrukturiranja biti sposoban, bez daljnjih operativnih potpora, opstati na tržištu odnosno da će iz vlastitih prihoda moći podmiriti sve svoje rashode, uključujući i amortizaciju,
- **državna potpora mora biti svedena na minimum** odnosno poduzetnik u procesu restrukturiranja mora sudjelovati s vlastitim sredstvima koja trebaju osigurati njegovi vlasnici, sam poduzetnik prodajom nekretnina koje mu nisu u funkciji za održanje osnovne djelatnosti odnosno sredstvima dobivenih od komercijalnih banaka koja u sebi ne sadržavaju državnu potporu (npr. jamstvo države),
- iznos vlastitih sredstava odnosno **vlastitog doprinosa restrukturiranju** ovisi o veličini poduzetnika, pa konkretno, veliki poduzetnik mora osigurati najmanje 50 % ukupnih troškova restrukturiranja, dok je kod malog poduzetnika taj vlastiti doprinos 25 %,
- program restrukturiranja mora sadržavati **kompenzacijske mjere**, odnosno obeštećenje konkurentima koji ne primaju takve potpore, a kako bi se osiguralo da državna potpora proizvode minimalne negativne učinke na tržište i tržišno natjecanje (primjerice, prodaja ili prijenos imovine, smanjenje kapaciteta i sl.). Ove mjere ovise o veličini državne potpore i sektora u kojem poduzetnik djeluje⁹⁹.

⁹⁹ Komunikacija Komisije Smjernice Zajednice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama, SL C 244, 01.10.2004.

Nakon odobrenih državnih potpora za sanaciju poduzetnicima *HNK Hajduk š.d.d.* i *Imunološki zavod d.d.* u 2012. godini, Agencija je do 30. lipnja 2013. godine odobrila i državne potpore za restrukturiranje navedenim poduzetnicima, sadržane u programima restrukturiranja¹⁰⁰.

Naime, državna potpora za sanaciju je mjera koja je vremenski ograničena i privremena, a mora biti vraćena. Njezin je primarni cilj osigurati održavanje poduzetnika u teškoćama na životu dok ne pripremi program restrukturiranja. Stoga je svrha državne potpore za sanaciju da poduzetniku koji je suočen sa značajnim pogoršanjem financijskog stanja koje se odražava u akutnoj krizi likvidnosti ili tehničkoj insolventnosti, pruži potrebnu pomoć kako bi ili pripremio održivi program restrukturiranja, ili pokrenuo druge aktivnosti usmjerene na opstanak ili izlazak s tržišta.

U 2013. godini državna potpora za restrukturiranje odobrena je i poduzetniku *Croatia Airlines d.d.*, budući da mu je Agencija također odobrila državnu potporu za sanaciju još 2011. godine, ali je davatelj potpore odustao od te državne potpore pa je u srpnju 2012. godine Agencija ukinula odluku o dodjeli državne potpore za sanaciju ovom poduzetniku.

Uz gore navedene poduzetnike, državne potpore za restrukturiranje odobrene su i *Croatia banci d.d.*¹⁰¹ te su naknadno odobrene za poduzetnika *Varteks d.d.*¹⁰².

Restrukturiranje Croatia Airlines d.d.

Agencija je odobrila državnu potporu za restrukturiranje sadržanu u Programu restrukturiranja poduzetnika *Croatia Airlines d.d.* budući da su u predmetnom programu restrukturiranja sukladno pravilima bili ispunjeni svi uvjeti koje se odnose na opis uzroka koji su poduzetnika doveli u teškoće, način ponovne uspostave

¹⁰⁰ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/13-02/014 od 6. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 88/2013 i rješenje Agencije klasa UP/I 430-01/13-04/001 od 27. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama broj 106/2013, oba objavljena i na internetskoj stranici Agencije.

¹⁰¹ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/2011-00/002 od 27. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 113/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹⁰² Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/2013-03/001 od 28. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 96/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

dugoročne održivosti, izbjegavanje prekomjernog narušavanja tržišnog natjecanja i vlastiti doprinos restrukturiranju¹⁰³.

U konkretnom slučaju riječ je o državnoj potpori u iznosu od 1,18 milijardi kuna, dok će poduzetnik u razdoblju restrukturiranja koje traje do 2015. godine, osigurati vlastiti doprinos u iznosu od 761 milijun kuna (što čini 39,2 % troškova restrukturiranja), a koji se sastoji od prodaje pokretne i nepokretne imovine, te kredite sklopljene prema tržišnim uvjetima.

Mjere restrukturiranja sadrže promjene u postojećem poslovnom modelu, racionalizaciju svih troškova, optimalno upravljanje flotom i prihodima te smanjenje broja zaposlenika. Također, poduzetnik se obvezao u razdoblju restrukturiranja provesti i značajne kompenzacijske mjere: one se odnose na smanjenje flote za jedan zrakoplov A320, odgodu isporuke zrakoplova te na ukidanje i smanjivanje letova na određenim linijama. Mjere restrukturiranja provodit će se u razdoblju od 2013. – 2015. godine.

Državne potpore sektoru brodogradnje za inovacije

Agencija je 1. veljače 2013. godine utvrdila da je Prijedlog Operativnog programa potpora inovacijama u brodogradnji 2013.¹⁰⁴, sukladan pravilima o državnim potporama sektoru brodogradnje¹⁰⁵.

Cilj i namjena Operativnog programa je osiguranje jednakih uvjeta poslovanja domaćih brodogradilišta u odnosu na svjetsku konkurenciju, osiguranje europskih uvjeta i standarda ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije, poticanje suradnje brodogradilišta sa sektorom malog i srednjeg poduzetništva putem suradnje na razvoju brodske opreme, razvoj specijalnih *tailor-made* brodova radi postizanja zdravog poslovanja i profitabilnosti.

¹⁰³ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/11-02/002 od 27. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 105/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹⁰⁴ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/12-02/019 od 1. veljače 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 18/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹⁰⁵ Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama sektoru brodogradnje (Narodne novine, broj 3/13) koja sadrži Okvir o državnim potporama brodogradnji, SL C 364/9, 14.12. 2011., koji se primjenjuje od 1. siječnja 2012. godine do 31. prosinca 2013. godine.

Davatelj državne potpore u obliku subvencije je Ministarstvo gospodarstva, a korisnici državne potpore za inovacije jesu veliki, srednji i mali poduzetnici – brodogradilišta koja grade komercijalne novogradnje ili se bave remontom i/ili preinakama brodova i objekata pomorske tehnologije, ne manjim od 100 brt i koji nisu u teškoćama.

Državne potpore dodjeljuju se za industrijsku primjenu inovativnih proizvoda i procesa. To su tehnološki novi ili suštinski poboljšani proizvodi i procesi u usporedbi s najnovijim razvojnim dostignućima koja postoje u brodograđevnoj industriji. Implementacija inovativnog proizvoda ili procesa mora nositi rizik tehnološkog ili industrijskog neuspjeha i odnosi se na novu klasu broda, nove komponente i sustave broda te nove procese koji predstavljaju razvoj i provedbu inovativnih procesa glede proizvodnje, planiranja, logistike ili projektiranja. Navedene kategorije državne potpore sadržane su u točki 17. i 19. Odluke o objavljivanju pravila o državnim potporama sektoru brodogradnje, a opravdani troškovi navedeni u Operativnom programu odgovaraju opravdanim troškovima u prilogu navedene odluke.

Intenziteti opravdanih troškova za spomenute kategorije državnih potpora iznose 20% opravdanih troškova, dok za inovativne projekte u brodogradnji koji unapređuju ekološku zaštitu na način da premašuju postavljene ekološke standarde EU, državna potpora može iznositi do maksimalno 30% opravdanih troškova.

Sve dok provode proces restrukturiranja, brodogradilišta *Brodograđevna industrija Split d.d.*, *Split, 3.Maj d.d.*, *Rijeka i Brodotrogir d.d.*, *Trogir*, smatraju se poduzetnicima u teškoćama te ne mogu biti korisnici državne potpore koje će Ministarstvo gospodarstva dodjeljivati temeljem predloženog Prijedloga Operativnog programa nakon njegovog usvajanja.

Regionalne državne potpore

Propisi o dodjeli regionalnih potpora¹⁰⁶, odnosno državnih potpora za ulaganja i novo zapošljavanje vezano uz ta ulaganja, dopuštaju značajno podupiranje područja i regija koje zaostaju u gospodarskom razvoju ili imaju iznadprosječnu nezaposlenost. Stoga se dodjelom regionalnih potpora promiče širenje, modernizacija i raznolikost gospodarskih aktivnosti poduzetnika sa sjedištem u tim područjima te potiče nove

¹⁰⁶ Odluka o objavljivanju pravila o regionalnim potporama (Narodne novine, broj 58/2008).

poduzetnike na investiranje u ta područja. Regionalnim se potporama potiče otvaranje novih radnih mjesta koja su vezana za konkretan investicijski projekt odnosno koja su povezana s izvršenjem projekta početnog ulaganja. Regionalne potpore se, međutim, mogu dodijeliti samo u skladu s kartom regionalnih potpora.

Početa ulaganja odnose se na ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu poduzetnika kao što su: osnivanje novog poduzetnika, proširenje poslovanja postojećeg poduzetnika, proširenje postojećeg proizvodnog programa i cjelokupna promjena proizvodnog procesa postojećeg poduzetnika.

Opravdani troškovi također mogu uključivati određene kategorije nematerijalnih ulaganja koja se odnose na ulaganja u nabavu patenata, licencija, tehnološkog znanja ili stručnog znanja (*know-how*) koje nije zaštićeno patentom. Osnovno je da nematerijalna ulaganja predstavljaju amortizirajuću imovinu koja mora biti iskazana u bilanci primatelja regionalne potpore najmanje tri godine.

Intenzitet regionalne potpore ne smije premašiti 50 % opravdanih troškova, ali se za male poduzetnike može uvećati za 20 %, a za srednje poduzetnike za 10 %.

Odluka o karti regionalnih potpora

Mišljenjem od 10. siječnja 2013. godine, Agencija je utvrdila da je prijedlog Odluke o karti regionalnih potpora¹⁰⁷ izrađen sukladno pravilima o regionalnim državnim potporama (dalje u tekstu: Prijedlog Odluke)¹⁰⁸.

Kao što je prethodno navedeno, bez regionalne karte nije moguće dodjeljivati regionalne državne potpore, a sama obveza izrade karte proizlazila je iz članka 70. stavka 7. (b) SSP-a¹⁰⁹.

¹⁰⁷ Narodne novine broj 19/2013.

¹⁰⁸ Odluka o objavljivanju pravila o regionalnim potporama (Narodne novine, broj 58/2008 i 117/12) koja sadrži Smjernice za nacionalne regionalne potpore za 2007.–2013., SL C 54, 4.3.2006., i Priopćenje Komisije koje se odnosi na kriterije za dubinsku ocjenu regionalnih potpora za velike investicijske projekte, SL C 223, 16.9.2009.

¹⁰⁹ „Unutar tri godine od stupanja na snagu ovoga Sporazuma Hrvatska će Komisiji Europskih zajednica dostaviti svoje iznose BDP po glavi stanovnika koji su usklađeni na razini NUTS-a II. Tijelo iz stavka 4. i Komisija Europskih zajednica potom će zajedno ocijeniti podobnost hrvatskih regija i na temelju toga maksimalni iznos potpora kako bi se izradila karta regionalnih potpora na osnovi odgovarajućih smjernica Zajednice.“

Odlukom Državnog zavoda za statistiku (dalju tekstu: DSZ) od 6. kolovoza 2012. godine, Republika Hrvatska se sukladno Nacionalnoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku 2012. (Narodne novine, broj 96/2012 i 102/2012 – ispravak) sastoji od dvije prostorne jedinice za statistiku 2. razine i to kako slijedi:

1. Jadranska Hrvatska

2. Kontinentalna Hrvatska.

U članku I. Prijedloga Odluke navedeno je da se „Odlukom utvrđuju područja na kojima se mogu dodjeljivati državne potpore koje potiču gospodarski razvoj područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velike nezaposlenosti te njihov maksimalni intenzitet, odnosno regionalne državne potpore, a to su područja koja odgovaraju prostornoj jedinici za statistiku 2. razine te imaju BDP po stanovniku, mjeren paritetima kupovne moći, niži od 75 % prosjeka zemalja članica Europske unije.“

U Prijedlogu Odluke, pojam područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velikom nezaposlenošću, koja zbog tih svojih karakteristika imaju pravo na regionalne državne potpore, određen je na isti način kako je to uređeno u točkama 15. do 17. Smjernica za nacionalne regionalne potpore za 2007.– 2013.

Sukladno podacima Statističkog ureda Europske unije (EUROSTAT) i DZS-a o BDP-u po stanovniku za razdoblje od 2000. - 2002. godine, prostorne jedinice Jadranska Hrvatska i Kontinentalna Hrvatska koje su navedene u članku III. Prijedloga Odluke su područja na kojima se mogu dodjeljivati regionalne državne potpore jer je BDP po stanovniku u navedenim prostornim jedinicama niži od 75 % prosjeka EU-25.

Konkretno, za prostornu jedinicu Jadranska Hrvatska u članku V. Prijedloga Odluke navedeno je da doseže 46,74 % prosječnog BDP-a po stanovniku u EU-25, pa maksimalni intenzitet regionalne državne potpore koji se može dodijeliti na ovom području za velike poduzetnike iznosi 40 % bruto ekvivalenta potpore.

U članku VI. Prijedloga Odluke za prostornu jedinicu Kontinentalna Hrvatska navedeno je da doseže 49,62 % prosječnog BDP-a po stanovniku u EU-25 pa je maksimalni intenzitet regionalne državne potpore koji se može dodijeliti na ovom području za velike poduzetnike 40 % bruto ekvivalenta potpore.

Naknadno, sukladno produljenoj primjeni važećih pravila o regionalnim državnim potporama do 30. lipnja 2014. godine, Republika Hrvatska podnijela je Europskoj komisiji zahtjev za produljenje primjene postojeće karte regionalnih potpora do istog datuma, što je Europska komisiji i odobrila 16. prosinca 2013. godine¹¹⁰.

Tijekom prve polovice 2013. godine Agencija je odobrila regionalnu državnu potporu poduzetniku *Odlagalište sirovina d.o.o. za sakupljanje i primarnu preradu industrijskih otpadaka, Zadar*, na zahtjev **Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost** kao davatelja državne potpore.

Riječ je o naknadnom odobrenju državnih potpora koje su dodijeljene bez odobrenja Agencije sukladno članku 14. ZDP-a, koji omogućuje Agenciji da u posebnom opravdanim slučajevima donese naknadno odobrenje državne potpore, ako utvrdi da je predmetna državna potpora sukladna propisima o državnim potporama¹¹¹.

Državne potpore za kulturu

Državne potpore mogu se dodjeljivati poduzetnicima koji djeluju u kulturi i to za: promicanje kulture i očuvanje baštine, audiovizualnu djelatnost, nakladništvo te, prema posebnim pravilima, sektoru pružanja javne radiodifuzijske usluge odnosno javnoj televiziji.

U prvoj polovici 2013. godine Agencija je naknadno ocjenjivala dodjelu državnih potpora kinematografskoj i audiovizualnoj djelatnosti. U konkretnom slučaju, riječ je o subvencijama dodijeljenim poduzetnicima od strane Hrvatskog audiovizualnog centra (dalje u tekstu: HAVC) za proizvodnju audiovizualnih djela (filmova) u 2010. i 2011. godini, temeljem nekadašnjeg ***Pravilnika o postupku, kriterijima i rokovima za provedbu Nacionalnog programa promicanja audiovizualnog stvaralaštva***.

Iako je u ovom slučaju bila riječ o subvencijama dodijeljenim bez prethodnog odobrenja Agencije, HAVC je sredstva dodjeljivao sukladno propisima o državnim potporama kinematografskoj i ostaloj audiovizualnoj djelatnosti, koji dopuštaju

¹¹⁰ Odluka Europske komisije od 16. prosinca 2013. godine u predmetu pod brojem SA.37848.

¹¹¹ Rješenje Agencije klasa: UP/I 430-01/11-83/005 od 11. travnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 55/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

dodjelu državnih potpora pod uvjetom da se radi o kulturnom proizvodu sukladno nacionalnim kriterijima svake države članice EU, a intenzitet državne potpore se u pravilu ograničava na 50 % proračuna proizvodnje, dok se u slučaju proizvodnje filma i programa s teškim sadržajem odnosno onog s niskim proračunom, taj intenzitet može i povećati, do najviše 80 % opravdanih troškova¹¹².

U ovom slučaju proizlazilo je da je HAVC u većini slučajeva dodjeljivao državne potpore za kinematografsku djelatnost namijenjenu poticanju proizvodnje „niskoproračunskih“ i „teških ili zahtjevnih“ filmova, budući da u RH ne postoje stalni komercijalni izvori financiranja audiovizualnih djela kao u nekim državama članicama EU, riječ je o djelima koja su komercijalno neisplativa te je svaka pojedinačna potpora iznosila manje od 10 milijuna kuna, što predstavlja minimalno potreban iznos produkcijskih troškova da bi se film mogao natjecati na međunarodnom tržištu. Pri tome, HAVC je vodio računa da niti jedna potpora ne premaši intenzitet od 80 % opravdanih troškova.

Slijedom navedenog, Agencija je naknadno odobrila dodijeljene državne potpore za proizvodnju audiovizualnih djela¹¹³.

Povrat državne potpore

Do pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji uvjeti koji se odnose na povrat državne potpore bili su uređeni člankom 14. stavkom 1. ZDP-a, a predviđali su povrat nezakonito dodijeljene državne potpore, odnosno državne potpore koja je dodijeljena bez prethodnog odobrenja Agencije. Povrat nezakonito dodijeljene državne potpore podrazumijeva povrat iznosa iskorištene državne potpore uvećan za iznos osnovne referentne stope uvećane za 100 baznih bodova počevši od dana početka korištenja državne potpore. Povrat državne potpore podrazumijeva da korisnik državne potpore izvrši njezin povrat uvećan za složene kamate u proračun davatelja državne potpore, najčešće državni proračun ili proračun jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

¹¹² Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori kinematografskoj i ostaloj audiovizualnoj djelatnosti (Narodne novine, broj 46/2008 i 144/2011).

¹¹³ Rješenje Agencije klasa: UP/I 430-01/11-119/001, od 12. ožujka 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 33/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

Također, ako je Agencija u sklopu svoje nadležnosti odobrila dodjelu državne potpore, ali je u postupku nadzora utvrdila da državna potpora nije dodijeljena temeljem odluke o odobrenju, tada je davatelju državne potpore određivala rok od tri mjeseca za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti. Ako davatelj i/ili korisnik državne potpore ne bi otklonili nepravilnosti u danom roku, Agencija je nalagala povrat iznosa dodijeljene državne potpore u dijelu u kojemu je bila utvrđena nepravilnost, uvećan za iznos kamata koje teku od dana koji je utvrđen kao dan na koji je nepravilnost započela.

Korisnik koji je dobio nezakonitu ili nesukladnu državnu potporu ne smije ni na koji način uživati koristi od „nelegalno“ dobivene potpore, odnosno steći prednost na tržištu u odnosu na svoje konkurente koja se temelji na toj državnoj potpori. Stoga, osim povrata iznosa iskorištene potpore, taj korisnik mora vratiti i kamatu za koju se uvećava iznos nezakonite državne potpore. Treba istaći da se sam povrat nezakonito dodijeljene državne potpore ne smatra kaznom nego logičnom posljedicom nezakonite radnje.

Budući da je jedan od osnovnih zahtjeva efikasne provedbe propisa o državnim potporama i uspješan povrat nezakonito dodijeljene državne potpore, odnosno državne potpore koja je korištena suprotno dobivenom odobrenju, dobra suradnja Agencije i davatelja državne potpore bila je ključna u takvim slučajevima.

Slavonija modna konfekcija Osijek d.d.

Poduzetniku *Slavonija modna konfekcija d.d.* Agencija je naložila povrat državne potpore u dva postupka:

- U prvome postupku, državnu potporu za restrukturiranje u iznosu od 11.104.090,70 kuna, u obliku pretvaranja potraživanja u udjel u temeljnom kapitalu, odobrenu 2005. godine, poduzetnik nije koristio za provedbu mjera restrukturiranja, sukladno programu restrukturiranja, a programom restrukturiranja nije postigao konačnu održivost, te u zadanim rokovima nije uspio otkloniti nepravilnosti u korištenju državne potpore¹¹⁴.

¹¹⁴ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/07-00/039, od 28. ožujka 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 51/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

- U drugome postupku, nezakonite državne potpore u obliku subvencija u iznosu od 1,3 milijuna kuna, povoljnijih zajmova u iznosu od 26,7 milijuna kuna, te pretvaranja potraživanja u udjel u temeljnom kapitalu u iznosu od 5,9 milijuna kuna, koje su poduzetniku u razdoblju restrukturiranja i nakon njegovog završetka u više navrata dodijeljene bez odobrenja Agencije, a koje mu nisu smjele biti odobrene sukladno pravilima o restrukturiranju¹¹⁵.

Donošenju spomenutih odluka Agencije prethodili su dugotrajni postupci pred Agencijom koji su započeli još 2007. godine kada se to odnosilo na nadzor provedbe programa restrukturiranja i korištenja dodijeljene državne potpore za restrukturiranje, te 2010. godine kada je riječ bila o utvrđivanju zakonitosti naknadno dodijeljenih državnih potpora.

Budući da poduzetnik u zadanim rokovima nije uspio otkloniti nepravilnosti u provođenju programa restrukturiranja i korištenju državne potpore za postizanje održivosti, Agencija je utvrdila da poduzetnik mora vratiti državnu potporu odobrenu u 2005. godini, sukladno članku 15. stavku 3. ZDP-a¹¹⁶.

Također, s obzirom na to da su poduzetniku tijekom restrukturiranja dodijeljene dodatne državne potpore, a koje Agencija nije naknadno odobrila, jer poduzetnik nije uspio opravdati ni potporu za restrukturiranje odobrenu rješenjem iz 2005. godine, Agencija je, sukladno članku 14. stavku 1. ZDP-a, naložila njihov povrat uvećan za iznos zakonske zatezne kamate počevši od dana početka korištenja državne potpore.

Odluke Agencije kojima je utvrđeno da se ne radi o državnim potporama

Svi transferi sredstava iz proračuna ili umanjeni prihodi iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javnih poduzeća i slično, ne predstavljaju državnu potporu u smislu Zakona o državnim potporama,

¹¹⁵ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/10-00/01, od 25. travnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 111/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹¹⁶ „Ako davatelj državne potpore i/ili korisnik državne potpore u roku iz stavka 2. ovoga članka ne otkloni nepravilnosti, Agencija nalaže davatelju državne potpore i/ili korisniku državne potpore povrat iznosa dodijeljene državne potpore u dijelu u kojem je utvrđena nepravilnost, uvećan za iznos zakonskih zateznih kamata koje teku od dana koji je utvrđen kao dan na koji je nepravilnost započela.“

odnosno odgovarajuće pravne stečevine EU (članak 107. UFEU). Naime, **da bi se određena mjera smatrala državnim potporom, sukladno članku 3. Zakona o državnim potporama, moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:**

1. mora se raditi o državnim sredstvima koja predstavljaju stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države dodijeljen od davatelja državne potpore. Davatelji državne potpore, sukladno članku 2. stavku 1. ZDP-a jesu Republika Hrvatska putem ovlaštenih pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave, jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje ili upravlja državnim potporama,
2. tako dodijeljenim sredstvima jednom poduzetniku ili grupi poduzetnika daje se prednost na tržištu u odnosu na druge poduzetnike, koju korisnik potpore ne bi mogao ostvariti iz svog redovnog poslovanja,
3. radi se o selektivnosti odnosno stvara se neravnoteža između korisnika potpore i njegove konkurencije, jer se državna potpora dodjeljuje samo jednom ili određenim poduzetnicima ili sektorima,
4. dodijeljena državna potpora ima utjecaj na ispunjenje međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske sukladno kriterijima iz SSP-a, odnosno utječe na trgovinu između Republike Hrvatske i država članica EU.

Ukoliko kumulativno nisu ispunjena sva četiri kriterija, tada se ne radi o državnoj potpori iz Zakona o državnim potporama. Na taj način **državnim potporom se ne smatraju:**

- pomoć kućanstvima, invalidnim osobama, javnim tijelima i različitim ustanovama za djelatnosti koje nemaju gospodarski karakter,
- sredstva za infrastrukturne projekte koji se komercijalno ne iskorištavaju odnosno čija se uporaba ne naplaćuje niti se nekom korisniku te infrastrukture daje prednost u odnosu na ostale (komunalna infrastruktura, ceste, pruge, ulaganja u sigurnosnu opremu, ulaganja koja imaju lokalni karakter itd.),
- opće mjere državne politike (npr. smanjenje poreza na dobit),
- mjere koje zadovoljavaju test privatnog investitora,
- sredstva namijenjena za obranu i javne radove.

U 2013. godini Agencija je temeljem zahtjeva potencijalnih davatelja potpora ocjenjivala niz projekata i transfera iz državnog proračuna koji nisu ispunjavali jedan ili više uvjeta kako bi se smatrali državnim potporom. Pritom, u suradnji s državnim

tijelima, nositeljima tih projekata, nađena su rješenja kojima je omogućena realizacija projekata ili korištenje državnih sredstava, ali na način da se ne radi o državnoj potpori iz Zakona o državnim potporama. Riječ je o sljedećim primjerima:

- dodjeli državnog jamstva *Općoj bolnici Pula*,
- dodjeli državnog jamstva *Gradskoj toplani d.o.o. Karlovac*,
- dodjeli državnog jamstva poduzetniku *HŽ Infrastruktura* u iznosu od 450 milijuna kuna¹¹⁷,
- dodjeli državnog jamstva poduzetniku *HŽ Infrastruktura* u iznosu od 170 milijuna kuna¹¹⁸,
- dodjeli državnog jamstva *Hrvatskim cestama d.o.o.* u iznosu od 53 milijuna eura¹¹⁹,
- dodjeli državnog jamstva poduzetniku *HŽ Infrastruktura* u iznosu od 27 milijuna eura¹²⁰,
- dodjeli državnog jamstva od 120 milijuna eura za kreditiranje obveza *HAC-a d.o.o.* za 2012. godinu¹²¹,
- dodjeli državnog jamstva poduzetniku *HŽ Infrastruktura* u iznosu od 88 milijuna eura¹²²,
- dodjeli državnog jamstva *HAC d.o.o.* u iznosu od 250 milijuna eura¹²³,
- dodjeli državnog jamstva *Hrvatskim cestama d.o.o.* u iznosu od 66 milijuna eura¹²⁴,
- dodjeli državnog jamstva poduzetniku *HŽ Infrastruktura* u iznosu od 650 milijuna kuna¹²⁵,
- dodjeli državnog jamstva od 55 milijuna eura za kreditiranje obveza *ARZ d.d. d.o.o.* za 2013. godinu¹²⁶.

¹¹⁷ Rješenje Agencije klasa: UP/I 430-01/12-02/016 od 24. siječnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 32/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹¹⁸ Rješenje Agencije klasa: UP/I 430-01/12-01/017 od 1. veljače 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 32/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹¹⁹ Rješenje Agencije klasa: UP/I 430-01/12-02/001 od 14. veljače 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 32/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹²⁰ Rješenje Agencije klasa: UP/I 430-01/12-02/003 od 14. veljače 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 32/2013. i na internetskoj stranici Agencije.

¹²¹ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/12-02/006 od 28. ožujka 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 51/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹²² Rješenje Agencija, klasa: UP/I 430-01/13-02/011 od 9. svibnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 85/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹²³ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/13-02/013 od 23. svibnja 2013.

¹²⁴ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/12-02/015 od 6. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 89/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹²⁵ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/12-02/018 od 27. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 108/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹²⁶ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/12-02/019 od 28. lipnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 104/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

Državno jamstvo za kreditno zaduženje Opće bolnice Pula

Agencija je utvrdila da se državno jamstvo u korist *Erste & Steiermarkische bank d.d. Rijeka*, za kreditno zaduženje *Opće bolnice Pula*, u iznosu od 300.000.000 kuna, ne odnosi na državnu potporu u smislu Zakona o državnim potporama jer se radi o ulaganjima u javnu ustanovu koja obavlja djelatnost koja nema gospodarski karakter i samim time se ne smatra poduzetnikom na tržištu¹²⁷.

Samo ulaganje u izgradnju nove građevine *Opće bolnice Pula* predstavlja opći interes za Istarsku županiju, ali i za Republiku Hrvatsku. Na taj način bolnica će biti u mogućnosti svim korisnicima, pod jednakim uvjetima, pružati kvalitetnije zdravstvene usluge, aktivno sudjelovati u izradi i provedbi plana zdravstvene zaštite, planova promicanja zdravlja, prevencije te ranog otkrivanja bolesti. Riječ je o ustanovi koja, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, obavlja zdravstvene usluge i za koju Republika Hrvatska ima obvezu osigurati sredstva za investicijsko ulaganje.

Jamstvo Grada Karlovca za kreditno zaduženje poduzetnika Gradska toplana d.o.o.

Jamstvo Grada Karlovca u iznosu od 30.000.000 kuna za kreditno zaduženje poduzetnika *Gradska toplana d.o.o.* za financiranje nabave nekretnina i opreme za proizvodnju toplinske energije, ne odnosi se na državnu potporu u smislu Zakona o državnim potporama, jer poduzetnik djeluje na tržištu proizvodnje i isporuke toplinske energije isključivo na području Grada Karlovca, gdje niti jedan drugi poduzetnik ne može proizvoditi i distribuirati toplinsku energiju, te time predmetno jamstvo ne narušava trgovinu između Republike Hrvatske i država članica Europske unije u mjeri u kojoj bi to moglo utjecati na ispunjenje međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske koje proizlaze iz SSP-a¹²⁸.

Konkretnim projektom su predviđena ulaganja u opremu i nekretnine tog poduzetnika za obavljanje djelatnosti koja je ograničena isključivo na usko područje Grada Karlovca. Štoviše, *Gradska toplana d.o.o.* je temeljem odredbi Zakona o energiji i Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom, obvezna obavljati

¹²⁷ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/13-02/002, od 1. veljače 2013. objavljeno u Narodnim novinama, broj 32/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹²⁸ Rješenje Agencije, klasa: UP/I 430-01/2013-02/006 od 28. ožujka 2013., objavljeno u Narodnim novinama, broj 58/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

djelatnosti javne proizvodnje i opskrbe toplinskom energijom kao javnu službu u okviru postojećeg zatvorenog sustava komunalnog gospodarstva.

Prethodno obvezujuće mišljenje na nacрте prijedloga zakona

Do 30. lipnja 2013. godine ministarstva i druga tijela državne uprave, prije upućivanja nacрта prijedloga zakona koji sadrže državne potpore Vladi Republike Hrvatske, bila su dužna dostaviti prijedlog državne potpore Agenciji na prethodno obvezujuće mišljenje¹²⁹.

Sukladno navedenom, u prvoj polovici 2013. godine Agencija je dala dva prethodna obvezujuća mišljenja, i to na Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu s Konačnim prijedlogom Zakona¹³⁰, te Prijedlog Zakona o trošarinama s Konačnim prijedlogom Zakona¹³¹, kojima je potvrdila njihovu sukladnost sa Zakonom o državnim potporama.

Pritom je, i prije davanja konačnog mišljenja, u nekoliko navrata davala i stručna mišljenja tijekom izrade nacрта predmetnih zakona.

Stručna mišljenja Agencije

Djelokrug rada Agencije do 30. lipnja 2013. godine, osim prethodno opisanog donošenja prethodnog obvezujućeg mišljenja na nacрте zakona koji sadrže državne potpore temeljem članka 10. stavka 1. Zakona o državnim potporama, obuhvaćao je velikim dijelom i aktivno sudjelovanje u pripremi nacрта prijedloga zakona i drugih propisa koji se odnose na državne potpore te na davanje inicijativa i prijedloga za unapređenje sustava državnih potpora¹³².

Konkretno, na taj način Agencija je davala mišljenja na zakone i izmjene zakona iz kojih je vidljivo da ne sadrže državnu potporu ili koji još nisu u fazi konačnog

¹²⁹ Sukladno članku 10. stavku 1. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 140/2005 i 49/2011).

¹³⁰ Mišljenje Agencije, klasa: 430-01/2013-06/001 od 23. svibnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama broj 67/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹³¹ Mišljenje Agencije klasa: 430-01/12-06/014 od 24. siječnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama broj 15/2013 i na internetskoj stranici Agencije.

¹³² Sukladno članku 6. stavku 1. točki (j) Zakona o državnim potporama.

prijedloga za upućivanje u postupak donošenja Vladi RH odnosno Hrvatskom saboru, na uredbe i pravilnike kao i na zakone koji bi mogli sadržavati državnu potporu.

U prvoj polovici 2013. godine Agencija je dala devet takvih stručnih mišljenja i to na:

- Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticanju investicija i unaprjeđenju investicijskog okruženja¹³³,
- Nacrt prijedloga Zakona o naplati poreznog duga fizičkim osobama s Konačnim prijedlogom Zakona¹³⁴,
- Prijedlog Zakona o transparentnosti tokova javnih sredstava s Konačnim prijedlogom Zakona¹³⁵,
- Zakon o državnim potporama¹³⁶,
- Prijedlog Zakona o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture s Konačnim prijedlogom Zakona¹³⁷,
- Nacrt Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o sportu¹³⁸,
- Prijedlog nacrta Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu RH¹³⁹,
- Prijedlog Zakona o naplati poreznog duga uzrokovanog gospodarskom krizom, s Konačnim prijedlogom Zakona¹⁴⁰, i
- Prijedlog Odluke o namirenju poreznog duga ustupanjem nekretnina u vlasništvu HRT-a i pretvaranje potraživanja u udjel u temeljnom kapitalu HRT-a.¹⁴¹

Poslovi Agencije nakon 1. srpnja 2013. godine

Od 1. srpnja 2013. godine odnosno od datuma pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, u području nadzora dodjele državnih potpora, nadležna za kontrolu njihove zakonitosti, nadzor i povrat postala je isključivo Europska komisija.

¹³³ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-07/012 od 5. veljače 2013.

¹³⁴ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-07/027 od 27. ožujka 2013.

¹³⁵ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-07/031 od 5. travnja 2013.

¹³⁶ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-06/002 od 11. travnja 2013.

¹³⁷ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-07/050 od 10. svibnja 2013.

¹³⁸ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-06/003 od 23. svibnja 2013.

¹³⁹ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-07/064 od 27. lipnja 2013.

¹⁴⁰ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-06/004 od 27. lipnja 2013.

¹⁴¹ Stručno mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-07/063 od 28. lipnja 2013.

Zakonsku osnovu u području državnih potpora od dana pristupanja EU u Republici Hrvatskoj čini dakle Zakon o državnim potporama (Narodne novine, broj 72/2013 i 141/2013) i naročito članci 107.,108. i 109. Ugovora o funkcioniranju Europske unije te čitav zakonodavni okvir iz pravne stečevine EU.

Stupanjem na snagu navedenog Zakona o državnim potporama, promijenjena je i nadležnost Agencije. Agencija tako do kraja izvještajnog razdoblja 2013. godine, u najvećem dijelu svoga rada u području državnih potpora, daje mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima o državnim potporama prije prijave Europskoj komisiji radi odobrenja te mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora izuzetih od obveze prijave Europskoj komisiji. Zatim, prijavljuje Europskoj komisiji prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora te obavještava Europsku komisiju o prijedlozima programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora izuzetih od obveze prijave. Nadalje, Agencija ima i savjetodavnu ulogu prilikom pružanja stručne pomoći davateljima državnih potpora u pripremi izrade programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora, daje mišljenja na prijedloge propisa koji se odnose na državne potpore, surađuje s Ministarstvom financija u poslovima iz područja državnih potpora u radu s međunarodnopravnim subjektima. Također, Agencija prikuplja, obrađuje i evidentira podatke o dodijeljenim državnim potporama, izvješćuje Europsku komisiju o istom te izrađuje godišnje izvješće o državnim potporama.

Nastavno na već opisanu promjenu nadležnosti, Agencija je od 1. srpnja 2013. godine, nastavila davati mišljenja na prijedloge pojedinačnih državnih potpora i programa državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima o državnim potporama prije prijave Europskoj komisiji radi odobrenja, sukladno odredbama tada važećeg ZDP-a.

Međutim, dok je pri ocjeni i nadzoru državnih potpora sukladno prethodnom Zakonu o državnim potporama iz 2005. Agencija na odgovarajući način primjenjivala kriterije koji proizlaze iz pravilne primjene pravila o državnim potporama sukladno članku 70. SSP-a, odnosno kriterije iz odluka EK, presuda sudova EU, odluka Vijeća EU i drugih, sukladno uputama, obavijestima i smjernicama, od 1. srpnja 2013. godine Agenciji je prilikom davanja mišljenja o usklađenosti prijedloga pojedinačnih državnih potpora i programa državnih potpora, osim ZDP-a, omogućena i izravna primjena pravne stečevinu EU s područja državnih potpora.

Drugim riječima, osnovni pravni alat u radu Agencije na području državnih potpora od 1. srpnja 2013. godine predstavljaju članci 107.,108. i 109. Ugovora o funkcioniranju

Europske unije, a podredno i sva relevantna pravila za različite kategorije državnih potpora.

Konkretno, Agencija je sukladno ovlastima iz članka 4. Zakona o državnim potporama iz 2013. u izvještajnom razdoblju nakon 1. srpnja 2013. godine obavljala niz poslova vezanih uz državne potpore, a osobito:

- davala mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima o državnim potporama prije prijave Europskoj komisiji radi odobrenja,
- prijavljivala Europskoj komisiji prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora,
- davala mišljenja na prijedloge programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora izuzetih od obveze prijave Europskoj komisiji i obavještavala Europsku komisiju o tome,
- pružala stručnu pomoć davateljima državnih potpora u pripremi programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora,
- prikupljala, obrađivala i evidentirala podatke o dodijeljenim državnim potporama,
- izvješćivala Europsku komisiju o dodijeljenim državnim potporama,
- surađivala s Ministarstvom financija u poslovima iz područja državnih potpora u radu s međunarodnopravnim subjektima,
- davala mišljenje na prijedloge propisa koji se odnose na državne potpore,
- surađivala s Ministarstvom financija u izradi godišnjeg izvješća o državnim potporama,
- provodila izobrazbu radi stručnog osposobljavanja i usavršavanja davatelja i/ili korisnika državnih potpora.

Ovdje je potrebno naglasiti ulogu Agencije u pružanju stručne pomoći davateljima državnih potpora prilikom izrade programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora, a zatim i u davanju mišljenja na prijedloge pojedinačnih državnih potpora i programa državnih potpora kako je to propisano člancima 9. i 10. ZDP-a. Također, mišljenje iz članka 10. ZDP-a odnosi se na programe državnih potpora usklađene s Uredbom o općem skupnom izuzeću¹⁴² ili Odlukom o državnim

¹⁴² Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

potporama koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa¹⁴³, te državne potpore izuzete od obveze prijave Europskoj komisiji iz članka 108. UFEU-a, a čiju usklađenost, sukladno uobičajenoj praksi, utvrđuju same države članice.

Mišljenja na prijedloge programa državnih potpora

Nastavno na naprijed navedeno, Agencija je do kraja 2013. godine dala 3 mišljenja o usklađenosti takvih programa s kriterijima iz Uredbe o općem skupnom izuzeću¹⁴⁴.

Odluka o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije

Krajem prosinca 2013. godine Agencija je utvrdila da navedena Odluka sadrži državne potpore za istraživanje i razvoj iz Uredbe o općem skupnom izuzeću¹⁴⁵. U konkretnom slučaju, utvrđeno je da je riječ o potporama namijenjenim stvarnoj suradnji između istraživačke organizacije i poduzetnika na projektima industrijskog istraživanja, eksperimentalnog razvoja i prava industrijskog vlasništva. Potpore će se dodjeljivati u obliku subvencija, a program traje do 30. lipnja 2014. godine.

Sredstva predviđena za provedbu projekata, kako je to navedeno u članku 4. Odluke, sufinancirana su iz Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 60.136.300,73 kuna, odnosno 7.884.143,00 eura (85 %), i Državnog proračuna Republike Hrvatske u iznosu od 10.612.288,34 kuna, odnosno 1.391.319,35 eura (15 %). Ukupno će istraživačkim organizacijama i poduzetnicima sukladno Odluci biti dodijeljeno 70.748.589,07 kuna. Agencija je utvrdila da su u navedenoj Odluci ispunjeni svi posebni kriteriji iz članaka 31. i 33. Uredbe o općem skupnom izuzeću, ali i zajedničkih odredbi iz članaka 1.-10., te je po donošenju mišljenja, u roku od 20 dana nakon stupanja na snagu Odluke, sukladno obvezi iz članka 9. Uredbe o općem

¹⁴³ Odluka Komisije 2012/21/EU od 20. prosinca 2011. o primjeni članka Ugovora o funkcioniranju Europske Unije u odnosu na državne potpore koje se dodjeljuju u obliku naknada određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, SL L 7, 11.01.2012.

¹⁴⁴ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

¹⁴⁵ Mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-03/005 od 27. prosinca 2013.

skupnom izuzeću¹⁴⁶, prosljedila Europskoj komisiji sažetak informacija o potpori na propisanom obrascu.

Prijedlog Operativnog programa regionalnih potpora za ulaganje u opremu za 2013. godinu

Operativni program regionalnih državnih potpora za ulaganje u opremu u 2013. godini usklađen je s kriterijima iz članka 13. Uredbe o općem skupnom izuzeću, koji se odnose na regionalne državne potpore i izuzet je od obveze prijave Europskoj komisiji. Agencija je utvrdila da su, osim uvjeta iz članka 13. ispunjeni i svi zajednički kriteriji iz članaka 1.-10. Uredbe o općem skupnom izuzeću¹⁴⁷, a koji se odnose na poticajni učinak, transparentnost, pojedinačne pragove prijave, objavu cjelovitog teksta programa i dodijeljenih potpora te kumulaciju.

Program je trajao do 31. prosinca 2013. godine, a ukupna sredstva predviđena za dodjelu poduzetnicima u obliku subvencija temeljem ovog programa u 2013. godini iznose 120 milijuna kuna, a dodjeljuju se za ulaganje u materijalnu imovinu, do intenziteta od 40 % opravdanih troškova sukladno karti regionalnih potpora¹⁴⁸, uvećano za 10 % bruto ekvivalenta potpore za srednje poduzetnike, odnosno 20 % bruto ekvivalenta potpore za male poduzetnike.

U cilju izbjegavanja dodjele državne potpore po istim opravdanim troškovima i za istu svrhu, nadležno ministarstvo je iz programa isključilo poduzetnike kojima su tijekom 2012. i/ili 2013. godine dodijeljene potpore sukladno Zakonu o poticanju investicija i unaprjeđenju investicijskog okruženja¹⁴⁹, te poduzetnike iz djelatnosti prerade drva i proizvodnje namještaja koji su ostvarili potporu u 2013. godini po Operativnom programu razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja za 2011. – 2013. godine.

¹⁴⁶ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

¹⁴⁷ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

¹⁴⁸ Odobrena od strane Europske komisije 19. srpnja 2013., odlukom broj SA 36529, i koja je na snazi do 31. prosinca 2013. godine.

¹⁴⁹ Narodne novine, broj 111/12 i 28/13.

Program potpora za povećanje gospodarske aktivnosti i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva

Ministarstvo poduzetništva i obrta uskladilo je Program potpora za povećanje gospodarske aktivnosti i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva s pravilima iz Uredbe o općem skupnom izuzeću¹⁵⁰, te je Program izuzet od obveze prijave Europskoj komisiji iz članka 108. UFEU¹⁵¹.

Agencija je utvrdila da prijedlog programa sadrži sve osnovne elemente programa državne potpore ali i ispunjava posebne kriterije iz Uredbe o općem skupnom izuzeću¹⁵² poput sektora kojima se (ne) može dodijeliti državna potpora, odredbe o kumulaciji i poticajnom učinku potpora te transparentnosti programa.

Korisnici državne potpore temeljem ovog prijedloga programa su mali i srednji poduzetnici, instrument dodjele državne potpore su subvencije kao nadopuna privatnom financiranju, koje se dodjeljuju kao regionalne potpore, potpore za savjetodavne usluge, potpore za sudjelovanje na sajmovima, te potpore za usavršavanje. Državne potpore za savjetodavne usluge, za sudjelovanje na sajmovima, te za usavršavanje, odobrit će se samo onom poduzetniku kojemu je, prema ovom prijedlogu programa, odobrena regionalna potpora.

Ukupna sredstva namijenjena provedbi prijedloga programa u iznosu od 255.714.160 kuna, (iz nacionalnih sredstava osiguran je iznos od 25.434.160 kuna) osigurana su temeljem Operativnog programa Regionalna konkurentnost 2007. – 2013. u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu i projekcijama za 2015. i 2016. godinu, a financiran je sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj. Program traje do 30. lipnja 2014. godine.

¹⁵⁰ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

¹⁵¹ Mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-10/013 od 23. prosinca 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

¹⁵² Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

Mišljenja na propise koji sadrže državne potpore

Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, s Konačnim prijedlogom Zakona

Agencija je dana 23. prosinca 2013. utvrdila da Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, s Konačnim prijedlogom Zakona, odnosno konačni prijedlog Zakona, predstavlja usklađeni pravni temelj za donošenje Programa državnih potpora za obrazovanje i izobrazbu sukladno državnim potporama za usavršavanje iz Uredbe o općem skupnom izuzeću¹⁵³.

S obzirom na to da su državne potpore za usavršavanje uređene Zakonom o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu¹⁵⁴ u Nacrtu prijedloga Zakona, navedeno je kako se uređuju odredbe vezane uz uvjete za dodjelu državnih potpora za usavršavanje sukladno Uredbi o općem skupnom izuzeću¹⁵⁵, kojima se određuju uvjeti za korištenje potpore za obrazovanje i izobrazbu od strane mikro, malih, srednjih i velikih poduzetnika, a navedene odredbe uređene su sukladno odredbama Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva¹⁵⁶.

Konačnim prijedlogom Zakona uređuju se državne potpore za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja na način da se iste dodjeljuju u skladu s važećim pravilima o potporama male vrijednosti¹⁵⁷.

Budući da Zakon predstavlja pravni temelj za donošenje Programa dodjele državne potpore za obrazovanje i izobrazbu, potrebno je da Ministarstvo temeljem usvojenog Zakona, donese odgovarajući program/odluku/pravilnik koji bi detaljno razrađivao kriterije za dodjelu državnih potpora iz Uredbe o općem skupnom izuzeću te iz

¹⁵³ Mišljenje Agencije, klasa: 430-01/2013-08/006 od 23. prosinca 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

¹⁵⁴ Narodne novine, broj 109/07, 134/07 i 152/08.

¹⁵⁵ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008.

¹⁵⁶ Narodne novine, broj 29/2002, 63/2007, 53/2012 i 59/2013.

¹⁵⁷ Uredba Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na de minimis potpore SL L 379, 28.12.2006., dalje u tekstu: Uredba o potporama male vrijednosti.

Uredbe o potporama male vrijednosti, za potpore iz članka 5. Konačnog prijedloga Zakona¹⁵⁸.

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Mišljenje na Prijedlog Uredbe o obavljanju javnog prijevoza u linijskom obalnom prometu

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja donijela je mišljenje 23. prosinca 2013. godine u kojem je ocijenila da Uredba o obavljanju javnog prijevoza u linijskom obalnom pomorskom prometu (dalje u tekstu: Uredba) predstavlja usklađeni pravni temelj za izradu dva programa državnih potpora¹⁵⁹.

Riječ je o Uredbi koja propisuje uvjete i vrednovanje kriterija za davanje koncesije i sklapanje ugovora o javnoj usluzi za obavljanje javnog prijevoza u linijskom obalnom pomorskom prometu. Budući da naknada za obavljanje takvoga prijevoza predstavlja državnu potporu za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa, programi čiji pravni temelj predstavlja Uredba moraju biti sukladni s pravilima o državnim potporama sadržanim u Odluci o državnim potporama koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa i Okviru Europske unije o državnim potporama u obliku naknade za obavljanje javne usluge¹⁶⁰.

Uredba uređuje dodjelu državnih potpora za obavljanje javne usluge na linijama ispod i iznad godišnjeg praga od 300 000 putnika.

Rokovi, kriteriji i drugi uvjeti za ostvarivanje naknade za pružanje javnih usluga na linijama na kojima prosječni godišnji promet u dvije godine koje prethode godini u kojoj se obavlja usluga ne prelazi 300 000 putnika, detaljnije se utvrđuju programom državnih potpora za obavljanje javne usluge temeljenih na prethodno spomenutoj Odluci o državnim potporama koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, a o čijoj usklađenosti mišljenje daje Agencija.

¹⁵⁸ Uredba Komisije (EZ) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Uredba o općem skupnom izuzeću), SL L 214, 09.08.2008. i Uredba Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na de minimis potpore SL L 379, 28.12.2006.

¹⁵⁹ Mišljenje Agencije, klasa: 430-01/13-08/005 od 23. prosinca 2013, objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

¹⁶⁰ 2012/21/EU: Odluka Komisije od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (priopćeno pod brojem dokumenta C(2011) 9380), SL L 7, 11.01. 2012. (dalje u tekstu: Odluka o državnim potporama koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa) i Komunikacija Komisije – Okvir Europske unije o državnim potporama u obliku naknade za javne usluge (2011.), SL C 8, 11. 01.2012. (dalje u tekstu: Okvir Europske unije o državnim potporama u obliku naknade za obavljanje javne usluge).

Za linije iznad godišnjeg praga od 300 000 putnika primjenjuju se načela utvrđena u navedenom Okviru Europske unije o državnim potporama u obliku naknade za obavljanje javne usluge i to: kriteriji za davanje naknade, odredbe o trajanju razdoblja ovlaštenja, iznos naknade, razrada metodologije za izračun neto troškova, odredbe o prihodu, razumnoj dobiti, prekomjernoj naknadi i transparentnosti te odredbe koje se primjenjuju na brodare koji istovremeno obavljaju i djelatnosti izvan opsega usluga od općeg gospodarskog interesa ili pružaju različite usluge od općeg gospodarskog interesa, kojeg svojom odlukom odobrava Europska komisija.

Prijedlog Uredbe o poticanju proizvodnje biogoriva za prijevoz

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja donijela je mišljenje 3. listopada 2013. godine u kojem je ocijenila da je Prijedlog Uredbe o poticanju proizvodnje biogoriva za prijevoz sukladan s pravilima o državnim potporama¹⁶¹ pod uvjetom da poticaji proizvođačima biogoriva izračunati temeljem prikazane metodologije za izračun jediničnog iznosa novčanog poticaja za proizvodnju biodizela i bioetanola nisu veći od razlike između domaćeg referentnog proizvodnog troška i tržišne cijene predmetnog oblika energije, kako je to propisano točkom 3.1.6.2 Smjernica za zaštitu okoliša¹⁶².

Prilikom izrade mišljenja Agencija je izvršila uvid u odluke Europske komisije koje se odnose na dodjelu državne potpore za poticanje proizvodnje biogoriva iz kojih, između ostalog, proizlazi da država članica može dodijeliti poticaje za proizvodnju biogoriva izračunate na temelju razlike troškova proizvodnje i referentne (tržišne) cijene predmetnog oblika energije u pojedinoj državi članici.

Radi navedenog, Agencija je uputila Ministarstvo gospodarstva da bi prilikom dodjele poticaja za proizvodnju biogoriva trebalo imati u vidu da metodologija izračuna poticaja za proizvodnju biogoriva (biodizela i bioetanola) iz predmetnog Prijedloga Uredbe ne daje mogućnost većeg poticaja od dozvoljenog, jer bi se u suprotnom moglo raditi o nezakonitoj državnoj potpori koja je kao takva podložna povratu.

¹⁶¹ Mišljenje Agencije, klasa 430-01/13-08/003 od 3. listopada 2013., objavljeno na internetskoj stranici Agencije.

¹⁶² Smjernice Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša, SL C 82, 01.04.2008.

Osim navedenih mišljenja Agencija je u 2013. godini dala i dva očitovanja nadležnim ministarstvima o pitanjima financiranja Hrvatske izvještajne novinske agencije i istraživačkih i znanstvenih organizacija u smislu propisa o državnim potporama.

Ministarstvo kulture – Upit o financiranju Hrvatske izvještajne novinske agencije

Na upit Ministarstva kulture o sukladnosti financiranja Hrvatske izvještajne novinske agencije (HINA) s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja u širem smislu (dakle uključujući i propise o državnim potporama), Agencija je nakon uvida u tekst Zakona o Hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji¹⁶³ u svome očitovanju istakla kako je financiranje i poslovanje HINE potrebno uskladiti s navedenim propisima¹⁶⁴.

Budući da je HINA javna ustanova kojoj je osnivač Republika Hrvatska i za obavljanje svoje javne funkcije odnosno usluga od općeg gospodarskog interesa dobiva financijska sredstva od svog osnivača, ali prihode stječe i iz drugih izvora, primjerice, od naplate usluga korisnicima, pa uz javnu funkciju ona obavlja i komercijalnu djelatnost, u Zakonu o Hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji prije svega bi bilo potrebno precizno definirati pojam «javna usluga» kako ne bi ostalo mjesta sumnji smatra li se određena djelatnost javnom uslugom, a zakonom se trebaju točno propisati odnosno navesti koje djelatnosti HINA obavlja kao javnu uslugu, a koje kao komercijalnu, tržišnu djelatnost. Zakonom se isto tako treba jasno odrediti da je HINA dužna na odgovarajući način razdvojiti komercijalnu djelatnost od djelatnosti pružanja javne usluge, odnosno u načinu njezinog financiranja i korištenja prihoda treba postupati sukladno pravilima o državnim potporama. Ovakvo stajalište Agencije potvrđuje i analiza komparativne prakse u Europskoj uniji u kojoj slične agencije u nekim zemljama, primjerice Slovačkoj i Sloveniji, čiji je model financiranja najbliži hrvatskome, javnu službu obavljaju i nadalje kao državne izvještajne novinske agencije, no u svojim zakonima izričito i detaljno uređuju njihovo poslovanje na temeljima načela obavljanja javne usluge od općeg gospodarskog interesa i time su smatraju usklađenima s propisima o državnim potporama u Europskoj uniji.

¹⁶³ Narodne novine, broj 96/01.

¹⁶⁴ Očitovanje Agencije, klase: 011-011-01/2013-01/014 od 13. lipnja 2013., objavljeno u priopćenjima na internetskoj stranici Agencije.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta – Poslovanje i djelovanje javnih znanstvenih instituta na tržištu roba i usluga

U očitovanju na zahtjev Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta oko problematike poslovanja i djelovanja javnih znanstvenih instituta na tržištu roba i usluga¹⁶⁵, Agencija ukazala na u pravu tržišnog natjecanja ključan pojam poduzetnika¹⁶⁶.

Ukratko, to znači da ako su primarne aktivnosti istraživačke organizacije (visokoškolska ustanova, istraživački institut i sl.) koja se financira iz javnih izvora u načelu negospodarske, i to zato jer uključuju edukaciju ljudskih resursa, provođenje istraživanja neovisnih od industrije ili sektora u cilju širenja znanja i suradnje, i najvažnije, jer moraju širiti rezultate istraživanja, na njih se neće primjenjivati propisi o zaštiti tržišnog natjecanja i državnim potporama. No, ako se istraživačka organizacija koja se javno financira istovremeno bavi i „sekundarnim aktivnostima“ koje se smatraju gospodarskim ili tržišnim, na taj dio njezine aktivnosti mogu se primijeniti propisi o zaštiti tržišnog natjecanja i državnim potporama jer se u tom dijelu ona smatra poduzetnikom. Međutim, čak i ako se radi o državnoj potpori, ona, u skladu s važećim propisima EU, može biti izuzeta od opće zabrane, primjerice, ako istraživačka organizacija ili posrednik koji se bavi inovacijama na neprofitnoj osnovi mogu dokazati da je ukupan iznos državne potpore koju su primili za pružanje određenih usluga prenesen na krajnjeg primatelja te da nije bilo ekonomske koristi za posrednika. Isto tako, u slučaju ostvarenja dobiti, ako se dobit istraživačke organizacije ponovno ulaže u aktivnosti koje se smatraju primarnima, širenje rezultata tih aktivnosti ili podučavanje, u pravilu se neće raditi o državnoj potpori.

Konačno, za očekivati je da će istraživačke organizacije koje se financiraju iz javnih izvora, za pružanje svojih usluga moći ponuditi nižu cijenu od cijene poduzetnika na tržištu koji se ne financira iz javnih izvora. Kako bi se osigurao odabir pružatelja usluga s najmanjim troškovima za zajednicu, potrebno je ispuniti kriterij izbora ekonomski najpovoljnije ponude izabrane na javnom natječaju, a istraživačke

¹⁶⁵ Očitovanje Agencije, klasa: 034-08/2013-01/213 od 23. prosinca 2013. dostupno u vijestima na internetskoj stranici Agencije.

¹⁶⁶ Poduzetnicima se stoga smatraju trgovačka društva, trgovci pojedinci, obrtnici i druge pravne i fizičke osobe koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga, ali i državna tijela i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kada izravno ili neizravno djeluju na tržištu, kao i sve druge pravne ili fizičke osobe (udruge, sportske organizacije, ustanove, institucije, bilo javne ili privatne, vlasnici autorskih i sličnih prava itd.) koje djeluju na tržištu. Propisi o zaštiti tržišnog natjecanja i državnim potporama primjenjuju se i na poduzetnike kojima je na temelju posebnih propisa povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, ili kojima je, na temelju dodijeljenih posebnih ili isključivih prava, povjereno obavljanje određene djelatnosti, pod uvjetom da primjena propisa o zaštiti tržišnog natjecanja ne bi sprječavala obavljanje zadaća koje su im posebnim propisima utvrđene i zbog kojih su takvi poduzetnici osnovani.

organizacije koje se javno financiraju, a istodobno se bave i pružanjem gospodarskih usluga na tržištu, trebaju jednoznačno razdvojiti tržišne i netržišne aktivnosti, njihove troškove i financiranje u cilju poštivanja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, odnosno sprječavanja povlaštenog položaja i dodjeljivanja prednosti na tržištu za aktivnosti koje se ne mogu smatrati primarnima odnosno negospodarskima.

Kada pak tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obavljanje poslova istraživanja i razvoja povjeravaju istraživačkoj organizaciji, budući da se ti poslovi smatraju u suštini dijelom njihove javne ovlasti, pod uvjetom objektivnosti i transparentnosti, neće niti predstavljati gospodarsku djelatnost, pa neće niti biti obuhvaćene propisima o tržišnom natjecanju u širem smislu.

Državne potpore male vrijednosti

Zbog svojeg ograničenog učinka na tržišno natjecanje, potpore male vrijednosti (potpore *de minimis*) ne podliježu obvezi prijave niti prethodnom odobrenju Agencije ili Europske komisije ako su dodijeljene i koriste se sukladno propisima¹⁶⁷.

Zbog značaja državnih potpora male vrijednosti za gospodarstvo RH, Agencija je i u 2013. godini značajan dio aktivnosti stručne službe usmjerila u intenzivnu suradnju s davateljima ove vrste državnih potpora i pružanje stručne pomoći na izradi njihovih programa, neovisno o razini davatelja koji dodjeljuju državnu potporu male vrijednosti (ministarstva, gradovi ili županije).

U pripremi programa državnih potpora koji su se odnosili na državne potpore male vrijednosti, na usklađivanju kriterija i iznosa za dodjelu takvih državnih potpora temeljem programa potpora ili pak na širenje znanja o tome kako predmetne programe uskladiti s važećim pravilima o državnim potporama male vrijednosti, najbrojniji su bili upiti davatelja državnih potpora kao što su, primjerice, Ministarstvo poduzetništva i obrta (*Poduzetnički impuls – plan poticanja poduzetništva i obrtništva za 2013.*), te Ministarstvo pomorstva, mora i infrastrukture (*Prijedlog potpora brodarima unutarne plovidbe*), Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske

¹⁶⁷ Do 30. lipnja 2013. na snazi je bila Odluka o objavljivanju pravila o potporama male vrijednosti (Narodne novine, broj 45/2007), a s danom 1. srpnja 2013. Uredba Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na *de minimis* potpore SL L 379, 28.12.2006., (Uredba o potporama male vrijednosti).

unije, Ministarstvo financija, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Istarska županija, gradovi Zagreb, Split, Bjelovar i Delnice, ali isto tako i poduzetnici koji su se u vezi s mogućnošću dodjele potpora male vrijednosti obraćali i Agenciji.

Utvrđivanje referentne kamatne stope

Sukladno djelokrugu poslova iz članka 6. Zakona o državnim potporama iz 2005., Agencija je do 30. lipnja 2013. godine, između ostaloga, utvrđivala, ažurirala i objavljivala referentnu i diskontnu stopu.

Referentna kamatna stopa odražava prosječnu tržišnu kamatnu stopu obračunatu na srednjoročne i dugoročne zajmove, osigurane uobičajenim instrumentima osiguranja, a sastoji se od dvije komponente: referentne osnovne stope (međubankarske stope) i referentne marže za rizik.

Referentna kamatna stopa primjenjuje se prilikom izračuna elementa državne potpore u tri slučaja:

- kao granična kamatna stopa za određivanje smatra li se zajam odobren od strane države državnom potporom,
- kao diskontna stopa za izračun sadašnje vrijednosti dodijeljene državne potpore, te
- za izračun buduće vrijednosti nezakonito dodijeljene državne potpore u trenutku povrata.

Pri izračunu osnovne stope za svaku godinu Agencija je, sukladno propisima, primjenjivala prosječnu stopu na trezorske zapise Ministarstva financija Republike Hrvatske zabilježene u razdoblju od rujna do studenoga prethodne godine¹⁶⁸.

S obzirom na to da su krajem 2012. godine kamatne stope na trezorske zapise Ministarstva financija zabilježile pad u odnosu na prethodno razdoblje, nova osnovna stopa koja se primjenjivala od 1. siječnja 2013. godine iznosila je 3,26 %.

¹⁶⁸ Odluka o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope (Narodne novine, broj 114/2008).

Tijekom prve polovice 2013. godine Agencija je nastavila pratiti i izračunavati prosječne stope sukladno obvezi za redovnim izračunavanjem i objavljivanjem referentnih stopa. Naime, ukoliko prosječna kamatna stopa na trezorske zapise zabilježena u zadnja tri mjeseca odstupa više od ± 15 % od zadnje utvrđenog prosjeka, Agencija je obvezna izmijeniti osnovnu referentnu stopu tijekom godine.

Tablica 3. Osnovna referentna i diskontna stopa u 2013. godini

Razdoblje		Osnovna referentna stopa (%)	Diskontna stopa (%)
od	do		
1.7.2013.	31.12.2013.	2,49%	3,49%
1.4.2013.	30.6.2013.	2,57%	3,57%
1.1.2013.	31.3.2013.	3,26%	4,26%

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja i Europska komisija, Opća uprava za tržišno natjecanje

Sukladno promjeni nadležnosti, Europska komisija je od 1. srpnja 2013. godine, u okviru ocjene i nadzora dodjele državnih potpora, između ostalog preuzela i postupak izračunavanja i ažuriranja osnovne referentne stope za Republiku Hrvatsku, kako to čini i za ostale članice¹⁶⁹.

Slijedom navedenog, nova osnovna referentna stopa koja se primjenjivala od 1. srpnja 2013. godine u Republici Hrvatskoj, iznosila je 2,49 % i nije se mijenjala do kraja godine.

Osnovna referentna stopa uvećava se za referentnu maržu za rizik ovisno o kreditnom rejtingu poduzetnika i ponuđenim instrumentima osiguranja, a uvećana za fiksnu maržu od 100 baznih bodova primjenjuje se kao diskontna kamatna stopa prilikom izračuna sadašnje vrijednosti dodijeljene potpore.

¹⁶⁹ Komunikacija Komisije o reviziji metode za utvrđivanje referentnih i diskontnih stopa, SL C 14, 19.01.2008.

Tablica 4. Referentne marže za rizik (iznosi u baznim bodovima)

Kreditni rejting	Razina kreditnog osiguranja		
	Visoka	Prosječna	Niska
Jak (AAA-A)	60	75	100
Dobar (BBB)	75	100	220
Zadovoljavajući (BB)	100	220	400
Slab (B)	220	400	650
Loš / Financijske teškoće (CCC i ispod)	400	650	1000

Izvor: Odluka o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope (Narodne novine, broj 114/2008).

Ostale aktivnosti i poslovi Agencije u području državnih potpora

Lista postojećih potpora

Do trenutka ulaska Republike Hrvatske u EU važan dio aktivnosti Agencije predstavljala je izrada liste postojećih potpora (engl. *Existing Aid List*).

Naime, sukladno pravnoj stečevini EU (*acquis*), **mehanizam postojećih potpora** osigurava svim državnim potporama uključenim na tu listu njihovo dodjeljivanje i nakon stjecanja članstva u EU bez potrebe ponovne prijave odnosno odobrenja od strane Europske komisije. Također, te državne potpore ne mogu biti predmet naloga za povrat potpora. Drugim riječima, svi programi državnih potpora i pojedinačne državne potpore koje se nalaze na listi postojećih potpora zaštićeni su od naknadne kontrole Europske komisije i tijela EU sve do isteka roka važenja programa koji je također naveden u listi, uz uvjet da se ne mijenjaju ni prije, a niti nakon stjecanja članstva u EU.

U tom smjeru, Agencija je od zaključivanja pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji¹⁷⁰ konstantno radila na izradi liste postojećih državnih potpora zajedno s davateljima potpora, na jednoj strani, i Europskom komisijom, na drugoj, odnosno usuglašavala programe državnih potpora kako bi oni bili odobreni od

¹⁷⁰ Narodne novine - Međunarodni ugovori br. 2, od 28. 3. 2012.

strane EK, te na taj način kroz tu listu postali sastavni dio Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji (dalje u tekstu: Ugovor o pristupanju)¹⁷¹.

Sukladno Ugovoru o pristupanju, Prilogu IV. 2. Politika tržišnog natjecanja, sljedeći programi državnih potpora i pojedinačne državne potpore koji su stupili na snagu u Republici Hrvatskoj prije dana pristupanja te se primjenjuju i nakon tog dana, od pristupanja se smatraju postojećim državnim potporama u smislu članka 108. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije:

- a) potpore koje su stupile na snagu prije 1. ožujka 2002. godine,
- b) potpore koje su sadržane u samom Ugovoru o pristupanju,
- c) potpore koje je prije dana pristupanja ocijenila Agencija i za koje je utvrdila da su usklađene s pravnom stečevinom EU te u svezi s kojima Europska komisija nije iznijela prigovor na temelju ozbiljne sumnje u usklađenost s unutarnjim tržištem, a sukladno postupku koji uređuje Ugovor o pristupanju.

Dakle, sve mjere postojećih državnih potpora koje nisu navedene u Ugovoru o pristupanju i koje je Agencija je odobrila nakon sklapanja Ugovora o pristupanju, a **Europska komisija nije iznijela prigovore na njihovu usklađenost s pravnom stečevinom EU** u postupku tzv. „prijelaznog mehanizma postojećih potpora“, smatraju se usklađenim s pravnom stečevinom EU i mogu se primjenjivati do roka na koji su odobrene. Drugim riječima, sve mjere koje se primjenjuju i nakon pristupanja, a predstavljaju državnu potporu, ali **nisu** odobrene od strane Agencije, a nakon toga i od Europske komisije, odnosno koje se ne nalaze se na listi postojećih državnih potpora, smatraju se novim potporama koje podliježu nadzoru Europske komisije.

Na konačnu listu postojećih državnih potpora, prihvaćenih od strane Europske komisije, osim potpora koje se nalaze i u Dodatku Priloga IV. Ugovora o pristupanju, uvršteni su i dodatni programi i pojedinačne državne potpore temeljem kojih Republika Hrvatska i nakon pristupanja Europskoj uniji može dodjeljivati državne potpore bez posebnog odobrenja Europske komisije.

Sve ostale programe i pojedinačne državne potpore, kako je prije navedeno, koje je odobrila Agencija u razdoblju od dana potpisivanja Ugovora o pristupanju do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, koje će se dodjeljivati nakon pristupanja, Agencija je bila u obvezi prijaviti Europskoj komisiji koja na temelju

¹⁷¹ Objavljen u Narodnim novinama – Međunarodni ugovori, broj 2/2012 od 28. ožujka 2012.

podataka koje joj je dostavila Agencija i davatelji potpora procjenjuje njihovu sukladnost s pravnom stečevinom EU.

Europska komisija je pokrenula službeni postupak ocjene navedenih programa državnih potpora i pojedinačnih državnih potpora, te je od datuma potpisivanja Ugovora o pristupanju, u razdoblju od prosinca 2012. godine do zaključno kolovoza 2013. godine odobrila i dodatnih dvadeset mjera, a koje su prikazane pod rednim brojevima od 8. – 27. ove liste:

1. Zakon o slobodnim zonama – 31. prosinac 2016. godine,
2. Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji – neograničeno,
3. Odluka o otvorenosti Zračne luke Osijek d.o.o. – 31. prosinac 2013. godine,
4. Program financiranja nakladništva od 2011. do 2013. – 31. prosinac 2013. godine,
5. Naknadno odobrenje državnih potpora poduzetniku *Rockwool Adriatic d.o.o.* – 31. prosinac 2015. godine,
6. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju – 31. prosinac 2014. godine,
7. Odluka o obvezi otvorenosti *Zračne luke Rijeka d.o.o.* – 31. prosinac 2014. godine,
8. Izmjene i dopune Operativnog programa razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja – 31. prosinac 2013. godine,
9. Pravilnik o osnovnim uvjetima financiranja pojedinih ciljnih skupina s izmjenama i dopunama – 31. prosinac 2013. godine,
10. Pravilnik o poticanju ulaganja u proizvodnju audiovizualnih djela – 31. prosinac 2013. godine,
11. Odluka o izmjeni Odluke o obvezi otvorenosti Zračne luke Osijek d.o.o. za javni zračni promet u razdoblju 2009. – 2013. – 31. prosinac 2013. godine,
12. Program razvoja interneta i širokopojasnog pristupa internetu na područjima od posebne državne skrbi, brdsko-planinskim područjima i otocima – 31. kolovoza 2016. godine,
13. Program potpora za poticanje razvoja i proizvodnje opreme za primjenu obnovljivih izvora energije u prerađivačkoj industriji – 31. prosinac 2013. godine,
14. Odluka o subvencioniranju proizvodnje i emitiranja audiovizualnih i/ili radijskih programskih sadržaja u programima nakladnika televizija ili radija – 31. prosinac 2014. godine,
15. Program raspodjele sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija – 31. prosinac 2014. godine,
16. Pravilnik o izdavanju jamstva HAMAG-a – 31. prosinac 2013. godine,

17. Zakon o poticanju investicija i investicijskog okruženja – neograničeno, uz napomenu da će ga, ukoliko bude potrebno, trebati uskladiti s novim propisima o regionalnim državnim potporama koji će biti na snazi od 1. siječnja 2014. godine,
18. Program potpora za poticanje inovacijsko-tehnološkog sustava – 31. prosinac 2013. godine,
19. Program novčanog poticaja za proizvodnju biogoriva za prijevoz – 31. prosinac 2014. godine,
20. Operativni program potpora inovacijama u brodogradnji za 2013. – 31. prosinac 2013. godine,
21. Program potpora za znanstveno-istraživačke projekte kroz Fond „Jedinstvo uz pomoć znanja“ – 31. prosinac 2013. godine,
22. Odluka o karti regionalnih potpora – 31. prosinac 2013. godine,
23. Zahtjev za izdavanjem klauzule izuzeća za poslove izvoznog kreditnog osiguranja i reosiguranja za rizike koji se privremeno smatraju neutrživim – 31. prosinac 2018. godine,
24. Program restrukturiranja poduzetnika Brodograđevna industrija Split d.d.,
25. Program restrukturiranja poduzetnika Brodotrogir d.d.,
26. Program restrukturiranja Brodograđevne industrije 3. Maj d.d.,
27. Program državne potpore za dodjelu sredstava za promicanje audiovizualnog stvaralaštva – 31. prosinac 2014. godine.

Promjena nadležnosti Agencije u 2014. godini

Hrvatski sabor je 4. travnja 2014. godine usvojio novi Zakon o državnim potporama kojim se sve ovlasti vezane za državne potpore objedinjavaju u jednom tijelu - Ministarstvu financija, kao središnjem tijelu državne uprave nadležnom za državni proračun Republike Hrvatske i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave¹⁷².

Navedeni zakon ukida nadležnosti i poslove Agencije u području državnih potpora koje je Agencija obavljala sve od uspostave sustava državnih potpora u Republici Hrvatskoj pa do stupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo u Europskoj uniji, a koji su detaljno prikazani u ovom izvješću.

¹⁷² Narodne novine, broj 47/2014. Zakon o državnim potporama stupio je na snagu 24. travnja 2014. godine.

Naime, donošenjem novoga Zakona o državnim potporama sve ovlasti vezane za državne potpore objedinjavaju se u Ministarstvu financija, a u cilju postizanja optimalnog učinka u primjeni propisa o državnim potporama. Na taj će se način pojednostaviti postupak pružanja stručne pomoći davateljima potpora, uspostaviti jedinstven sustav nadzora i upravljanja sredstvima, stvoriti jedinstvena baza podataka i jedinstveni registar državnih potpora. Zbog izbjegavanja diskontinuiteta u obavljanju tih poslova, Ministarstvo financija preuzima sve radnike Agencije zaposlene na poslovima državnih potpora, predmete u tijeku, pismohranu, sredstva za rad i financijska sredstva namijenjena za tu svrhu.

Kako je i do sada Agencija poslove tržišnog natjecanja obavljala odvojeno od državnih potpora, ovakva promjena ne predstavlja zadiranje u njenu neovisnost u izvršenju poslova uređenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

Međunarodna suradnja

U području zaštite tržišnog natjecanja međunarodna suradnja Agencije odvija se u okviru obveza Republike Hrvatske kao članice Europske unije. U praksi to s jedne strane znači da se uska suradnja odvija s međunarodnim organizacijama za zaštitu tržišnog natjecanja, a s druge strane, to znači usku suradnju s Europskom komisijom u Bruxellesu, tijelom Europske unije koje ima izvršnu ulogu u provedbi politike zaštite tržišnog natjecanja u EU. Agencija je aktivna i u okviru drugih foruma za suradnju tijela za zaštitu tržišnog natjecanja pod okriljem OECD-a i EU, kao i Međunarodne mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ICN), a bogata suradnja ostvaruje se i na bilateralnoj osnovi s tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja iz drugih zemalja. U nastavku je dan prikaz najvažnijih aktivnosti koje su poduzete u 2013. godini na području međunarodne suradnje.

Multilateralna suradnja

1. ECN - Europska mreža tijela za zaštitu tržišnog natjecanja

Republika Hrvatska ulaskom u EU postala je dio unutarnjeg tržišta Europske unije te započela s izravnom primjenom EU pravne stečevine iz područja zaštite tržišnog natjecanja. Naime, članstvom u EU, u postupcima utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja, potrebno je osigurati da se, uz nacionalno zakonodavstvo, u Republici Hrvatskoj izravno primjenjuje pravo EU odnosno članci 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije kada je riječ o postupanjima poduzetnika koji imaju učinak na trgovinu između Republike Hrvatske i država članica EU. Tako je Agencija; sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 1/2003 postala dio regulatornog sustava EU, odnosno tijelo koje je uz nacionalne propise nadležno i za primjenu članaka 101. i 102. UFEU u Republici Hrvatskoj.

Naime, Agencija je dobila u svoju nadležnost izravnu primjenu EU pravne stečevine - članka 101. o zabranjenim sporazumima i članka 102. o zlouporabi vladajućeg

položaja te Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004. Dakle, uz provođenje nacionalnih propisa, što znači rješavanje nekoliko stotina predmeta godišnje, Agencija izravnom primjenom pravne stečevine EU rješava i određeni broj predmeta s „EU dimenzijom“.

U svrhu provedbe takve paralelne nadležnosti, EK i nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja država članica sudjeluju u Europskoj mreži tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (*European Competition Network*, ECN). Rad ECN-a odvija se na više razina, na savjetodavnim odborima, plenarnim sjednicama, radnim skupinama koje pokrivaju različite teme provedbe prava tržišnog natjecanja EU. Sudjelovanje predstavnika nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja EU obvezno je i uključuje sve razine, čelništvo tijela za zaštitu tržišnog natjecanja za primjerice sudjelovanje na sastancima šefova agencija ili plenarnim sjednicama, te stručnu službu koja sudjeluje u radu pojedinih radnih skupina ovisno o temi. Konkretno, radne skupine izrađuju nacрте radnih dokumenata kao što su preporuke ili prijedlozi zakonodavnih akata, primjerice direktiva ili uredbi EU. Cilj je ECN-a ujednačavanje provedbe pravila o tržišnom natjecanju u EU i stoga je od izuzetne važnosti aktivna uključenost svih država članica. Rad u ECN-u ujedno znači i redovito obavješćavanje EK o svim predmetima koje nacionalne agencije provode po osnovi članaka 101. ili 102. UFEU te po potrebi i provedbu pojedinih istražnih radnji u postupku.

Nakon što od studenoga 2011. godine naši djelatnici sudjeluju kao promatrači u radu Europske mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ECN), Agencija je s ulaskom Republike Hrvatske u EU postala punopravni član ove mreže. Time je znatno povećan angažman djelatnika na sastancima raznih tematskih skupina i podskupina, na kojima je obvezna nazočnost država članica i Europske komisije. Zahvaljujući sudjelovanju EK u putnim troškovima, AZTN je imao svoga predstavnika na ukupno 13 sastanaka. Osim toga, AZTN je tijekom protekle godine aktivno sudjelovao u izradi nekoliko preporuka, kao jednog od glavnih alata kojima ECN nastoji postići što veću usklađenost u praksi zemalja članica. Najskoriji su primjer „Preporuke o ovlastima za istražne radnje i donošenje odluka“, objavljene u prosincu 2013. godine¹⁷³. U dokumentu se iznose preporuke vezane uz ovlasti nacionalnih agencija za provedbu nenajavljenih pretraga i međusobno pomaganje u predmetima s prekograničnom dimenzijom, prikupljanje digitalnih dokaza, postavljanje prioriteta, određivanje privremenih mjera, donošenje odluka o prihvaćanju mjera predloženih od strane poduzetnika, te ovlasti vezane uz određivanje strukturnih mjera u okviru odluke o zabrani određenih postupanja poduzetnika. Agencija je bila jedan od

¹⁷³ Dokument je u cijelosti dostupan na <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>

sunositelja u dijelovima predmetnih preporuka koji se tiču privremenih mjera i preuzimanja obveza od strane poduzetnika.

2. ICN – Međunarodna mreža tijela za zaštitu tržišnog natjecanja

AZTN je već dugi niz godina aktivno uključen u rad Međunarodne mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ICN). To je dobrovoljna, projektno orijentirana i na konsenzusu zasnovana neformalna mreža koja se bavi razmatranjem zajedničkih pitanja provedbe i promicanja prava tržišnog natjecanja. ICN trenutno okuplja 127 članica iz 111 zemalja svijeta. Kako je riječ o svjetskoj organizaciji, u kojoj su međusobni susreti mogući tek nekoliko puta godišnje, rad u tematskim skupinama organiziran je prvenstveno kroz prikupljanje informacija putem upitnika, telekonferencija i *webinara* na kojima određeni nacionalni stručnjak ili predstavnik nevladinog sektora prezentira neku temu od interesa za sve sudionike. Rezultati rada neke skupine, odnosno ICN-a u cjelini, prezentiraju se na radionicama i godišnjim skupovima.

Tijekom 2013. godine AZTN je aktivno sudjelovao u nizu telekonferencija. Primjerice, u ožujku je održana telekonferencija radne skupine za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja na temu promicanja kulture tržišnog natjecanja prema odvjetnicima, pravosuđu, medijima i akademskim centrima. Predstavnica AZTN-a je iznijela dosadašnja iskustva hrvatske agencije u edukaciji sudaca o tržišnom natjecanju.

Također, u 2013. godini gotovo je 100 agencija sudjelovalo na radionicama i konferencijama. Predstavnici AZTN-a sudjelovali su na godišnjoj konferenciji u Varšavi u travnju, na radionici o jednostranim postupanjima u Stockholmu u rujnu, te na radionici radne skupine za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, održanoj u Rimu u prosincu 2013. godine, na kojoj je predstavnica AZTN-a moderirala sastanak podskupine koja se bavila gospodarstvima u razvoju te je zajedno s predstavnicima Bugarske, Češke, Italije, Mađarske, Meksika i Općeg suda, održala izlaganje na sastanku podskupine čija je tema bila suradnja nadležnih agencija i sudstva.

Zatim su uslijedile daljnje telekonferencije radne skupine za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, radne skupine za koncentracije, radne skupine za jednostrana postupanja te radne skupine za učinkovitost rada agencija. Na telekonferenciji radne skupine za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja razgovaralo se o projektu „Koristi promicanje prava i politike tržišnog natjecanja“, u kojem se radilo o dovršetku poglavlja o pojašnjavanju koristi tržišnog natjecanja vladama i

zakonodavcima, nakon čega slijedi priprema idućeg poglavlja o pojašnjavanju koristi tržišnog natjecanja poslovnoj zajednici. Telekonferencija skupine za koncentracije obrađivala je “Praktične aspekte međunarodne suradnje u predmetima ocjena koncentracija”, a cilj teleseminara je bio raspraviti komunikaciju, vremenski okvir, pravne i praktične prepreke u međunarodnoj suradnji u predmetima ocjena koncentracija s obzirom na značaj koji međunarodna suradnja između tijela za tržišno natjecanje može imati u predmetima ocjena koncentracija. Na telekonferenciji ICN radne skupine za jednostrana postupanja djelatnici Agencije imali su prilike čuti prezentacije o analizi predatorskih cijena koje su pripremili članovi ICN-ove radne skupine za jednostrana postupanja, britanski OFT, njemački Bundeskartellamt i Europska komisija uz komentare američkog FTC-a, dok se na teleseminaru radne skupine za učinkovitost rada tijela za tržišno natjecanje raspravilo o budućim aktivnostima radne skupine s naglaskom na istraživanje praksi tih tijela u zaštiti povjerljivosti tijekom postupaka.

3. OECD - Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak

U Parizu se tradicionalno u veljači održava Globalni forum OECD-a za pravo tržišnog natjecanja, koji je otvoren i državama koje nisu članice OECD-a kao što je Republika Hrvatska. Tako su i ovaj put predstavnici Agencije aktivno sudjelovali na forumu i podnijeli pisane referate.

Državama nečlanicama također je već dugi niz godina na raspolaganju edukacija u Regionalnom OECD-ovom centru u Budimpešti (RCC). Seminari i radionice RCC-a namijenjeni su usavršavanju stručne službe nacionalnih agencija u specifičnim pitanjima vezanima uz provedbu pravila o tržišnom natjecanju. Sva se događanja održavaju u Budimpešti, osim jednog seminara godišnje čije se domaćinstvo povjerava nekoj od zemalja sudionica. Tako je u lipnju 2013. godine domaćin jedne radionice bila upravo Agencija.

Teme radionice bile su istrage kartela, provođenje nenajavljenih pretraga, pokajnički programi i zabranjeni sporazumi u postupcima javnih nabava, a Agencija je bila domaćin predstavnicima tijela za zaštitu tržišnog natjecanja iz 14 zemalja nečlanica OECD-a – od Rusije, Ukrajine, Moldavije, Kazahstana i Azerbajdžana do Mađarske, Bugarske, Rumunjske, Kosova, Albanije, Makedonije, Srbije i BiH, kojima su brojne korisne informacije i iskustva iz istraga kartela, provođenja nenajavljenih pretraga, primjene pokajničkih programa ili modela za prevenciju kartela u postupcima javne nabave tijekom tri radna dana prenijeli predstavnici američkog Ministarstva pravosuđa, njemačkog Bundeskartellamta, izraelskog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, predstavnici iz Mađarske te iz RCC-a.

Na temelju primjera istraga nekoliko kartela u SAD-u saznali smo, primjerice, koju ulogu u otkrivanju kartela imaju pokajnici, kako se istrage provode u suradnji s FBI-jem te na koji način američka tijela primjenjuju pokajničke programe. Sudjelovanje u kartelu u SAD-u je kazneno djelo za koje je zapriječena maksimalna zatvorska kazna od četiri godine. Američka praksa je, primjerice, pokazala da je uvođenje kaznene odgovornosti imalo izrazit utjecaj na povećanje broja otkrivenih kartela uz pomoć pokajnika, jer sve dok je kazna bila "samo financijska, ona se percipirala kao trošak poslovanja". Za razliku od Amerike, u Njemačkoj, kao niti u Hrvatskoj, ne postoji kaznena odgovornost za sudionike kartela. No, uz financijske kazne, već je i sama činjenica da su odgovorni izloženi dugotrajnim sudskim procesima njemačkim poduzetnicima izrazito neugodna.

4. Europska energetska zajednica

U Ateni je od 4. do 6. lipnja 2013. godine održan drugi sastanak mreže nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u sektoru energetike u okviru Europske energetske zajednice, te sastanak nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i regulatornih tijela za energetiku. Na oba sastanka sudjelovali su predstavnici Agencije zajedno sa predstavnicima tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i regulatornih tijela za sektor energetike iz Albanije, Austrije, Belgije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Grčke, Francuske, Italije, Kosova, Mađarske, Makedonije, Moldavije, Rumunjske, Srbije i Ukrajine. Na sastanku za tržišno natjecanje obrađene su teme zlouporabe vladajućeg položaja bivšeg monopolista u pružanju usluga od javnog interesa, dugoročni ugovori, te su podijeljena nacionalna iskustva država i Europske komisije u provedbi prava tržišnog natjecanja u energetskom sektoru. Dogovorena je daljnja suradnja na istraživanjima tržišta u sektoru energetike, razmjena informacija o aktualnim i dovršenim predmetima, te promicanju prava i politike tržišnog natjecanja u sektoru energetike. Tijekom sastanka sa regulatorima naglašena je potreba intenzivnije suradnje u predmetima iz tržišnog natjecanja u sektoru energetike i raspravljala se mogućnost sklapanja sporazuma o suradnji između nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja i regulatornih tijela u okviru Europske energetske zajednice. Ujedno je predstavnik HERE održao izlaganje o sporazumu o suradnji između HERE i Agencije, o novom energetskom pravnom okviru i daljnjoj suradnji između institucija. Predstavnica AZTN-a jednoglasno je izabrana za predsjedavajuću mreže za tržišno natjecanje u sektoru energetike Europske energetske zajednice.

5. UN-ova Komisija za trgovinu i razvoj - UNCTAD

U Sofiji je 28. svibnja 2013. godine održan drugi po redu *Sofia Competition Forum* - konferencija u organizaciji bugarske Komisije za zaštitu tržišnog natjecanja i UN-ove Komisije za trgovinu i razvoj (UNCTAD). Na konferenciji su sudionici iz zemalja regije zajedno s govornicima iz međunarodnih organizacija (UNCTAD, Europska komisija, Sud Europske unije) raspravljali o aktualnim temama – promicanju kulture tržišnog natjecanja kao alatu za razvoj djelotvornog režima zaštite tržišnog natjecanja, te o tržišnom natjecanju u mrežnim industrijama (telekomunikacije i energetika). Predstavnica Agencije održala je prezentaciju o hrvatskim iskustvima u promicanju kulture tržišnog natjecanja u dijelu koji se odnosi na suradnju sa sudstvom i medijima.

6. Sudjelovanje u izradi međunarodnih publikacija o praksi tijela za zaštitu tržišnog natjecanja

Kao i prethodne godine, Agencija je i u 2013. godini surađivala s Europskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) na *Istraživanju o tržišnom natjecanju*, zatim s *Global Competition Review (GCR)* na *Pregledu rada tijela za zaštitu tržišnog natjecanja*, te na publikaciji *Getting the deal through Merger control - pregled prakse tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u području ocjene koncentracija poduzetnika*.

Spomenuti GCR izdaje godišnju publikaciju o rangiranju svjetskih agencija, u koju AZTN još nije pozvan sudjelovati, ali redovito je prati i u cilju samoprocjene s njom uspoređuje svoje rezultate i svrstava se na globalnu ljestvicu nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja. Tako je GCR u srpnju objavio rangiranje svjetskih institucija, temeljem podataka iz 2012. godine, grupiranih u 27 kriterija. Od 38 promatranih institucija, najbolje su ocijenjena tijela Europske komisije, Francuske, Njemačke, Ujedinjene Kraljevine te SAD-a.

Promatramo li neke najznačajnije od promatrana 27 kriterija ocjene, možemo pokušati smjestiti Agenciju na globalnoj karti. Tako je Agencija, primjerice, po broju zaposlenih među tijelima s najmanjim brojem zaposlenih, usporediva jedino s Litvom, Irskom, Belgijom i Austrijom. Vezano uz to, na samom smo dnu i po visini proračuna, zajedno s Austrijom, Belgijom, Slovačkom i Litvom. Agencija je nešto bolje rangirana po udjelu zaposlenika koji su isključivo posvećeni predmetima iz područja zaštite tržišnog natjecanja (49 % zaposlenika). Točno smo u sredini ljestvice po tisućama stanovnika pokrivenima jednim zaposlenim u tržišnom natjecanju (183 tisuće), po čemu smo jednaki, primjerice Belgiji. U sredini smo i prema dobi zaposlenih (prosječno 40 godina), gdje smo usporedivi sa Švedskom, Finskom, UK, Belgijom i

Japanom (najstarija je prosječna dob 48, a najmlađa 32 godine starosti). Prema kriteriju staža zaposlenika, čini se da je Agencija među uspješnijima u zadržavanju svojih stručnjaka s prosječnim stažem od 9 godina (najdulje zaposlenici ostaju u japanskoj agenciji – 16 godina, a najkraće u ruskoj – 3 godine).

U dijelu koji se odnosi na posao koji tijela za tržišno natjecanje obavljaju, primjerice prema kriteriju koncentracija koje ulaze u drugu razinu ocjenjivanja, smještamo se također u sredinu ljestvice, dok u području utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika, također temeljem usporedne analize izrađene u AZTN-u, ističe se visoko mjesto Agencije po broju okončanih postupaka, što je još jedan dokaz ažurnosti u rješavanju predmeta, tim više uzmu li se u obzir gore spomenuto nisko mjesto na ljestvici po broju zaposlenih i pripadajućem proračunu.

Bilateralna suradnja

1. Sporazumi o suradnji

U okviru postojećeg Memoranduma o suradnji i razumijevanju između Agencije i Konkurencijskog vijeća BiH, predstavnici Agencije su 23. i 24. travnja 2013. godine bili u radnom posjetu Sarajevu. Razmijenjena su iskustva u radu te dogovoreni konkretni oblici suradnje u budućnosti. Članove Konkurencijskog vijeća BiH osobito je zanimala primjena u praksi nekih rješenja iz hrvatskog ZZTN-a te funkcionalnost organizacijskog ustrojstva Agencije, a s tim u vezi, uloga i rad glavnog ekonomista AZTN-a i primjena komunikacijske strategije. AZTN je prenio svoja iskustva iz sudjelovanja u projektima pomoći Europske unije (IPA, Twinning, TAIEX), a razgovaralo se i o ulozi AZTN-a u procesu pregovora o pristupanju EU.

Agencija je s Komisijom za zaštitu konkurencije Republike Srbije 30. rujna 2013. godine u Beogradu potpisala Memorandum o suradnji između dvije institucije. Memorandumom su se institucije suglasile oko unaprjeđenja suradnje u području prava i politike tržišnog natjecanja na temelju načela zajedničke koristi. Radi unaprjeđenja pravnog okvira u obje države, institucije će razmjenjivati informacije o zakonskim aktima koji se odnose na pitanja zaštite tržišnog natjecanja. Također, razmjenjivat će se informacije o unaprjeđivanju postupovnih pravila u području zaštite tržišnog natjecanja, kao i iskustva o odnosima koje su tijela za zaštitu konkurencije uspostavila s drugim nacionalnim regulatornim tijelima. Dogovoreno je i pružanje pomoći u pripremi materijala i studija iz područja zaštite tržišnog natjecanja te

pružanje pomoći kod sudjelovanja u međunarodnim aktivnostima, a naročito u pregovorima Republike Srbije o pristupanju Europskoj uniji i harmonizaciji propisa s pravnom stečevinom EU. Osnovni oblici suradnje bit će razmjena dokumenata, studija i publikacija koji nisu povjerljive prirode, organizacija seminara i studijskih putovanja radi profesionalne obuke stručnjaka iz obje institucije te sudjelovanje na konferencijama, seminarima i drugim događajima koji se organiziraju u Hrvatskoj i Srbiji, a čija svrha je promicanje tržišnog natjecanja.

2. Pomoć državama u okruženju u procesu stabilizacije i pridruživanja

U organizaciji Centra za izvrsnost Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH, o ožujku je organiziran trodnevni radni posjet institucijama Republike Crne Gore nadležnima za vođenje pregovora o članstvu u EU. U Crnoj Gori su, naime, tada bili okončani multilateralni i bilateralni dubinski pregled zakonodavstva (engl. *screening*). Čelništvo Agencije u Podgorici je imalo niz sastanaka i prezentacija, između ostalog, sa šefom radne grupe i pomoćnikom ministra nadležnim za unutarnje tržište i konkurenciju, predstavnicima Radne skupine za poglavlje 8. Konkurencija, Komisijom za državne pomoći i Agencijom za zaštitu konkurencije. Prenesena su im hrvatska iskustva tijekom pregovora, s osobitim naglaskom na potrebu da se pokrenu aktivnosti na izradi ili izmjenama zakona i drugih propisa vezanih uz izvršavanje obveza iz ovog poglavlja pregovora, te uspostavu institucija važnih za implementaciju zakonodavstva. Posebno je ukazano na potrebu provedbe obveza preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Crne Gore i država članica EU na području tržišnog natjecanja. Naime, provedba obveza preuzetih ovim sporazumom jedan je od uvjeta praćenja napretka u pregovorima i dokaz odlučnosti države kandidata da se priprema za članstvo u smislu postupnog preuzimanja pravne stečevine EU i njezine pravilne primjene u praksi. Na zahtjev crnogorskih predstavnika, detaljnije se informiralo o pravilima o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje, fiskalnim potporama te državnim potporama za radiodifuzijsko emitiranje odnosno načinu na koji je RH rješavala problematiku restrukturiranja sektora u teškoćama, osobito brodogradnje.

Iskustva Agencije u području državnih potpora bila su, pak, predmet interesa nekoliko događanja u Bosni i Hercegovini. Tako je predstavnik Agencije u svojstvu TAIEX stručnjaka održao izlaganja na radionici CEFTE na temu prijavljivanja i izvještavanja o državnim potporama, održanoj u Sarajevu u rujnu. Potom su uslijedila izlaganja u okviru projekta "Implementacija Zakona o državnoj pomoći BiH i bolja distribucija pomoći", u organizaciji Centra za politike i upravljanje BiH. U okviru toga projekta, predstavnik Agencije je sudjelovao na okruglom stolu „Reforma i modernizacija državne pomoći kao pretpostavka ekonomskog razvoja“ u Sarajevu, gdje je iznio

desetogodišnje iskustvo Republike Hrvatske u ustrojavanju sustava državnih potpora sukladno pravilima unutarnjeg tržišta EU.

Unutarnje ustrojstvo, financiranje i javnost rada Agencije

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 te Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004¹⁷⁴.

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti Agencija odgovara Hrvatskom saboru odnosno jednom godišnje podnosi Hrvatskom saboru izvješće o radu za proteklu kalendarsku godinu.

Unutarnja organizacija, način poslovanja, opći akti Agencije i druga pitanja značajna za rad Agencije uređena su Statutom Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja koji je potvrdio Hrvatski sabor¹⁷⁵. Sukladno ZZTN-u za ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa, na radnike Agencije i članove Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja primjenjuju se opći propisi o radu. Na slici 2. prikazuje se organizacijska struktura Agencije.

Radom Agencije upravlja **Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja** koje se sastoji od pet članova, a imenuje ih i razrješava dužnosti Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Uvjeti za imenovanje i trajanje mandata, za razrješenje predsjednika i članova Vijeća, kao i djelokrug Vijeća, uređeni su Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

¹⁷⁴ Riječ je o već u tekstu ovoga izvješća spomenutoj Uredbi Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenim člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 001, 04. 01. 2003., i Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004.

¹⁷⁵ Važeći Statut Agencije Hrvatski sabor potvrdio je 11. veljače 2011., objavljen je u Narodnim novinama, broj 22/2011, a stupio je na snagu 16. veljače 2011. godine.

Odlukom Hrvatskog sabora dana 15. listopada 2013. godine razriješeni su dužnosti dotadašnja predsjednica Vijeća mr. sc. Olgica Spevec, te članovi Vijeća dr. sc. Mirna Pavletić Župić i Milivoj Maršić, dipl. oec.¹⁷⁶. Dana 15. studenoga 2013. godine Hrvatski sabor je predsjednikom Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja imenovao Mladena Cerovca, mag. iur., te mr. sc. Ljiljanu Pavlic, mr. sc. Tatjanu Peroković i Denisa Matica, dipl. iur. članovima Vijeća¹⁷⁷. Vesna Patrlj, dipl. iur. imenovana je 21. veljače 2014. godine članicom Vijeća na novi mandat od 5 godina¹⁷⁸.

Vijeće u upravljanju Agencijom **donosi odluke o svim općim i pojedinačnim aktima Agencije**, na sjednicama Vijeća, većinom od najmanje tri glasa, a član Vijeća ne može biti suzdržan¹⁷⁹.

Stručna služba Agencije vodi postupke iz nadležnosti Agencije, dok Vijeće donosi odluke temeljem materijala koje je pripremila stručna služba. Neovisnost odnosno odvojenost priprema odluka, za koje pred Vijećem odgovara stručna služba, od njihovog konačnog donošenja od strane Vijeća, važan je sigurnosni mehanizam sprječavanja bilo kakvih koruptivnih djelovanja kod donošenja odluka u postupcima koji se vode u Agenciji.

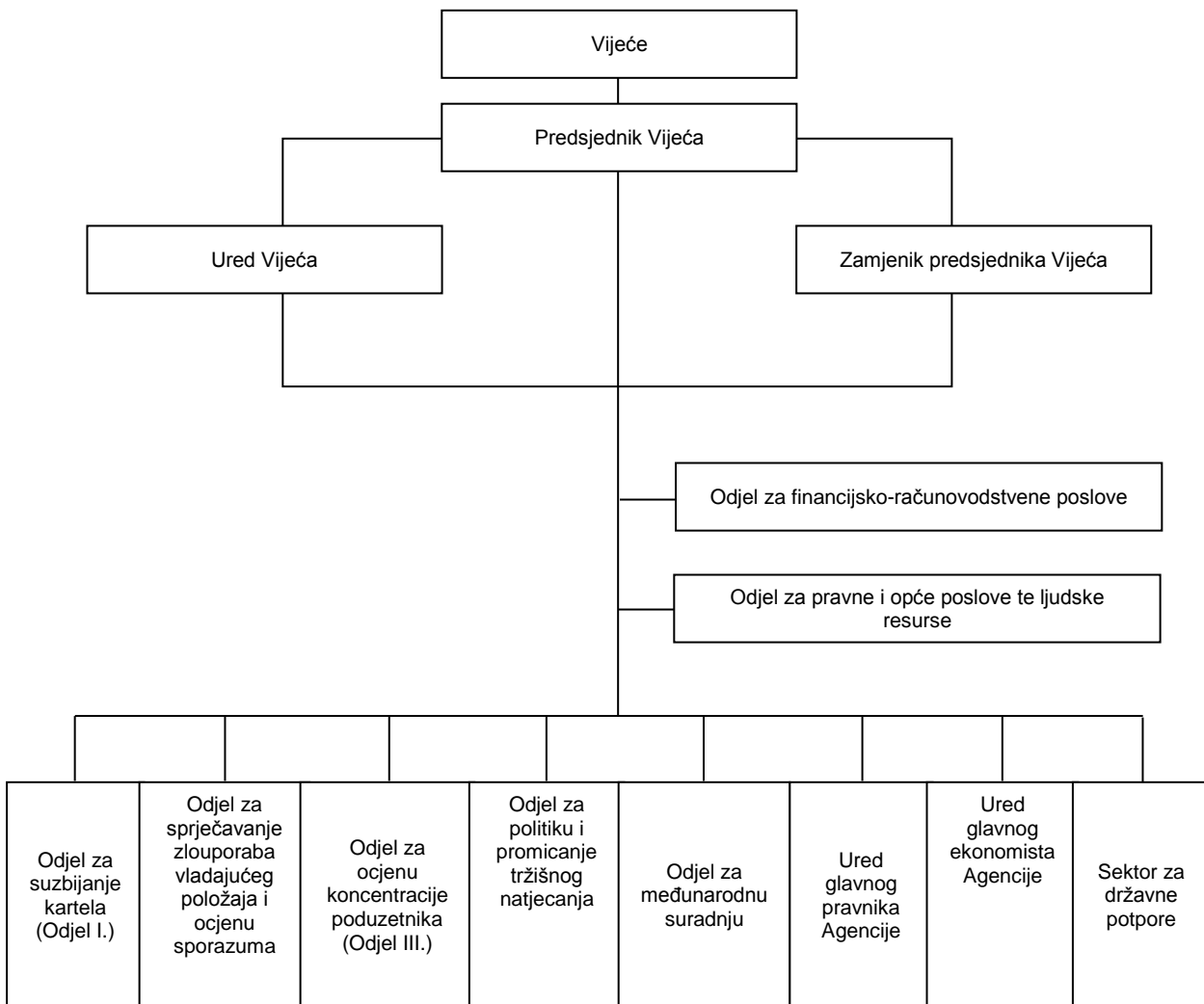
¹⁷⁶ Odluka o razrješenju predsjednice i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine (Narodne novine, broj 139/2013).

¹⁷⁷ Odluka o imenovanju predsjednika i dijela članova Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 15. studenog 2013. godine (Narodne novine, broj 139/2013).

¹⁷⁸ Odluka o imenovanju članice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja od 21. veljače 2014. godine (Narodne novine, broj 27/2014).

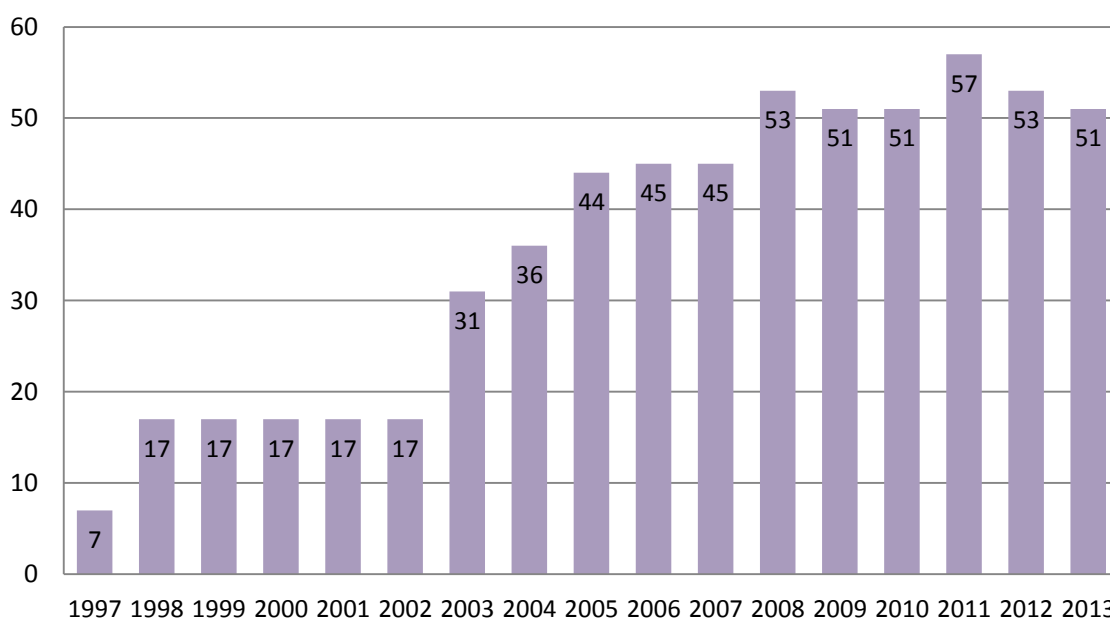
¹⁷⁹ Članak 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, broj 79/2009).

Slika 2. Shematski prikaz unutarnje organizacije AZTN-a

Agencija je u 2013. godini zapošljavala prosječno **51 djelatnika**, što je 4 % manje nego u 2012. godini kada je Agencija imala 53 zaposlenih, te 11 % manje nego u 2011. godini, kada je u Agenciji bilo ukupno 57 zaposlenih. U Agenciji je, kao i u sličnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja u drugim zemljama članicama EU koja se u potpunosti proračunski financiraju, prisutan problem fluktuacije zaposlenika, budući da je riječ o visoko obrazovanim zaposlenicima sa specifičnim kompetencijama i iskustvom. Razlog tome leži u neekspanzivnoj prirodi proračuna Agencije koji ne daje punu autonomiju u razvoju sustava napredovanja i nagrađivanja. Učinci recesije i uglavnom negativni trendovi na tržištu rada su u proteklom razdoblju djelomično amortizirali prethodno spomenute probleme iz sfere kadrovske politike budući relativna sigurnost zaposlenja sve više dobiva na značaju.

Slika 3. Broj zaposlenih u Agenciji u razdoblju od 1997. – 2013. godine

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Od ukupno 51 djelatnika u 2013. godini, 41 djelatnik bio je uključen u provedbu zakona iz nadležnosti Agencije, dok je preostalih 10 djelatnika obavljalo druge poslove usko povezane s provođenjem zakona i funkcioniranjem Agencije. U 2013. godini 12 radnika je imalo završene poslijediplomske znanstvene i stručne stupnjeve obrazovanja, svi voditelji postupaka u nadležnosti Agencije moraju imati položen pravosudni ispit, a od ukupno 20 pravnika, 18 ih ima položen pravosudni ispit. Od

ukupno 51 zaposlenika Agencije 45 ima visoku stručnu spremu, četiri višu, a dvoje srednju stručnu spremu.

U tablici 5. prikazuju se podaci o kvalifikacijskoj strukturi djelatnika Agencije. Prikazani podaci uključuju i članove Vijeća.

Tablica 5. Kvalifikacijska struktura djelatnika Agencije (stanje na dan 31. prosinca 2013. godine)

	pravници	ekonomisti	ostali	ukupno
1. VSS	20	23	2	45
2. VŠS	-	3	1	4
3. SSS	0	-	2	2
Ukupno	20	26	5	51
dr.sc., mr.sc., MBA	4	7	1	12
pravosudni ispit	18	-	-	18
revizorski ispit	-	3	-	3

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

U skladu sa svojim financijskim mogućnostima, Agencija posebnu vrijednost daje kontinuiranom dodatnom obrazovanju i stručnom usavršavanju svojih radnika. Ovdje treba spomenuti jedinstveni i obvezni oblik usavršavanja naziva INTER-EDUKA, sustav internog usavršavanja kroz koji i članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja i djelatnici stručne službe Agencije međusobno razmjenjuju znanja o najnovijim propisima, trendovima, postupanjima i konkretnim odlukama u području zaštite tržišnog natjecanja i državnih potpora na redovitim, dvotjednim internim predavanjima. No, u 2013. godini predstavnici Agencije sudjelovali su i na seminarima i konferencijama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i državnih potpora u Hrvatskoj i inozemstvu. Ovdje se posebno ističu seminari u okviru OECD-ovog Regionalnog centra za tržišno natjecanje u Budimpešti koji tradicionalno pruža financijsku podršku ovakvom sustavnom obrazovanju sudionika iz zemalja koje nisu članice OECD-a.

Proračun Agencije

Sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije, sukladno članku 26. stavku 9. ZZTN-a, osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske. Financiranje rada i aktivnosti Agencije isključivo proizlazi iz sredstava koja se osiguravaju u državnom proračunu Republike Hrvatske. Agencija ne ostvaruje vlastite prihode. Upravne pristojbe i upravno-kaznene mjere koje utvrđuje i izriče Agencija, sukladno članku 26. stavku 10. ZZTN-a, prihod su Državnog proračuna Republike Hrvatske.

U tablici 6. prikazuje se plan i izvršenje rashoda Agencije za 2013. godinu promatrano po izvorima financiranja.

Tablica 6. Plan i izvršenje rashoda Agencije po izvorima financiranja za 2013. godinu

Izvor financiranja	Plan 2013.	Izvršenje 2013.	Indeks	Struktura izvršenja po izvorima financiranja
1 - Opći prihodi i primici	13.055.600	12.738.116,30	97,6	99,4%
5 - Pomoći	79.474	78.667,37	99,0	0,6%
Ukupno	13.135.074	12.816.783,67	97,6	100%

U odnosu na ukupni proračun Agencije, treba razlikovati dva izvora financiranja. Prvi izvor označava se kao stavka „Opći prihodi i primici“ i u bitnome se odnosi na sredstva za redovan rad za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije a osiguravaju se u Državnom proračunu Republike Hrvatske. Drugi izvor financiranja označava se kao stavka „Pomoći“, a u bitnome predstavlja sredstva EU za projekte. Ta sredstva iskazana su u proračunu Agencije za 2013. godinu.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije u državnom proračunu za 2013. iz izvora 1 - Općih prihoda i primitaka, a koji predstavlja izvor sredstava za redovan rad Agencije, iznosila su **13.055.600,00** kuna. Pored toga, iz izvora 5 – Pomoći, a koji predstavlja EU sredstva za završno plaćanje projekta IPA 2007, planirano je **79.474,00** kuna.

Planirana sredstva po oba izvora financiranja za 2013. godinu iznosila su **13.135.074,00** kuna.

Izvršenje rashoda za redovan rad Agencije iznosilo je **12.738.116,30** kuna što predstavlja 97,6 posto u odnosu na plan. Dodatno, izvršeni su rashodi iz sredstava

EU za Projekt IPA 2007 u iznosu od **78.667,37** kuna što predstavlja 99,0 posto u odnosu na planirana sredstva. Promatrano po oba izvora financiranja, ukupno izvršena sredstva u 2013. godini iznosila su **12.816.783,67** kuna što predstavlja 97,6 posto iznosa u odnosu na plan rashoda Agencije za 2013. godinu.

Ukoliko se promatra struktura izvršenja rashoda Agencije za 2013. po izvorima financiranja, proizlazi kako je 99,4 posto izvršenja rashoda proizlazilo iz izvora 1- Opći prihodi i primici, dok je svega 0,6 posto izvršenja proizlazilo iz izvora 5 - Pomoći.

Nadalje, u tablici 7. prikazuje se plan i izvršenje rashoda Agencije za 2013. godinu promatrano po grupama računa.

Tablica 7. Plan i izvršenje rashoda Agencije za 2013. godinu po grupama računa

Grupa računa	Plan	Izvršenje	Indeks	Struktura
31 Rashodi za zaposlene	9.855.600	9.609.081,70	97,50	74,97%
32 Materijalni rashodi a) za redovan rad Agencije	3.157.925	3.090.169,39	97,85	24,11%
34 Financijski rashodi	3.800	3.288,21	86,53	0,03%
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	38.275	35.577,00	92,95	0,28%
Ukupno (31+32a+34+42)	13.055.600	12.738.116,30	97,57	99,39%
32 Materijalni rashodi b) IPA 2007	79.474	78.667,37	98,99	0,61%
Ukupno (31+32a+32b+34+42)	13.135.074	12.816.783,67	97,58	100,00%

Rashodi za zaposlene (31)

Rashodi za zaposlene izvršeni su u iznosu od 9.609.081,70 kuna, odnosno 97,50 posto u odnosu na plan a 2% manje u odnosu na 2012. godinu. Promatrano po strukturi, rashodi za zaposlene činili su 74,97 posto rashoda u odnosu na ukupne rashode. Rashodi za zaposlene uključuju bruto plaće u iznosu od 8.291.717,48 kuna, ostale rashode za zaposlene u iznosu od 44.676,12 kuna te doprinose na plaće u iznosu od 1.272.688,10 kuna.

U 2013. godini nije bilo zapošljavanja novih radnika. Pri isplati ostalih rashoda za zaposlene (jubilarne nagrade, dar za djecu, pomoći i slično), Agencija se pridržavala odredbi Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike.

Materijalni rashodi (32)

Materijalne rashode činili su rashodi za redovan rad Agencije koji se financiraju iz proračunskih sredstava (izvor 1) i rashodi za projekte pomoći financirani iz EU sredstava (izvor 5).

Materijalni rashodi za redovan rad Agencije (naznačeno kao stavka 32a u tablici 7.) izvršeni su u iznosu od 3.090.169,39 kuna, odnosno 97,85 posto u odnosu na planirano, ili 24,11 posto u odnosu na ukupne rashode.

U usporedbi s 2012. godinom, Agencija je i u 2013. godini provodeći mjere štednje i vodeći računa o racionalnom raspolaganju sredstava, ostvarila uštedu na ovoj grupi rashoda od oko 15 posto. Smanjenja su ostvarena na gotovo svim stavkama materijalnih izdataka, izuzev rashoda za energiju i komunalne usluge na čiji porast Agencija nije mogla utjecati. Porast rashoda zabilježen je također na stavci usluga promidžbe i informiranja, do kojeg je došlo radi korištenja internet usluge koja stručnoj službi omogućava nužno potrebno praćenje propisa iz područja europskog prava i primjenu istih u rješavanju predmeta.

Druga komponenta materijalnih rashoda predstavljala je rashode za projekt IPA 2007 (naznačeno kao stavka 32b u tablici 7.). Ti rashodi izvršeni su u iznosu od 78.667,37 kuna odnosno 98,99 posto u odnosu na planirano. U odnosu na 2012. godinu ovi rashodi su izvršeni sa svega 1,6 posto, jer su Projekti pomoći EU (iz programa IPA 2007 i 2008) koji su se u Agenciji provodili u prethodnim godinama završeni zaključno s 2012. godinom. U 2013. godini izvršeno je samo završno plaćanje projekta IPA 2007.

Financijski rashodi (34)

Nadalje, financijski rashodi izvršeni su u iznosu od 3.288,21 kuna odnosno 86,53 posto u odnosu na planirano. Ti rashodi odnose se na bankarske troškove pri provođenju usluga deviznog poslovanja i izvršeni su na nivou rashoda 2012. godine.

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (42)

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine iznosili su u 2013. godini 35.577,00 kuna ili 0,28 posto ukupnih rashoda Agencije a odnosili su se na najnužniju zamjenu uredske opreme.

Tablica 8. Prikaz Izvršenja rashoda Agencije 2013. u odnosu na 2012. godinu

Grupa Računa	Izvršenje 2012.	Izvršenje 2013.	Izvršenje 2013 / 2012.
1	2	3	4(3/2)
31 Rashodi za zaposlene	9.844.269,03	9.609.081,70	97,61
32 Materijalni rashodi	3.659.944,70	3.090.169,39	84,43
za redovne aktivnosti AZTN	3.601.701,05	3.090.169,39	85,80
za nacionalno učešće za projekt IPA	58.243,65	0,00	0,00
34 Financijski rashodi	3.289,48	3.288,21	99,96
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	46.520,25	35.577,00	76,48
a) Ukupno 31+32+34+42 (izvor 1)	13.554.023,46	12.738.116,30	93,98
b) 32 Materijalni rashodi (izvor 5)	5.077.833,72	78.667,37	1,55
za projekte IPA	5.077.833,72	78.667,37	1,55
Sveukupno a+b	18.631.857,18	12.816.783,67	68,79

Zaključno, uspoređujući ukupno izvršenje rashoda Agencije za 2013. godinu u odnosu na izvršenje 2012. godine vidljivo je smanjenje ukupnih rashoda za 5.815.073,21 kuna odnosno za 31,21 posto.

Ovom smanjenju najviše je doprinijelo smanjenje rashoda za projekte iz sredstava EU (izvora 5), koji su u odnosu na 2012. godinu manji za 4.999.166,35 kuna odnosno za 98,45 posto.

Rashodi za rad Agencije iz Državnog proračuna (izvora 1) u 2013. godini u odnosu na 2012., manji su za 815.907,16 kuna odnosno za 6,02 posto.

Postupkom proračunskog nadzora plaća i naknada za 2012. i 2013. godinu provedenom u studenom 2013. godine od strane Ministarstva financija, Uprave za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor, nisu utvrđene nepravilnosti u poslovanju.

Zaključno, moramo napomenuti da nužna restriktivna politika koja se odražava i u Proračunu Agencije nosi operativni rizik u odnosu na broj zaposlenika i stanje informacijskoga sustava.

Javnost rada Agencije

Agencija sustavno radi iskorake u otvaranju prema javnosti jer na taj način, između ostalog, ispunjava svoju zakonsku obvezu promicanja i širenja kulture tržišnog natjecanja, a ujedno tu složenu problematiku pokušava približiti što je moguće širem krugu korisnika.

Javnost rada odnosno objava i dostupnost svih odluka te temeljnih akata Agencije na mrežnim stranicama koje su i glavni komunikacijski kanal Agencije, izdavanje mjesečnog informativnog biltena u cilju što jasnijeg prenošenja stavova Agencije i pojašnjenja njezinih odluka svim ciljnim skupinama, kao i redovito komuniciranje s medijima, glavna su obilježja transparentnosti institucije.

Komunikacijske aktivnosti Agencije, temeljene su na Komunikacijskoj strategiji¹⁸⁰ koju je, sukladno obvezi iz Programa rada za 2012. - 2013. godinu Agencija usvojila u srpnju 2012. godine, a dijele se na redovite i izvanredne odnosno povremene.

Osim zakonskih obveza podnošenja izvješća o radu Agencije Hrvatskom saboru, u redovite aktivnosti ubrajaju se objave svih odluka Agencije (rješenja, zaključci, mišljenja), istraživanja koje provodi Agencija, informacije o propisima o tržišnom natjecanju i državnim potporama kao i o najvažnijim internim dokumentima Agencije (izvještaji o radu, programi rada, statut itd.) na mrežnim stranicama Agencije. Na stranici se redovito objavljuju i odluke do 1. srpnja 2013. godine nadležnih upravnih sudova odnosno Visokog upravnog suda RH povodom tužbi na rješenja Agencije kao i odluke Ustavnog suda RH.

Putem internetske mreže Agencija redovito i intenzivno komunicira i s medijskom javnošću. Na stranici se objavljuju priopćenja za javnost o najvažnijim odlukama sa sjednica Vijeća, koja se ujedno šalju i izravno novinarima. Također, na istom mjestu se objavljuju sve značajne informacije vezane uz rad Agencije i njezine domaće i međunarodne aktivnosti kao i druge aktualnosti iz prava tržišnog natjecanja važne za javnost.

¹⁸⁰ Strategijom je definiran glavni cilj svakog oblika komunikacije Agencije te su utvrđene ključne poruke Agencije i dijelovi javnosti kojima se Agencija obraća. Prilog strategiji je i detaljan Plan komunikacijskih aktivnosti Agencije s vremenskim okvirima unutar kojih se komunikacija odvija. Komunikacijska strategija je javna i dostupna na internetskim stranicama Agencije www.aztn.hr.

U 2013. godini bilo je oko 1300 medijskih objava iz područja tržišnog natjecanja i državnih potpora te onih koje su se odnosile na rad Agencije. Statistiki objava valja pribrojati i dvjestotinjak pismenih i usmenih odgovora na upite poduzetnika i predstavnika medija. Uz to, u Agenciji se, također u skladu s Komunikacijskom strategijom, održavaju redoviti neslužbeni razgovori s novinarima koji služe za dodatna pojašnjenja nekih odluka Agencije, ali i pravila i prakse tržišnog natjecanja.

Agencija od studenog 2012. godine redovito mjesečno izdaje i mjesečni informativni bilten u elektronskom obliku („AZTN info“)¹⁸¹ koji je krajem 2013. godine imao oko 450 registriranih primatelja u ključnim društvenim skupinama - donositeljima odluka, poduzetnicima, akademskoj i stručnoj javnosti i predstavnicima medija. Tijekom 2013. Agencija je izdala 11 brojeva biltena (dvobroj srpanj-kolovoz).

U 2013. godini na mrežnim stranicama Agencije objavljeno je:

148 odluka Agencije

22 priopćenja za javnost

41 vijest iz prava tržišnog natjecanja i djelokruga rada Agencije

11 brojeva biltena *AZTN info*¹⁸².

Povremene odnosno izvanredne komunikacijske aktivnosti Agencije u uskoj su vezi s odlukama koje Agencija donosi odnosno vanjskim okolnostima koje imaju utjecaja na djelokrug rada Agencije.

¹⁸¹ U cilju dodatnog jačanja transparentnosti institucije Komunikacijskom strategijom je definirano osmišljavanje i izdavanje informativnog biltena Agencije. Bilten je zamišljen i realiziran krajem 2012. kao mjesečna elektronska publikacija koja općoj i stručnoj javnosti na jednostavan i razumljiv način predstavlja odluke i aktivnosti Agencije, ali i prenosi zanimljivije informacije i teme iz područja tržišnog natjecanja i državnih potpora iz Europske unije i svijeta. Bilten se primateljima šalje elektronskim putem te se objavljuje i na službenim mrežnim stranicama Agencije (www.aztn.hr) gdje su arhivirani i dostupni svi objavljeni brojevi.

¹⁸² U Narodnim novinama i na internetskim stranicama Agencije objavljuju se rješenja Agencije, dok se ostali akti Agencije i odluke Visokog upravnog suda RH objavljuju na internetskoj stranici Agencije. Podaci koji se smatraju poslovnom tajnom se ne objavljuju. Agencija u skladu sa svojom zakonskom obvezom na svojoj internetskoj stranici odmah po izdavanju potvrde o potpunosti prijave namjere koncentracije, objavljuje i javni poziv za dostavljanje primjedaba i mišljenja o mogućim učincima predmetne koncentracije na tržišno natjecanje.

Najveći takav utjecaj na konkretne komunikacijske aktivnosti Agencije tijekom 2013. godine imalo je pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji. Značaj tih promjena za Agenciju, ali i za poduzetnike u Hrvatskoj je vrlo velik pa je u skladu s tim Agencija putem svih dostupnih alata intenzivno komunicirala sve informacije vezane uz promjene propisa te novu ulogu Agencije u sustavu zaštite tržišnog natjecanja EU. Ujedno je te informacije iskoristila i kao priliku za dodatnu edukaciju javnosti o propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Budući da su pristupanjem Hrvatske u EU ovlasti Agencije u sustavu državnih potpora, kao i u svim državama članicama, prenesene na Europsku komisiju, Agencija je u drugom kvartalu 2013. godine intenzivno privodila kraju postupke vođene temeljem nadležnosti koje je imala sukladno Zakonu o državnim potporama koji je bio na snazi do 30. lipnja 2013. godine. Neke od odluka izazvale su izniman interes javnosti (odobrenje programa restrukturiranja *Croatia Airlinesa*, *Croatia banke* itd.).

Izravan rezultat komunikacijskih aktivnosti vezan uz sve navedene promjene kao i odluke u razdoblju neposredno prije pristupanja Republike Hrvatske EU bio je više od 300 objavljenih priloga u raznim medijima, tiskanim i elektronskim.

Drugi, ključan utjecaj na komunikacije Agencije u 2013. godini je imala promjena u Vijeću za zaštitu tržišnog natjecanja budući da je 15. listopada 2013. godine drugi mandat u tom tijelu istekao predsjednici i dvama članovima Vijeća. Kao što je već prethodno navedeno, Hrvatski sabor je novog predsjednika i nove članove Vijeća potvrdio 15. studenoga 2013., a s obzirom na interes javnosti za te kadrovske promjene, i u tom je razdoblju zabilježeno pojačano medijsko praćenje Agencije.

Zaposlenici Agencije su i tijekom 2013. godine bili aktivni u sudjelovanju na konferencijama, okruglim stolovima, prezentacijama, seminarima i fakultetima, na kojima su, na poziv organizatora, promovirali kulturu tržišnog natjecanja i državnih potpora.

Zaključno, sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama,¹⁸³ Agencija kao tijelo javne vlasti osigurava pravo na **pristup informacijama**. Tako je na internetskoj stranici Agencije objavljen obrazac zahtjeva za pristup informacijama, kao i ime i kontakt adresa službenika za informiranje. Nadalje, sukladno novom Zakonu o pravu

¹⁸³ Narodne novine, broj 25/2013.

na pristup informacijama, kojim je proširena dostupnost informacija kojima raspolažu tijela javne vlasti, Agencija na internetskoj stranici objavljuje sve ključne informacije vezane uz svoj rad, primjerice, podatke o javnoj nabavi, o proračunu Agencije, te ostale relevantne informacije vezane uz rad Agencije.

Agencija je Povjereniku za pristup informacijama (do sada Agenciji za zaštitu osobnih podataka) dostavila izvješće o provedbi zakona za 2013. godinu. Prema Upisniku o zahtjevima, postupcima i odlukama o ostvarivanju prava na pristup informacijama, Agencija je u 2013. godini zaprimila ukupno sedam zahtjeva za pristup informacijama koji su svi prihvaćeni.

Zaključak

Izveštajnu 2013. godinu, osobito njezinu drugu polovicu, obilježilo je nekoliko događaja vrlo značajnih za rad Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Prijelomnica je svakako bilo pristupanje Republike Hrvatske u punopravno članstvo u EU koje je u ukupnom sustavu zaštite tržišnog natjecanja, uključujući državne potpore, donijelo velike promjene koje su svoj konačni oblik dobile u travnju 2014. godine, a koje smo u ovom izvješću detaljno obrazložili. Izmjene pravnoga režima zaštite tržišnog natjecanja u bitnome su doprinijele značajnom porastu broja riješenih predmeta i trajnom povećanju obujma posla. Vidljiv je i porast zahtjevnosti transakcija koje Agencija analizira i prati, s jedne strane on govori o sazrijevanju i razvoju tržišta, a s druge, o učincima globalizacijskih i posebno euro-integracijskih procesa. Zahtjevnije transakcije uz pojavu složenih instrumenata provedbe su ujedno i odraz evolucije u shvaćanju prava tržišnog natjecanja na čemu Agencija radi kontinuirano od 1997. godine.

Uvjerenje da održivi razvoj gospodarstva počiva na konkurentnoj ekonomiji izrasloj iz prokompetitivnog okruženja obilježilo je cjelokupan rad Agencije u 2013. godini, osobito u onom dijelu njezinih aktivnosti koje su bile usko vezane uz promicanje zaštite tržišnog natjecanja s aspekta krajnjih koristi za potrošače.

Kako je to i naznačeno u Programu rada Agencije za razdoblje od 2014. - 2016. godine, dokazivanje koristi od učinkovite konkurencije za poduzetnike i potrošače i dalje će biti jedan od naših glavnih fokusa.

U idućem trogodišnjem razdoblju usmjerit ćemo se upravo na one poremećaje na tržištu koji potrošačima i poduzetnicima nanose najveću i izravnu štetu. Ovdje mislimo na teška ograničenja tržišnog natjecanja i kartelne dogovore u čijem otkrivanju ćemo posebno surađivati s Europskom komisijom i drugim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja. Naime, s aspekta štete za potrošače ne postoje „mali“ i „veliki“ karteli, postoje samo oni poduzetnici koji umjesto da se natječu, dogovorom s konkurentima dugoročno održavaju umjetni *status quo* na tržištima kroz nerealne cijene ili podjelom tržišta.

Europska komisija je izračunala da se zabranjenim dogovorom poduzetnika cijena potrošačima povećava za 20-25 posto, pa se jačanjem provedbene uloge Agencije u tom segmentu, „proizvodi“ direktna korist za potrošače. U tom svjetlu, Agencija će, unatoč teškoćama u prihvaćanju ideje pokajništva u okruženju, nastojati unaprijediti i što intenzivnije promovirati svoj sustav zviždača, bez kojeg je, što pokazuje praksa u Europskoj uniji, otkrivanje i kažnjavanje kartela iznimno teško.

Također, Agencija će se u razdoblju od 2014. - 2016. godine posebno posvetiti praksama na tržištu koje se odnose na obveze nenatjecanja, ograničenja vezana uz konkurenciju maloprodajnim cijenama, dogovore o formiranju cijena, sporazume o „plaćanju na odgodu“, ograničenja pasivne prodaje, razmjenu poslovno osjetljivih informacija te preporučene cijene udruženja poduzetnika.

Među prioritetima su i moguće zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika i to isključujući oblici zlouporaba kao što su odbijanje poslovanja, sheme rabata te obveze vezivanja. Od posebnog interesa u tome smislu su nam tržišta na kojima je provedena ili se provodi liberalizacija (tržište telekomunikacijskih i poštanskih usluga, vodoopskrbe, električne energije i sl.).

U odnosu na teška ograničenja tržišnog natjecanja Agencija će raditi i na stvaranju konzistentne politike izricanja upravno-kaznenih mjera jer upravo upravno-kaznene mjere trebaju poduzetnike odvraćati od recidiva, a naravno imaju u ulogu generalne prevencije.

Nastavit će se s provedbom sektorskih istraživanja tržišta kako bi dobili bolji uvid u odnose na pojedinim mjerodavnim tržištima, osobito onima koja ukazuju na slabosti u funkcioniranju koje mogu biti posljedica postupanja poduzetnika, strukture pojedinog tržišta, ponašanja i navika potrošača, utjecaja države kroz regulaciju te drugih čimbenika koji mogu imati negativan utjecaj na pojedino mjerodavno tržište. Takve dubinske analize tržišta ili jedine prakse na tržištu osim što služe kao podloga za izradu i publiciranje mišljenja odnosno strukturiranih rezultata pojedinih istraživanja u svrhu prevencije, često otkriju nepravilnosti koje su suprotne propisima o zaštiti tržišnog natjecanja pa tako Agenciji postaju temelj za provedbene aktivnosti odnosno pokretanje postupaka utvrđivanja zlouporaba ili zabranjenih sporazuma poduzetnika.

U planu je, između ostalog, sektorsko istraživanje pojedinih segmenata tržišta farmaceutskih usluga i proizvoda, turističkih agencija, financijskih usluga, tržišta kapitala, osiguranja, internetske trgovine.

Treći strateški cilj Agencije je promicanje prava tržišnog natjecanja u odnosima s poduzetnicima, državom i najširoj javnosti, dakle, na više razina. Konkretno uključuju davanje mišljenja o usklađenosti, kako nacrtu prijedloga zakona tako i važećih zakona i drugih propisa s pravilima o zaštiti tržišnog natjecanja, preko objava odluka, mišljenja i stavova Agencije, komunikacije s medijima i najširoj javnosti te odnosima s akademskom zajednicom te, na koncu, pomoći poduzetnicima, neovisno o njihovoj veličini, pri izradi programa usklađenosti postupanja njihovih organizacija s pravilima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Upravo s tim ciljem, Agencija je pristupila izradi priručnika koji predstavlja praktične upute za pomoć pri izradi i provođenju takvih programa usklađenosti. Naime, praksa provođenja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u Hrvatskoj je pokazala, da unatoč tome što je riječ o prisilnim propisima, do njihove povrede vrlo često dolazi zbog neznanja zaposlenika i njihove neupućenosti u te propise.

Kako bi mogli prepoznati situacije u kojima se mogu povrijediti propisi iz područja zaštite tržišnog natjecanja, zaposlenike je potrebno educirati. Edukacija uključuje i edukaciju rukovoditelja na svim razinama, budući da oni moraju preuzeti potpunu odgovornost za vlastito postupanje, ali i postupanje njihovih zaposlenika u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Educirani rukovoditelji i zaposlenici ključni su preduvjet u izbjegavanju potencijalno opasnih situacija kada je riječ o kršenju propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Ovaj vodič, svojevrsan „kodeks ponašanja“ kojeg je priredila Agencija, moguće je prilagoditi poslovanju svakog poduzetnika neovisno o djelatnosti i tržištima na kojima posluje, a Agencija će ga putem svih raspoloživih komunikacijskih kanala i na svojim internetskim stranicama, učiniti dostupnim svim poduzetnicima.

Vjerujemo da su naši ciljevi za iduće razdoblje realni i razumno ostvarivi te da ujedno potvrđuju i naše temeljne vrijednosti: pouzdanost, učinkovitost i kredibilitet sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj.

Prilozi

PRILOG I. PRESUDE VISOKOG UPRAVNOG SUDA RH I UPRAVNIH SUDOVA U 2013. GODINI

	KLASA	TUŽITELJ	ODLUKA
1	UP/I 030-02/2008-01/072 Usl – 858/12 – 3 Upravni sud u ZAGREBU	EUROPAPRESS HOLDING d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv Nakladnika općinformativnih dnevnika	Rješenje AZTN-a 12.01.2012. Tužba 06.03.2012. (21.03.2012.) Odgovor na tužbu – 10.04.2012. Presuda – 17.1.2013. – tužba se odbija (27.11.12.)
2	UP/I 030-02/2006-01/018 Us – 4116/2009 – 2 Visoki upravni sud RH	VIPnet d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv VIPnet d.o.o., Zagreb - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a 30.12.2008. NN 41/09 Tužba – 16.04.2009. Odgovor na tužbu – 12.05.2009. Presuda - 18.1.2013. – tužba se odbija (24.12.12.) NN 11/13
3	UP/I 030-02/2006-01/041 Us – 5086/2009 – 02 Visoki upravni sud RH	PROPLIN d.o.o., Zagreb u predmetu: Sdam plin d.o.o., Virovitica i Brala – trade d.o.o., Islam Latinski protiv Proplin d.o.o., Zagreb - rješenje o zlouporabi vladajućeg položaja	Rješenje AZTN-a 30.12.2008. NN 62/09 Tužba – 27.04.2009. Odgovor na tužbu – 25.05.2009. Presuda - 18.1.2013. – tužba se odbija (19.12.12.) NN 11/13
4	UP/I 030-02/2008-01/067 Us – 1271/2009 – 2 Us – 13467/2009-4 Visoki upravni sud RH	ADRIA LADA d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv Adria Lada d.o.o., Zagreb - rješenje o privremenoj mjeri - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a 17.12.2008. Tužba – 19.02.2009. Odgovor na tužbu – 11.03.2009. Presuda – 18.1.2013. – tužba se odbija (19.12.12.) NN 11/13 Rješenje AZTN-a 24.09.2009. NN 150/09 Tužba – 14.01.2010. Odgovor na tužbu – 28.01.2010. Presuda - 26.05.2011. – tužba se odbija (7.4.12.) NN 69/11
5	UP/I 030-02/2010-01/018 Us – 9383/2011-2 VUS – objedinjena presuda – 9383/2011-4	BIRODOM d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv Udruge trgovaca uredskim materijalom i njezinih članova - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a od 21.07.2011. NN 111/11 Tužba – 03.10.2011 Odgovor na tužbu – 18.10.2011. Presuda – 24.01.13. – tužbe se odbijaju (19.12.12.) NN 13/13
6	UP/I 030-02/2010-01/018 Us – 9507/2011-2 Visoki upravni sud RH – objedinjena presuda – 9383/2011-4	ZVIBOR d.o.o., TIMI d.o.o., TIP Kutina d.o.o. TIP Zagreb d.o.o. u predmetu: AZTN protiv Udruge trgovaca uredskim materijalom i njezinih članova - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a od 21.07.2011. NN 111/11 Tužba – 03.10.2011 Odgovor na tužbu – 18.10.2011. Presuda - 24.01.13. – tužbe se odbijaju (19.12.12.) NN 13/13
7	UP/I 030-02/2010-01/018 Us – 9521/2011-2 Visoki upravni sud RH – objedinjena presuda – 9383/2011-4	TEXT-PAPIR d.o.o., Split u predmetu: AZTN protiv Udruge trgovaca uredskim materijalom i njezinih članova - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a od 21.07.2011. NN 111/11 Tužba – 03.10.2011 Odgovor na tužbu – 18.10.2011. Presuda - 24.01.13. – tužbe se odbijaju (19.12.12.) NN 13/13
8	UP/I 030-02/2010-01/018 Us – 9571/2011-2 Visoki upravni sud RH – objedinjena presuda – 9383/2011-4	JADRAN-INFORMATIKA d.o.o., Rijeka u predmetu: AZTN protiv Udruge trgovaca uredskim materijalom i njezinih članova - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a od 21.07.2011. NN 111/11 Tužba – 03.10.2011 Odgovor na tužbu – 18.10.2011. Presuda - 24.01.13. – tužbe se odbijaju (19.12.12.) NN 13/13
9	UP/I 030-02/2010-01/018 Us – 9651/2011-2 Visoki upravni sud RH – objedinjena presuda – 9383/2011-4	INGPRO d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv Udruge trgovaca uredskim materijalom i njezinih članova - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a od 21.07.2011. NN 111/11 Tužba – 03.10.2011 Odgovor na tužbu – 18.10.2011. Presuda - 24.01.13. – tužbe se odbijaju (19.12.12.) NN 13/13
10	UP/I 030-02/2011-01/052 Usl – 2973/12 Upravni sud u ZAGREBU	HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Zagreb u predmetu: AZTN protiv Odašiljači i veze d.o.o., Zagreb; Inicijativa Hrvatske radiotelevizije za pokretanje postupka sprječavanja, ograničavanja, narušavanja tržišnog natjecanja - zaključak o odbacivanju inicijative	Zaključak AZTN-a od 12.07.2012. Tužba – 27.9.2012. (19.9.2012) Odgovor na tužbu – 11.10.2012. Rješenje – 29.1.2013. – upravni spor se obustavlja radi povučene tužbe (14.1.2013)

11	UP/I 030-02/2011-01/015 Us – 6879/2011-2 Visoki upravni sud RH	KOMUNALNO TRGOVAČKO DRŠTVO IVANJ d.o.o., Novi Vinodolski u predmetu: AZTN protiv KD KOZALA d.o.o., Rijeka - zaključak o odbacivanju inicijative	Zaključak AZTN-a od 02.06.2011. Tužba – 11.07.2011. Odgovor na tužbu – 22.07.2011. Presuda – 13.2.2013 – tužba se odbija (19.12.12.)
12	UP/I 030-02/2008-01/003 Us – 1700/2010 – 4 Visoki upravni sud RH	STANO-UPRAVA d.o.o., Split u predmetu: AZTN protiv upravitelja stambenih zgrada u Splitu - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a 24.11.2009. NN 37/10 Tužba – 18.03.2010. Odgovor na tužbu – 08.04.2010. Presuda – 13.2.13. - tužba se odbija ((13.12.12)) NN 20/13
13	UP/I 030-02/2008-01/003 Us – 2001/2010 – 2 Visoki upravni sud RH	NOVI DANI d.o.o., Split u predmetu: AZTN protiv upravitelja stambenih zgrada u Splitu - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a 24.11.2009. NN 37/10 Tužba – 18.03.2010. Odgovor na tužbu – 29.03.2010. Presuda – 13.2.13. - tužba se odbija ((13.12.12)) NN 20/13
14	UP/I 030-02/2008-01/003 Us – 2446/2010 – 2 Visoki upravni sud RH	TEHNOPLAST d.o.o., Split u predmetu: AZTN protiv upravitelja stambenih zgrada u Splitu - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a 24.11.2009. NN 37/10 Tužba – 18.03.2010. Odgovor na tužbu – 08.04.2010. Presuda – 13.2.13. - tužba se odbija ((13.12.12)) NN 20/13
15	UP/I 030-02/2008-01/003 Us – 2446/2010 – 4 Visoki upravni sud RH	DUB – inženjering d.o.o., Split u predmetu: AZTN protiv upravitelja stambenih zgrada u Splitu - rješenje o zabranjenom sporazumu	Rješenje AZTN-a 24.11.2009. NN 37/10 Tužba – 08.04.2010. Odgovor na tužbu – 16.04.2010. Presuda – 13.2.13. - tužba se odbija ((13.12.12)) NN 20/13
16	UP/I 030-02/2011-01/003 Usl – 13056/11-17 Visoki upravni sud RH	UDRUGA TRGOVACA MEĐIMURJE, DIVNA, Čakovec TRSTENJAK, Zagreb, SMOKING d.o.o., Zagreb i KAEROTRADE d.o.o.; Zagreb u predmetu: AZTN protiv upravitelja stambenih zgrada u Splitu - zaključak o odbacivanju inicijative	Zaključak AZTN-a od 13.10.2012. Tužba – 13.12.2012. Odgovor na tužbu – 28.12.2012. Presude – 4.4.2013. (14.3.2013.) NN 20/13 - Udruga trgovaca Međimurje – tužba se odbacuje - Divna Trstenjak – postupak se obustavlja - Smoking – tužba se odbija
17	UP/I 030-02/2010-01/002 Usl– 17/12-3 Upravni sud u ZAGREBU	AKTON d.o.o., Zagreb u predmetu: Akton d.o.o., Buzin protiv VIPnet d.o.o., Zagreb - rješenje o odbacivanju zahtjeva	Rješenje AZTN-a od 17.11.2011. Tužba – 08.02.2012. Odgovor na tužbu – 17.02.2012. Presuda - 29.04.13.- tužba se odbija (10.04.13.) NN 49/13
18	UP/I 030-02/2011-01/007 Usl – 424/12-4 Upravni sud u ZAGREBU Usz-453/2013-2	CONTINENTAL FILM d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv Blitz d.o.o., Zagreb, Blitz-Cinestar d.o.o., Zagreb, Blitz-Cinestar Adria d.o.o., Zagreb i Duplicato media d.o.o., Zagreb, - inicijativa: Continental film d.o.o., Zagreb - zaključak o odbacivanju inicijative	Zaključak AZTN-a od 01.12.2011. Tužba – 29.03.2012. (23.03.2012) Odgovor na tužbu – 12.04.2012. Presuda - 16.5.2013. – tužba se odbija (25.4.2013) Presuda - 18.10.2013. – žalba se odbacuje (18.10.2013) - Žalba Continental film d.o.o.
19	UP/I 030-02/2011-01/042 Usl – 1147/12-5 Upravni sud u ZAGREBU	BAT Hrvatska d.o.o. za trgovine i usluge, Zagreb u predmetu: AZTN protiv TDR d.o.o., Rovinj – inicijativa: BAT HRVATSKA d.o.o., Zagreb - zaključak o odbacivanju inicijative	Zaključak AZTN-a od 09.02.2012. Tužba – 04.09.2012. (29.08.2012) Odgovor na tužbu – 19.9.2012. Presuda – 28.5.2013. – tužba se odbija (15.4.2013)
20	UP/I 034-03/2012-03/021 UslII – 92/2013-2 Visoki upravni sud RH	KAPITAL KLUB d.o.o., Zagreb u predmetu: AZTN protiv ZAGREBAČKE BURZE – inicijativa: BAT HRVATSKA d.o.o., Zagreb - zaključak o odbacivanju inicijative	Zaključak AZTN-a od 27.12.2012. Tužba – 1.10.2013. (23.9.2013.). Odgovor na tužbu – 10.10.2013. Presuda – 12.11.2013. - tužba se odbija (24.10.13.)
21	UP/I 030-02/2011-01/043 Usl – 1737/12-2 Upravni sud u RIJECI Visoki upravni sud RH UslI-101/2013-3	RIVIERA ADRIA d.d., Poreč u predmetu: AZTN protiv USLUGE POREČ, Poreč – inicijativa: Riviera, Poreč - rješenje o obustavi postupka	Rješenja AZTN-a od 25.10.2012. Tužba – 13.2.2013. Odgovor na tužbu – 28.12.2013. Rješenje US Rijeka – stvama nenadležnost – ustupljeno VUS-u (4.11.2013.) Presuda – 22.11.13. - postupak se obustavlja radi povlačenja tužbe (13.11.13.)

PRILOG II. ODLUKE AGENCIJE IZ 2013. GODINE OBJAVLJENE NA INTERNETSKOJ STRANICI AZTN-a

	Klasa	Predmet	Područje	Vrsta odluke	Narodne novine
1.	10.01.2013. UP/I 430-01/2011-04/009	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Prijedlog Odluke o izmjeni Odluke o obavljanju domaćeg linijskog zračnog prijevoza Croatie Airlines d.d. u razdoblju od 2007.- 2011.	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
2.	24.01.2013. UP/I 034-03/2013-01/002	AZTN protiv Hrvatske akademske i istraživačke mreže-CARNet, Zagreb - inicijativa udruge Juris Protecta, Zagreb radi narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
3.	24.01.2013. UP/I 034-03/2012-01/022	AZTN protiv operatera koji obavljaju djelatnost prijenosa audiovizualnog programa	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
4.	24.01.2013. UP/I 430-01/2012-02/016	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Prijedlog Odluke o davanju državnog jamstva društvu HŽ Infrastruktura d.o.o. za kreditno zaduženje kod Zagrebačke banke d.d. na iznos od 450.000.000 kuna	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	
5.	24.01.2013. 430-01/2012-06/014	Ministarstvo financija – Prijedlog Zakona o trošarinama s Konačnim prijedlogom Zakona	Državne potpore	Prethodno obvezujuće mišljenje	15/2013
6.	24.01.2013. UP/I 034-03/2012-02/003	Irikon d.o.o., Koprivnica / Radio Drava d.o.o., Koprivnica	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
7.	01.02.2013. 034-08/2013-01/011	Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije - Obavljanje zamjenskih poštanskih usluga City Ex d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	

8.	01.02.2013. UP/I 430-01/2012-01/017	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture- Prijedlog odluke o davanju državnog jamstva društvu HŽ Infrastruktura d.o.o. za kreditno zaduženje	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	32/2013
9.	01.02.2013. UP/I 430-01/2013-02/002	Ministarstvo zdravlja-Izdavanje državnog jamstva za kreditno zaduženje Opće bolnice Pula (300 mil. kuna)	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	
10.	01.02.2013. UP/I 430-01/2012-02/019	Ministarstvo gospodarstva – Prijedlog Operativnog programa potpora inovacijama u brodogradnji	Državne potpore	Rješenje o odobrenju	18/2013
11.	14.02.2013. UP/I 034-03/2013-02/001	Andre' d.o.o., Pula i Novi list d.d., Rijeka	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
12.	14.02.2013. 034-08/2013-01/009	HAKOM - Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
13.	14.02.2013. 034-08/2013-01/015	Prijava za obavljanje zamjenskih poštanskih usluga Vuk-com d.o.o., Novi Vinodolski -upit HAKOM-a kojim se traži stručno mišljenje	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
14.	14.02.2013. UP/I 430-01/2013-02/003	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture- Državno jamstvo HŽ Infrastrukturi d.o.o. u iznosu od 27.000.000 eura (reprogram kredita)	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	32/2013
15.	14.02.2013. UP/I 430-01/2013-02/001	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture- Izdavanje državnog jamstva za Hrvatske ceste d.o.o. u iznosu od 53 milijuna kuna	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	32/2013
16.	27.02.2013. UP/I 430-01/2013-02/005	Ministarstvo kulture – Program financiranja nakladništva 2014.-2016.	Državne potpore	Rješenje o odbacivanju	
17.	27.02.2013. UP/I 034-03/2013-01/005	Udruga «Naš Hajduk», Split protiv udruga GNK «Dinamo», Zagreb i N.K. «Lokomotiva», Zagreb	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
18.	12.03.2013. UP/I 034-03/2012-03/003	AZTN protiv Legenda promet d.o.o. - postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje	

19.	12.03.2013. 011-01/2013-02/003	Ministarstvo gospodarstva - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnivanju Agencije za investicije i konkurentnost, s Konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
20.	12.03.2013. 011-01/2013-02/002	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Nacrt Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o cestama	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
21.	12.03.2013. 011-01/2013-02/004	Ministarstvo gospodarstva - Nacrt prijedloga Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske, s Konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
22.	12.03.2013. UP/I 430-01/2011-119/001	Hrvatski audiovizualni centar	Državne potpore	Rješenje	33/2013
23.	14.03.2013. UP/I 034-03/2012-01/017	AZTN protiv Autobusni kolodvor Split d.o.o., Split	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
24.	18.03.2013. 034-08/2013-01/023	Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije - zahtjev za davanjem mišljenja na utvrđeno mjerodavno tržište završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji	Tržišno natjecanje	Tržišno natjecanje	
25.	18.03.2013. 034-08/2013-01/022	Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije - zahtjev za davanjem mišljenja na utvrđeno mjerodavno tržište započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
26.	28.03.2013. UP/I 430-01/2013-02/006	Grad Karlovac – odobrenje jamstva Gradskoj toplani d.o.o. u iznosu od 30.000.000 kuna	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	58/2013
27.	28.03.2013. UP/I 430-01/2007-00/039	Ministarstvo gospodarstva – povrat državnih potpora od poduzetnika Slavonija modna konfekcija d.d.	Državne potpore	Rješenje o povratu	51/2013
28.	28.03.2013. UP/I 430-01/2012-02/006	Državno jamstvo za zaduženje Hrvatskih autocesta d.o.o. od 120 mil. eura	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	

29.	28.03.2013. UP/I 034-03/2012-01/002	AZTN protiv Hrvatske radiotelevizije	Tržišno natjecanje	Rješenje o prihvaćanju mjera, uvjeta i rokova	51/2013
30.	28.03.2013. UP/I 034-03/2012-02/004	Cratis Retis d.o.o., Zagreb i Radio Trsat d.o.o., Rijeka - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
31.	28.03.2013. UP/I 034-03/2013-02/003	CRODUX DERIVATI d.o.o., Zagreb i OMV Hrvatska d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
32.	28.03.2013. 011-01/2013-02/005	Ministarstvo gospodarstva - Nacrt Zakona o tržištu toplinske energije, s konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
33.	11.04.2013. UP/I 430-01/2011-83/005	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Postupak za naknadnog odobrenja državne potpore dodijeljene poduzetniku Odlagalište sirovina d.o.o., za sakupljanje i primarnu preradu industrijskih otpadaka, sa sjedištem u Zadru	Državne potpore	Rješenje	55/2013
34.	11.04.2013. 011-01/2013-02/006	Ministarstvo kulture -Nacrt konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
35.	11.04.2013. 011-01/2013-02/008	Ministarstvo okoliša i prirode - Iskaz o procjeni učinaka Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 1946/2003 o prekograničnom prijenosu genetski modificiranih organizama (GMO-a)	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
36.	11.04.2013. 011-01/2013-02/007	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode - Iskaz o procjeni učinaka Zakona o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
37.	25.04.2013. UP/I 430-01/2010-00/001	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja – povrat državnih potpora od Slavonije modne konfekcije d.d.	Državne potpore	Rješenje o povratu	111/2013
38.	25.04.2013. UP/I 430-01/2013-02/009	Ministarstvo gospodarstva – Operativni program potpora sektorima prerađivačke industrije za 2013.	Državne potpore	Rješenje	55/2013

39.	25.04.2013. UP/I 034-03/2012-01/015	AZTN protiv ALFATEH 2000 d.o.o., Opatija	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
40.	25.04.2013. UP/I 034-03/2012-01/024	AZTN protiv Cropix d.o.o.	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
41.	25.04.2013. UP/I 034-03/2013-01/004	AZTN protiv Vodovod Osijek d.o.o., Osijek	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
42.	09.05.2013. UP/I 430-01/2013-02/004	Hrvatska banka za obnovu i razvitak – Zahtjev za izdavanje klauzule izuzeća za poslove izvozno-kreditnog osiguranja	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	103/2013
43.	09.05.2013. UP/I 430-01/2013-02/011	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture-Prijedlog Odluke o izmjeni Odluke o davanju državnog jamstva za HŽ Infrastrukturu d.o.o. u iznosu od 88 milijuna eura	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	85/2013
44.	09.05.2013. UP/I 430-01/2013-02/010	Ministarstvo gospodarstva – Program jamstvenog fonda za prerađivačku industriju i inovacije u prerađivačkoj industriji za 2013.	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	64/2013
45.	09.05.2013. UP/I 034-03/2013-01/014	AZTN protiv VV Tikveš ad Skopje, Republika Makedonija i Orbico d.o.o., Zagreb, inicijativa poduzetnika A.T. -Inženjering d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
46.	09.05.2013. 034-08/2013-01/056	Analiza tržišta veleprodajnog širokopojasnog pristupa zahtjev HAKOM-a za davanje mišljenja	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
47.	09.05.2013. 034-08/2013-01/053	Analiza tržišta veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni ili potpuni izdvojeni pristup) na fiksnoj lokaciji zahtjev HAKOM-a za davanje mišljenja	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
48.	09.05.2013. UP/I 034-03/2012-02/002	Tommy d.o.o., Split / Kerum d.o.o., Split – postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno – kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje	

49.	13.05.2013. UP/I 034-03/2012-03/004	AZTN protiv Kmag d.o.o., Gornji Stupnik	Tržišno natjecanje	Rješenje o izricanju upravno-kaznene mjere	
50.	13.05.2013. UP/I 034-03/2012-03/002	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja protiv Slobodna Dalmacija d.d., Split - postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje	
51.	23.05.2013. UP/I 430-01/2012-05/001	Grad Karlovac – Subvencioniranje gradskog prijevoza Autotransportu Karlovac d.d.	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
52.	23.05.2013. 430-01/2013-06/001	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu s Konačnim prijedlogom Zakona	Državne potpore	Prethodno obvezujuće mišljenje	67/2013
53.	23.05.2013. UP/I 430-01/2013-02/012	HAMAG Invest – Izmjene Pravilnika o davanju jamstva	Državne potpore	Rješenje odobrenju	67/2013
54.	23.05.2013. UP/I 430-01/2012-05/001	Grad Karlovac – Subvencioniranje gradskog prijevoza Autotransportu Karlovac d.d.	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
55.	23.05.2013. UP/I 430-01/2013-02/013	Državno jamstvo za zaduženje Hrvatskih autocesta d.o.o. od 250 mil. eura	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	
56.	23.05.2013. UP/I 034-03/2013-01/022	AZTN protiv OVB Allfinanz Croatia d.o.o.	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
57.	23.05.2013. 011-01/2013-02/012	Ministarstvo financija - Prijedlog Zakona o factoringu - Teze za prijedlog Zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
58.	23.05.2013. UP/I 034-03/2012-01/025	AZTN protiv Regionalni informacijski i medijski servisi d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	

59.	06.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/015	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Državno jamstvo za kreditno zaduženje Hrvatskih cesta d.o.o. (66 mil. eura)	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	89/2013
60.	06.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/014	Grad Split, Plan restrukturiranja HNK Hajduk, Split	Državne potpore	Rješenje o odobrenju državne potpore	88/2013
61.	06.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/014	Grad Split, Plan restrukturiranja HNK Hajduk, Split	Državne potpore	Rješenje o odobrenju državne potpore	88/2013
62.	06.06.2013. UP/I 034-03/2013-02/004	Saša Engler, Zvonimir Kabelka, Zoran Kovačić, Zakup d.o.o., Split i Televizija Dalmacija d.o.o., Split – ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
63.	06.06.2013. UP/I 034-03/2013-02/002	Andre' d.o.o., Pula i RTD d.o.o., Zadar – ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
64.	13.06.2013. 034-08/2013-01/043	Grad Dubrovnik - odluka o određivanju naknade u zoni posebnog prometnog režima	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
65.	13.06.2013. UP/I 034-03/2013-01/001	AZTN protiv POWERCOM SISTEMI d.o.o.	Tržišno natjecanje	Zaključak o odbacivanju inicijative	
66.	13.06.2013. 011-01/2013-01/016	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Nacrt prijedloga Zakona o željeznici s konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	

67.	13.06.2013. UP/I 430-01/2013-05/001	Financijska sredstva dana GNK Dinamu od strane Grada Zagreba i drugih pravnih osoba u većinskom javnom vlasništvu	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
68.	13.06.2013. UP/I 034-03/2013-02/006	Time Warner Inc. i Central European Media Enterprises Ltd. – ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
69.	27.06.2013. UP/I 430-01/2011-00/002	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja – naknadno odobrenje državnih potpora dodijeljenih Croatia banci d.d. za restrukturiranje	Državne potpore	Rješenje o odobrenju	113/2013
70.	27.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/007	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Restrukturiranje Croatia Airlines	Državne potpore	Rješenje o odobrenju državne potpore	105/2013
71.	27.06.2013. UP/I 430-01/2013-04/001	Ministarstvo gospodarstva – Restrukturiranje Imunološkog zavoda d.d.	Državne potpore	Rješenje o odobrenju državne potpore	106/2013
72.	27.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/018	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Prijedlog Odluke o davanju državnog jamstva u korist Erste & Steieremaerkische Bank d.d. Rijeka za kreditno zaduženje društva HŽ infrastruktura d.o.o.	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	108/2013
73.	27.06.2013. UP/I 034-03/2013-02/001	Andre d.o.o., Pula i Novi list d.d., Rijeka – postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno – kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje	
74.	27.06.2013. 011-01/2013-02/017	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Zakona o leasingu	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
75.	28.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/017	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – izmjene i dopune Ugovora o koncesiji	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
76.	28.06.2013. UP/I 430-01/2013-03/001	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja – naknadno odobrenje državnih potpora dodijeljenih Varteksu d.d.	Državne potpore	Rješenje o naknadnom odobrenju	96/2013

77.	28.06.2013. UP/I 430-01/2013-02/019	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Državno jamstvo za kreditno zaduženje Autoceste Rijeka-Zagreb d.d. (55 mil. eura)	Državne potpore	Rješenje kojim se utvrđuje da nije riječ o državnoj potpori	104/2013
78.	04.07.2013. UP/I 430-01/2013-02/016	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Jamstvo za kreditno zaduženje Pružne građevine d.o.o. u iznosu od 12 milijuna kuna	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
79.	11.07.2013. UP/I 430-01/2011-83/007	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost - naknadno odobrenje državnih potpora Pan - papirnoj industriji - Tvornici kartona i kartonske ambalaže d.o.o.	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
80.	11.07.2013. UP/I 430-01/2012-02/018	Ministarstvo gospodarstva - Programa državnih potpora za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
81.	11.07.2013. UP/I 430-01/2013-03/002	Kapitalna pomoć Energetskom institutu Hrvoje Požar (EIHP) u iznosu od 12 milijuna kuna	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
82.	11.07.2013. UP/I 034-03/2013-01/026	AZTN protiv Zajednice prijevoznika na području Međimurske županije, HGK – Županijske komore Čakovec i Međimurske županije	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
83.	11.07.2013. UP/I 034-03/2012-02/004	Cratis Retis d.o.o., Zagreb i Radio Trsat d.o.o., Rijeka – postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno – kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje	
84.	11.07.2013. 034-08/2013-01/085	Prijava za obavljanje zamjenskih poštanskih usluga Weber Escal d.o.o., Hrvatski Leskovac - zahtjev HAKOM-a za mišljenjem	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
85.	18.07.2013. UP/I 430-01/2006-02/039	Ministarstvo gospodarstva - naknadno odobrenje državne potpore dodijeljene TLM Tvornici lakih metala d.d.	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
86.	18.07.2013. UP/I 430-01/2012-03/003	Ministarstvo gospodarstva - Državno jamstvo za kreditno zaduženje Uljanik Brodogradilišta d.d., Pula za izgradnju novogradnje 491	Državne potpore	Rješenje o obustavi postupka	
87.	18.07.2013. UP/I 034-03/2013-01/021	AZTN protiv Energo metan d.o.o., Samobor- Inicijativa Ureda ovlaštenog inženjera strojarstva Ivica Tomić, Samobor radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja	Tržišno natjecanje	Rješenje	

88.	18.07.2013. UP/I 034-03/2013-03/001	AZTN protiv Tomić & Co. d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
89.	18.07.2013. 011-01/2013-02/018	Ministarstvo financija - Prijedlog Uredbe o dopuni Zakona o državnim potporama	Tržišno natjecanje	Stručno mišljenje	
90.	25.07.2013. UP/I 034-03/2013-01/032	Amis Telekom d.o.o., Zagreb - Zahtjev za obnovu postupka klasa: UP/I 030-02/2009-01/11	Tržišno natjecanje	Rješenje	
91.	25.07.2013. UP/I 034-03/2013-01/031	AZTN protiv INA d.d., Zagreb, inicijativa poduzetnika Kompanija Žerjav transporti d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
92.	25.07.2013. UP/I 034-03/2013-01/030	AZTN protiv udruga GNK "Dinamo", Zagreb i N.K. "Lokomotiva", Zagreb, temeljem inicijative udruge "Naš Hajduk", Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
93.	01.08.2013. UP/I 034-03/2013-01/029	AZTN protiv Societe Generale – Splitska banka d.d., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se prihvaća preuzimanje izvršenja mjera i uvjeta	113/2013
94.	01.08.2013. UP/I 034-03/2013-01/033	AZTN protiv INA – Industrija nafte d.d.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
95.	01.08.2013. UP/I 034-03/2013-01/008	AZTN protiv Trast d.d., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
96.	01.08.2013. UP/I 034-03/2012-01/016	AZTN protiv Grand Auto d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se prihvaća preuzimanje izvršenja mjera i uvjeta	110/2013
97.	05.09.2013. UP/I 034-03/2013-01/006	AZTN protiv Prirodni plin d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
98.	05.09.2013. UP/I 034-03/2013-01/003	AZTN protiv Brodogradilište Viktor Lenac i Jadroagent	Tržišno natjecanje	Rješenje o prihvaćanju mjera, uvjeta i rokova	121/2012

99.	05.09.2013. 011-01/2013-02/020	Ministarstvo unutarnjih poslova - Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka Zakona o zaštiti novčarskih institucija	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
100.	19.09.2013. UP/I 034-03/2013-01/023	AZTN protiv Vipnet d.o.o., Zagreb, inicijativa Davidias nekretnine d.o.o. za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
101.	19.09.2013. UP/I 034-03/2013-01/009	AZTN protiv Lučka uprava Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
102.	19.09.2013. UPI 034-03/2013-01/013	AZTN protiv Dukat d.d., Zagreb, Vindija d.d., Varaždin, Ledo d.d., Zagreb, Meggle Hrvatska d.o.o. Osijek, GIU Croatiastočar, Zagreb, Udruga – Hrvatske male mljekare, Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka	
103.	19.09.2013. UP/I 034-03/2013-02/011	Porsche Holding GmbH, Republika Austrija i P.Z. AUTO d.o.o., Velika Gorica	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
104.	19.09.2013. 034-08/2013-01/057	CARNet, Zagreb - upit o registraciji domena	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
105.	19.09.2013. 034-08/2013-01/132	Ministarstvo zdravlja - nabava i održavanje računalnih programa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
106.	19.09.2013. 011-01/2013-02/021	Vlada RH - Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda («Narodne novine», broj: 125/08, 119/09 i 94/13) - postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
107.	23.09.2013. 430-01/2013-10/003	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - zahtjev za izdavanje mišljenja predstavlja li državno jamstvo u prijedlogu Odluke o davanju suglasnosti za sklapanje Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD)	Državne potpore	Mišljenje	
108.	24.09.2013. 430-01/2013-10/002	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture – Državno jamstvo za kreditno zaduženje Hrvatskih cesta d.o.o. (74,5 mil. eura)	Državne potpore	Mišljenje	

109.	26.09.2013. 011-01/2013-02/004	Ministarstvo gospodarstva - Nacrt prijedloga Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske, s Konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
110.	26.09.2013. UP/I 034-03/2013-02/009	Steinhoff International Holdings Ltd / Rudolf Leiner Gesellschaft MBH i LKM MBH - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
111.	03.10.2013. 430-01/2013-08/004	Državni ured za upravljanje državnom imovinom – Prijedlog Uredbe o darovanju nekretnina u vlasništvu RH	Državne potpore	Mišljenje	
112.	03.10.2013. 430-01/2013-08/003	Ministarstvo gospodarstva – Mišljenje na Prijedlog Uredbe o poticanju biogoriva za prijevoz	Državne potpore	Mišljenje	
113.	03.10.2013. UP/I 034-03/2013-01/011	AZTN protiv INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
114.	03.10.2013. UP/I 034-03/2013-02/004	Saša Engler, Zvonimir Kabelka, Zoran Kovačić, Zakup d.o.o., Split i Televizija Dalmacija d.o.o., Split - postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno – kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje	
115.	03.10.2013. 034-08/2013-01/176	Fenomen Plitvice d.o.o., Plitvička jezera - Pravilnik o unutarnjem redu u Nacionalnom parku "Plitvička jezera"	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
116.	03.10.2013. 011-01/2013-02/022	Ministarstvo unutarnjih poslova - Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka Zakona o protuminskom djelovanju	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
117.	03.10.2013. UP/I 034-03/2013-02/010	Agrokor d.d., Zagreb, Agrokor -Trgovina d.d., Zagreb, Belje d.d. Darda, Darda, Konzum, d.d., Zagreb, VUPIK d.d., Vukovar i Projektgradnja d.o.o., Gornja Vrba - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
118.	04.10.2013. UP/I 034-03/2013-03/006	AZTN protiv Mercator-H d.o.o. Sesvete, utvrđivanje uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere	Tržišno natjecanje	Rješenje o izricanju upravno-kaznene mjere	
119.	10.10.2013. 430-01/2013-03/001	Ministarstvo gospodarstva - prijedlog Operativnog programa regionalnih potpora za ulaganje u opremu za 2013.	Državne potpore	Mišljenje	

120.	10.10.2013. UP/I 034-03/2013-02/014	Gavranović d.o.o., Zagreb i Dinova-Diona d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika	
121.	10.10.2013. UP/I 034-03/2013-01/039	AZTN protiv APP d.d., Požega, inicijativa poduzetnika Panturist d.d., Osijek radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
122.	10.10.2013. UP/I 034-03/2013-02/012	RIBOLA d.o.o., Kaštel Lukšić i DINOVA-DIONA d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika	
123.	14.10.2013. 430-01/2013-02/001	Ministarstvo kulture - Prijedlog Programa financiranja nakladništva 2014.-2016.	Državne potpore	Mišljenje	
124.	21.11.2013. UP/I 034-03/2013-01/042	AZTN protiv Ministarstva gospodarstva, Agencije za investicije i konkurentnost, Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
125.	21.11.2013. 011-01/2013-02/026	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa za Zakon o kreditnim institucijama i Teze za Zakon o kreditnim institucijama	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
126.	21.11.2013. 011-01/2013-02/025	Ministarstvo socijalne politike i mladih -Nacrt prijedloga Obiteljskog zakona i prijedlog Iskaza	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
127.	21.11.2013. 011-01/2013-02/024	Ministarstvo financija - Teze za prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala i Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	

128.	21.11.2013. 011-01/2013-02/027	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga Zakona o factoringu, s Konačnim prijedlogom zakona - Prijedlog Iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
129.	21.11.2013. 011-01/2013-02/023	Ministarstvo socijalne politike i mladih - Prijedlog Zakona o socijalnoj skrbi i Prijedlog iskaza o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
130.	21.11.2013. 011-01/2013-02/028	Državni ured za upravljanje državnom imovinom - Prijedlog Uredbe o osnivanju prava građana i prava služnosti na nekretninama u vlasništvu RH	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
131.	21.11.2013. UP/I 034-03/2013-02/013	Jakob Funke Medien Beteiligungs GmbH & Co. KG i Europapress Holding d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika	
132.	02.12.2013. 430-01/2013-02/008	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture; Program državnih potpora u obliku poreza po tonaži broda	Državne potpore	Mišljenje	
133.	02.12.2013. UP/I 034-03/2013-01/038	AZTN protiv PORSCHE LEASING d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
134.	06.12.2013. UP/I 034-03/2013-01/025	AZTN protiv Zagrebačka banka d.d., Zagreb, Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb i HPD i RAČUN d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
135.	06.12.2013. 011-01/2013-02/029	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala, s Konačnim prijedlogom zakona - Iskaz o procjeni učinaka propisa	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
136.	16.12.2013. 011-01/2013-02/032	Ministarstvo gospodarstva - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini, s Konačnim prijedlogom Zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
137.	16.12.2013. 011-01/2013-02/031	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode - Nacrt prijedloga Iskaza o procjeni učinaka Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti zraka	Tržišno natjecanje	Mišljenje	

138.	16.12.2013. 011-01/2013-02/030	Vlada Republike Hrvatske, Ured za zakonodavstvo -Prijedlog Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2014. godinu - Izvješće o provedbi Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2013.	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
139.	17.12.2013. UP/I 034-03/2013-01/027	AZTN protiv ACI d.d., Opatija	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
140.	19.12.2013. UP/I 034-03/2013-02/015	UNIQA International AG, Republika Austrija i Basler Osiguranje Zagreb d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na 1. razini	
141.	23.12.2013. 034-08/2013-01/213	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta - Poslovanje i djelovanje javnih znanstvenih instituta na tržištu roba i usluga	Tržišno natjecanje	Očitovanje	
142.	23.12.2013. 430-01/2013-10/013	Ministarstvo poduzetništva i obrta; Program potpora za povećanje gospodarske aktivnosti i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva	Državne potpore	Mišljenje	
143.	23.12.2013. 430-01/2013-08/005	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture; Mišljenje na Prijedlog Uredbe o obavljanju javnog prijevoza u linijskom obalnom pomorskom prometu	Državne potpore	Mišljenje	
144.	23.12.2013. 430-01/2013-08/006	Ministarstvo poduzetništva i obrta; Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu	Državne potpore	Mišljenje	
145.	24.12.2013. 430-01/2013-03/005	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta; Odluka o ciljevima, uvjetima i postupcima za dodjeljivanje državne potpore za istraživanje razvoja i inovacije	Državne potpore	Mišljenje	
146.	30.12.2013. UP/I 034-03/2013-01/044	AZTN protiv HŽ Putnički prijevoz d.o.o., Zagreb, inicijativa HŽ Infrastrukture d.o.o., Zagreb za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative	
147.	30.12.2013. 034-08/2013-01/299	Obavljanje zamjenskih poštanskih usluga Tisak d.d. Zagreb - zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje	
148.	30.12.2013. UP/I 034-03/2013-02/005	TISAK d.d., Zagreb i iNovine d.d., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi	

PRILOG III. POPIS RIJEŠENIH NOTIFIKACIJA KONCENTRACIJA KOJE JE AGENCIJA ZAPRIMILA OD EUROPSKE KOMISIJE U 2013. GODINI

Redni broj	Klasa	Datum otvaranja predmeta	Naziv predmeta	Datum zatvaranja predmeta
1.	034-08/2013-01/094	9.7.2013.	VALEANT PHARMACEUTICALS INTERNATIONAL / BAUSCH & LOMB HOLDINGS	12.7.2013.
2.	034-08/2013-01/095	9.7.2013.	NORGES BANK / GENERALI / GROUP OF BUILDINGS IN PARIS	12.7.2013.
3.	034-08/2013-01/096	9.7.2013.	BC PARTNERS / SPRINGER SCIENCE + BUSINESS MEDIA	12.7.2013.
4.	034-08/2013-01/103	12.7.2013.	LOTTE CHEMICAL CORPORATION / VERSALIS S.P.A.	25.7.2013.
5.	034-08/2013-01/104	12.7.2013.	BAIN CAPITAL INVESTOR / MAISONS DU MONDE	25.7.2013.
6.	034-08/2013-01/105	12.7.2013.	CDR OSPREY (CAYMAN) PARTNERS L.P. / PENNINE METALS B LIMITED	25.7.2013.
7.	034-08/2013-01/106	15.7.2013.	ANTALIS / XEROX WESTERN EUROPE PAPER DISTRIBUTION BUSINESS	25.7.2013.
8.	034-08/2013-01/107	16.7.2013.	TELEFONICA, S.A. / CAIXABANK, S.A. / BANCO SANTANDER, S.A. / JV.	25.7.2013.
9.	034-08/2013-01/108	16.7.2013.	CHEUNG KONG HOLDINGS LTD / CHEUNG KONG INFRASTRUCTURE HOLDINGS LTD / POWER ASSETS HOLDINGS LTD / AVR - AFVALVERWERKING	25.7.2013.
10.	034-08/2013-01/111	19.7.2013.	CARLYLE / CHESAPEAKE PAPERBOARD BUSINESS	25.7.2013.
11.	034-08/2013-01/116	24.7.2013.	TRITON / LOGSTOR	2.8.2013.
12.	034-08/2013-01/117	24.7.2013.	AXA PE / FOSUN / CLUB MEDITERRANEE	2.8.2013.
13.	034-08/2013-01/119	25.7.2013.	CARLYLE / KLENK HOLZ AG	2.8.2013.
14.	034-08/2013-01/121	29.7.2013.	TOWERBROOK CAPITAL / METALLUM	2.8.2013.
15.	034-08/2013-01/122	29.7.2013.	RWA / GENOL	2.8.2013.
16.	034-08/2013-01/124	30.7.2013.	SPIE / HSS	2.8.2013.
17.	034-08/2013-01/125	30.7.2013.	WARBURG PINCUS / GENERAL ATLANTIC / SANTANDER / SANTANDER ASSET MANAGEMENT	2.8.2013.
18.	034-08/2013-01/140	13.8.2013.	MARINE HARVEST / MORPOL	5.9.2013.
19.	034-08/2013-01/135	7.8.2013.	M&G / ALLIANCE MEDICAL	5.9.2013.

20.	034-08/2013-01/136	7.8.2013.	AQUALIA/MITSUI/SEVEROMORAVSKE VODOVODY A KANALIZACE OSTRAVA/AQUALIA INFRAESTRUCTURAS INZENYRING	5.9.2013.
21.	034-08/2013-01/139	13.8.2013.	JP MORGAN/FINDUS	5.9.2013.
22.	034-08/2013-01/134	7.8.2013.	Banco Popular/Credit Mutuel/ATM Business	5.9.2013.
23.	034-08/2013-01/142	20.8.2013.	UPC/GPT/JV	5.9.2013.
24.	034-08/2013-01/131	2.8.2013.	3i Group/Barclays Infrastructure Funds Management	5.9.2013.
25.	034-08/2013-01/133	7.8.2013.	AVNET EMG/MSC INVESTOREN	5.9.2013.
26.	034-08/2013-01/137	9.8.2013.	Platinum Equity/CBS Outdoor	5.9.2013.
27.	034-08/2013-01/141	20.8.2013.	Refresco Group/Pride Foods	5.9.2013.
28.	034-08/2013-01/158	5.9.2013.	BAIN CAPITAL / ALTOR / EWOS	19.9.2013.
29.	034-08/2013-01/156	3.9.2013.	GS / TPG / MAX / MPG	19.9.2013.
30.	034-08/2013-01/153	30.8.2013.	MARUBENI / NPIH	19.9.2013.
31.	034-08/2013-01/154	30.8.2013.	ZTE SERVICES DEUTSCHLAND / ALCATEL - LUCENT NETWORK SERVICES	19.9.2013.
32.	034-08/2013-01/152	30.8.2013.	JBS / SEARA / ZENDA	19.9.2013.
33.	034-08/2013-01/147	23.8.2013.	OILTANKING / MACQUARIE / CHEMOIL STORAGE	19.9.2013.
34.	034-08/2013-01/146	23.8.2013.	IF P&C / TOPDANMARK	19.9.2013.
35.	034-08/2013-01/143	23.8.2013.	VODAFONE / KABEL DEUTSCHLAND	19.9.2013.
36.	034-08/2013-01/145	23.8.2013.	SNCF / COMSA-EMTE / CRT	19.9.2013.
37.	034-08/2013-01/144	23.8.2013.	BREGAL / ISG	19.9.2013.
38.	034-08/2013-01/164	10.9.2013.	OA O LUKOIL / LUBRICANTS BUSINESS OMV	19.9.2013.
39.	034-08/2013-01/163	10.9.2013.	HOLCIM / CEMEX WEST	26.9.2013.
40.	034-08/2013-01/159	10.9.2013.	ARROW ELECTRONICS / CSS COMPUTER SECURITY SOLUTIONS HOLDING	26.9.2013.
41.	034-08/2013-01/162	10.9.2013.	AMVEST / DLH	26.9.2013.
42.	034-08/2013-01/160	10.9.2013.	KONINKLIJKE REESINK / PON EUROPEAN MATERIAL HANDLING BUSINESSES	26.9.2013.
43.	034-08/2013-01/165	10.9.2013.	AENA INTERNACIONAL / AXA PE / LLAGL	26.9.2013.
44.	034-08/2013-01/167	11.9.2013.	BNP PARIBAS FORTIS / BELGACOM / BELGIAN MOBILE WALLET	26.9.2013.

45.	034-08/2013-01/161	10.9.2013.	DSM R&D SOLUTIONS / MAASTICHT UMC-HOLDING / DEVICE COMPANY JV	26.9.2013.
46.	034-08/2013-01/170	20.9.2013.	CINVEN / HEIDELBERGER LEBEN	3.10.2013.
47.	034-08/2013-01/171	20.9.2013.	INEOS / SOLVAY / JV	3.10.2013.
48.	034-08/2013-01/172	20.9.2013.	CVC / DOMESTIC & GENERAL GROUP HOLDINGS	3.10.2013.
49.	034-08/2013-01/178	23.9.2013.	POINT P / WOLSELEY FRANCE (5 POINTS DE VENTE)	3.10.2013.
50.	034-08/2013-01/181	25.9.2013.	TRITON / AE HOLDING	3.10.2013.
51.	034-08/2013-01/173	20.9.2013.	BP EUROPA / GRUPA LOTOS / LOTOS TANK	11.10.2013.
52.	034-08/2013-01/193	2.10.2013.	TPG OPPORTUNITIES / CAIXABANK / RES JV	11.10.2013.
53.	034-08/2013-01/189	30.9.2013.	KOCH INDUSTRIES / MOLEX	11.10.2013.
54.	034-08/2013-01/192	2.10.2013.	VODAFONE GROUP PLC / VODAFONE OMNITEL N.V.	11.10.2013.
55.	034-08/2013-01/197	7.10.2013.	STEINHOFF INTERNATIONAL HOLDINGS / KIKA / LEINER	11.10.2013.
56.	034-08/2013-01/188	30.9.2013.	ELIXIA HOLDING / TRYGEDSGRUPPEN / HFN GROUP	11.10.2013.
57.	034-08/2013-01/195	3.10.2013.	RZB / RBSPK / RWBB	11.10.2013.
58.	034-08/2013-01/174	20.9.2013.	PGGM / GDF SUEZ / EBN / NOGAT	11.10.2013.
59.	034-08/2013-01/185	26.9.2013.	CVC / CERTAIN EUROPEAN SUBSIDIARIES OF CAMPBELL SOUP	11.10.2013.
60.	034-08/2013-01/184	26.9.2013.	REGGEBORGH / BOSKALIS / VSMC	11.10.2013.
61.	034-08/2013-01/183	26.9.2013.	NIPPON EXPRESS / NEC CORPORATION / NEC LOGISTICS	11.10.2013.
62.	034-08/2013-01/187	27.9.2013.	FRESENIUS / RHON	11.10.2013.
63.	034-08/2013-01/190	1.10.2013.	PIPER / G+J / G+J RBA	11.10.2013.
64.	034-08/2013-01/191	2.10.2013.	CD&R / HARSCO INFRASTRUCTURE	11.10.2013.
65.	034-08/2013-01/198	7.10.2013.	HUTCHISON 3G UK / TELEFONICA IRELAND	11.10.2013.
66.	034-08/2013-01/199	10.10.2013.	THERMO FISHER SCIENTIFIC / LIFE TECHNOLOGIES	14.10.2013.
67.	034-08/2013-01/201	14.10.2013.	KNB / UWI / MITSUI / MEDINI ISKANDAR MALAYSIA	21.11.2013.
68.	034-08/2013-01/203	15.10.2013.	PARKWIND / SUMMIT RENEWABLE ENERGY BELWIND 1 / BELWIND	21.11.2013.
69.	034-08/2013-01/202	15.10.2013.	TELENOR / SCHIBSTED / SINGAPORE PRESS HOLDINGS	21.11.2013.

70.	034-08/2013-01/208	17.10.2013.	ARES / OTPP / CPG	21.11.2013.
71.	034-08/2013-01/207	17.10.2013.	LVMH / LORO PIANA	21.11.2013.
72.	034-08/2013-01/212	18.10.2013.	EPH / STREDOSLOVENSKA ENERGETIKA	21.11.2013.
73.	034-08/2013-01/211	18.10.2013.	IMMOCHAN / CNP ASSURANCES / GALERIE COMMERCIALE DE KIRCHBERG	21.11.2013.
74.	034-08/2013-01/210	18.10.2013.	ASA-BAU / MIBAU HOLDING / GAM	21.11.2013.
75.	034-08/2013-01/217	22.10.2013.	3I / SCANDFERRIES HOLDINGS	21.11.2013.
76.	034-08/2013-01/219	24.10.2013.	GOLDMAN SACHS / HASTINGS INSURANCE GROUP	21.11.2013.
77.	034-08/2013-01/218	24.10.2013.	EURENCO / MAXAMCHEM / MANUCO	21.11.2013.
78.	034-08/2013-01/220	25.10.2013.	SUNTORY / GLAXOSMITHKLINE (RIBENA & LUCOZADE SOFT DRINKS BUSINESS)	21.11.2013.
79.	034-08/2013-01/225	29.10.2013.	APAX PARTNERS / RHIAG	21.11.2013.
80.	034-08/2013-01/224	29.10.2013.	SCHNEIDER ELECTRIC / INVENSYS	21.11.2013.
81.	034-08/2013-01/232	30.10.2013.	SWISSPORT / SERVISAIR	21.11.2013.
82.	034-08/2013-01/231	30.10.2013.	BLACKSTONE / CAMBOURNE / GOLDMAN SACHS / ROTHESAY	21.11.2013.
83.	034-08/2013-01/230	30.10.2013.	EQT VI / TERVEYSTALO HEALTCARE HOLDING	21.11.2013.
84.	034-08/2013-01/229	30.10.2013.	ALTOR FUND III / TRYGHEDSGRUPPEN / ELIXIA / HFN	21.11.2013.
85.	034-08/2013-01/235	4.11.2013.	MICROSOFT / NOKIA	21.11.2013.
86.	034-08/2013-01/239	5.11.2013.	TELEFONICA DEUTSCHLAND / E-PLUS	21.11.2013.
87.	034-08/2013-01/238	5.11.2013.	GDF SUEZ / BALFOUR BEATTY (UK FACILITIES MANAGEMENT)	21.11.2013.
88.	034-08/2013-01/236	5.11.2013.	GAZPROM / WINTERSHALL / TARGET COMPANIES	21.11.2013.
89.	034-08/2013-01/237	5.11.2013.	NIPPON EXPRESS / PANASONIC / PANASONIC LOGISTICS	21.11.2013.
90.	034-08/2013-01/242	8.11.2013.	FONDO STRATEGICO ITALIANO / ANSALDO ENERGIA	9.12.2013.
91.	034-08/2013-01/245	8.11.2013.	BOLTON / TRI-MARINE / JV	13.12.2013.
92.	034-08/2013-01/241	8.11.2013.	SECOP / ACC AUSTRIA	13.12.2013.
93.	034-08/2013-01/244	8.11.2013.	MEDTRONIC VASCULAR / BACKSTON / JV	9.12.2013.
94.	034-08/2013-01/243	8.11.2013.	TRITON / BOSCH REXROTH PNEUMATICS HOLDING	10.12.2013.
95.	034-08/2013-01/247	12.11.2013.	MHI / MH POWER SYSTEMS	9.12.2013.

96.	034-08/2013-01/246	12.11.2013.	AP / PASTOR VIDA	13.12.2013.
97.	034-08/2013-01/248	13.11.2013.	VOPAK / SWEDEGAS / GO4LNG JV	10.12.2013.
98.	034-08/2013-01/249	13.11.2013.	TRIMET / EDF / NEWCO	10.12.2013.
99.	034-08/2013-01/250	13.11.2013.	EVO / PKO / ESERVICE JV	9.12.2013.
100.	034-08/2013-01/253	19.11.2013.	CENTERBRIDGE / CORSAIR / RBSG	9.12.2013.
101.	034-08/2013-01/256	19.11.2013.	JSR / MOL / JV	10.12.2013.
102.	034-08/2013-01/259	19.11.2013.	CBRE / NHL	9.12.2013.
103.	034-08/2013-01/257	19.11.2013.	CNODC / NOVATEK / TOTAL EPY / YAMAL LNG	9.12.2013.
104.	034-08/2013-01/255	19.11.2013.	AUSTEVOLL SEAFOOD / KVEFI / JV	13.12.2013.
105.	034-08/2013-01/254	19.11.2013.	NEW MOUNTAIN CAPITAL / ALEXANDER MANN SOLUTIONS	9.12.2013.
106.	034-08/2013-01/275	21.11.2013.	ADVENT INTERNATIONAL (DOUGLAS) / NOCIBE	17.12.2013.
107.	034-08/2013-01/273	21.11.2013.	AXA / NORGES BANK / SZ TOWER	16.12.2013.
108.	034-08/2013-01/272	20.11.2013.	VITOL / CARLYLE / VARO	17.12.2013.
109.	034-08/2013-01/271	20.11.2013.	BRIDGEPOINT / ORLANDO / LA GARDENIA BEAUTY	17.12.2013.
110.	034-08/2013-01/268	20.11.2013.	TPG / SERVCO / FENDER MUSICAL INSTRUMENT	17.12.2013.
111.	034-08/2013-01/267	20.11.2013.	ACKERMANS & VAN HAAREN / AANNEMINGSMAATSCHAPIJ CFE	17.12.2013.
112.	034-08/2013-01/266	20.11.2013.	CODES & GRAEFE / POMPAAC / COMAFRANC	17.12.2013.
113.	034-08/2013-01/265	20.11.2013.	PENSIONDANMARK HOLDING / GDF SUEZ / NOORDGASTRANSPORT	16.12.2013.
114.	034-08/2013-01/262	19.11.2013.	STARWOOD CAPITAL GROUP AND BROOKFIELD PROPERTY PARTNERS	17.12.2013.
115.	034-08/2013-01/261	19.11.2013.	GESTAMP / BANCO SANTANDER / JV	17.12.2013.
116.	034-08/2013-01/276	21.11.2013.	RENOVA INDUSTRIES / SCHMOLZ & BICKENBACH	17.12.2013.
117.	034-08/2013-01/269	20.11.2013.	ARX / DARBY / GRAMEX / GFI	17.12.2013.
118.	034-08/2013-01/270	20.11.2013.	BULGARIA AIRWAYS GROUP / SWISSPORT INTERNATIONAL / SWISSPORT BULGARIA	16.12.2013.
119.	034-08/2013-01/260	19.11.2013.	LIXIL GROUP / DEVELOPMENT BANK OF JAPAN / GROHE GROUP	17.12.2013.
120.	034-08/2013-01/258	18.11.2013.	KKR / ARLE CAPITAL / HILDING ANDERS	17.12.2013.
121.	034-08/2013-01/274	21.11.2013.	RHEINMETALL / FERROSTAAL INDUSTRIEANLAGEN / RHEINMETALL INTERNATIONAL ENGINEERING JV	17.12.2013.

122.	034-08/2013-01/283	27.11.2013.	PUBLICIS / OMNICOM	16.12.2013.
123.	034-08/2013-01/282	26.11.2013.	ENI ULX/LIVERPOOL BAY JV	16.12.2013.
124.	034-08/2013-01/281	27.11.2013.	GOLDMAN SACHS / KINGDOM OF DENMARK/ DONG	16.12.2013.
125.	034-08/2013-01/290	03.12.2013.	DIMENSION DATA / NEXTIRAONE ASSETS	16.12.2013.
126.	034-08/2013-01/284	26.11.2013.	APOLLO / ALTAMIRA	17.12.2013.
127.	034-08/2013-01/287	29.11.2013.	NTT DATA CORPORATION / EVERIS PRATICIPACIONES	17.12.2013.
128.	034-08/2013-01/286	29.11.2013.	DLG / TEAM	16.12.2013.
129.	034-08/2013-01/291	3.12.2013.	GOLDMAN SACHS/TPG LUNDY/BARCLAYS/INTERTAIN	16.12.2013.
130.	034-08/2013-01/287	3.12.2013.	ALLIANZ / AXA / COVEA / GENERALI / CSCA / NETPROASSUR	16.12.2013.
131.	034-08/2013-01/288	9.12.2013.	PROJECT ROCKY	17.12.2013.
132.	034-08/2013-01/293	11.12.2013.	E.ON SVERIGE / SEAS-NVE HOLDING / E.ON VIND SVERIGE	7.1.2014.
133.	034-08/2013-01/297	11.12.2013.	HELLMAN & FRIEDMAN / SCOUT 24	7.1.2014.
134.	034-08/2013-01/294	11.12.2013.	PPF GROUP / TELEFONICA CZECH REPUBLIC / TELEFONICA SL.	7.1.2014.
135.	034-08/2013-01/295	11.12.2013.	SIXTH AP FUND/NORDSTJERNAN/SALCOMP	7.1.2014.
136.	034-08/2013-01/295	13.12.2013.	ALLIANZ SE / NRF / KAMPI SHOPPING CENTRE	7.1.2014.
137.	034-08/2013-01/292	13.12.2013.	CLARIANT / TASNEE / JV	7.1.2014.
138.	034-08/2013-01/296	11.12.2013.	TF 1 / SODEXO / STS EVENEMENTS JV	7.1.2014.
139.	034-08/2013-01/298	11.12.2013.	OAO LUKOIL / LUBRICANTS BUSINESS OMV	7.1.2014.
140.	034-08/2013-01/303	17.12.2013.	COMPAL ELECTRONICS / TOSHIBA TELEVISION CENTRAL EUROPE	7.1.2014.
141.	034-08/2013-01/302	17.12.2013.	SANTANDER CONSUMER FINANCE / EL CORTE INGLES / FINANCIERA EL CORTE INGLES	7.1.2014.
142.	034-08/2013-01/304	17.12.2013.	LLOYDS DEVELOPMENT CAPITAL / POSTNL / TNT NN1	7.1.2014.
143.	034-08/2013-01/301	17.12.2013.	INVESTINDUSTRIAL / KKR / RESORT HOLDINGS	7.1.2014.
144.	034-08/2013-01/306	18.12.2013.	SIGMA ALIMENTOS / CAMPOFRIO	7.1.2014.
145.	034-08/2013-01/305	18.12.2013.	VREP / SUDKB / DUO PLAST	7.1.2014.